

GYAKORLATI OKKULTIZMUS

FONTOS TUDNIVALÓK A TANULMÁNYOZÓ SZÁMÁRA

Sok ember keres a gyakorlati okkultizmusra vonatkozó útmutatást. Ezért szükséges egyszer és mindenkorra meghatározni

(a) azt a lényeges különbséget, ami az elméleti és a gyakorlati okkultizmus közt fennáll, a között, amit általában mint teozófiát, ill. amit okkult tudományokként ismerünk, és

(b) az utóbbi tanulmányozásával együttjáró nehézségek természetét.

Teozófussá lenni könnyű. Bármely átlagos értelmi képességű egyén, akinek hajlama van a metafizikához, aki tiszta, önzetlen életet él, aki több örömet talál felebarátja megsegítésében, mint a neki nyújtott segítség elfogadásában, aki mindig szívesen feláldozza saját örömét más ember javára, aki az igazságot, a jóságot és a bölcsességet önmagukért, és nem az általuk elérhető haszonért szereti – az teozófus.

Egészen más eset azonban arra az ösvényre lépni, ami elvezet a helyes cselekedet ismeretéhez, ahhoz, hogy hogyan lehet helyesen megkülönböztetni a jót a rossztól, és ami elvezet az erőhöz, amellyel az ember meg is teheti a jót, amit megtenni kíván, gyakran anélkül, hogy látszólag akár az ujját is megmozdítaná.

A tanítvány figyelmét fel kell hívni még egy fontos tényezőre: arra az óriási, szinte határtalan felelősségre, amit a tanító vállal magára a tanítvány érdekében. A nyíltan vagy titokban tanító keleti tanítóktól a nyugati országok azon kevés kabbalistájáig, akik vállalják, hogy a Szent Tudomány alapfogalmaira oktatják a tanítványaikat – ezek a nyugati beavatók sokszor maguk sincsenek tudatában a veszélynek, aminek magukat kiteszik –, minden ilyen „tanító” ugyanannak a megszeghetetlen törvénynek van alávetve.

Attól a pillanattól kezdve, amikor megkezdzi az *igazi* tanítást és amikor *bármilyen* hatalmat – legyen az pszichikai, értelmi, vagy fizikai – a tanítványra ruház, magára veszi annak a tanítványnak az okkult tudományokkal összefüggő összes bűnét, származzanak azok akár elkövetésből, akár mulasztásból – mindaddig, amíg a beavatás során a tanítványból Mester nem lesz és önmaga felelőssé nem válik.

Létezik egy különös, misztikus vallási törvény, amit nagyon tisztel a görögkeleti, félig elfelejtett a római katolikus és végképpen eltörölt a protestáns egyház. Ez a kereszténység legkorábbi idejéből származik és a fent említett törvényen alapul, annak szimbóluma és kifejezése. Ez a gyermeket támogató, érte jótálló keresztszülők közötti kapcsolat abszolút szentségére vonatkozó dogma¹:

A keresztszülők hallgatólag magukra vállalják az újonnan megkeresztelt gyermek összes bűneit (akit felkennek, mint a beavatásnál, ami szintén egy igazi misztérium) addig a napig, amíg a gyermekből felelős egyed nem válik, aki meg tudja különböztetni egymástól a jót és a rosszat.

Így aztán világos, hogy a „tanítók” miért olyan titoktartók és miért kell a „csélák”-nak (tanítványoknak) hét évi próbaidő, hogy az alkalmasságukat bizonyítsák és a szükséges tulajdonságokat kifejlesszék, mind a Mester, mind a tanítvány biztonsága érdekében.

Az okkultizmus nem mágia. *Aránylag* könnyű megtanulni a varázsigék trükkjét és a fizikai természet finomabb, bár még mindig anyagi erőit felhasználó módszereket. Az emberi lélek állati erői

igen hamar felébreszthetők, azok az erők, amelyeket a szeretete, gyűlölete, szenvedélye hív életre, gyorsan kifejleszthetők. Ez azonban fekete mágia – boszorkányság.

Az indíték és *kizárólag* az határozza meg, hogy az erő bármilyen felhasználása rosszindulatú fekete, vagy jóindulatú fehér mágiává lesz. Lehetetlen *szellemi* erőket alkalmaznia annak, akiben az önzés legkisebb árnyalata is maradt. Ennek oka az, hogy hacsak a szándék nem a legnemesebb, a szellemi erő átalakul pszichikai erővé és az asztrális szinten kezd el működni, aminek rettenetes következményei lehetnek. Az állati természet erőit önző és bosszúálló egyének ugyanúgy fel tudják használni, mint az önzetlenek és megbocsátók. A szellem erői csak a tökéletesen tisztaszívú embert segítik, ez az ISTENI MÁGIA.

Tulajdonképpen, mi annak a feltétele, hogy valaki a „Divina Sapientia” (Isteni Bölcsesség) tanulója lehessen? Tudvalévő, hogy ilyen oktatás csak akkor adható, ha a tanulók a tanulás éveit alatt alkalmazkodnak bizonyos feltételekhez és szigorúan betartják azokat. Ez *sine qua non* (elengedhetetlen feltétel). Senki sem képes úszni, amíg nem megy a mély vízbe. Egy madár sem képes repülni, amíg a szárnyai ki nem nőttek, amíg nincs előtte megfelelő szabad tér, amíg nem rendelkezik a levegőbe emelkedéshez szükséges önbizalommal és bátorsággal. Aki kétélű kardot akar forgatni, előbb legyen tökéletes mestere a tompa fegyvernek, ha nem akarja magát, vagy – ami ennél is rosszabb – másokat már az első próbálkozásnál megsebezni.

Azért, hogy megközelítő elképzelésük legyen, milyen körülmények között lehet csak biztonságosan folytatni az Isteni Bölcsesség tanulmányozását annak veszélye nélkül, hogy az Isteni akarat helyét a fekete mágia foglalja el, közzünk néhányat azokból a „bizalmas szabályokból”, amelyekkel Keleten minden tanító rendelkezik. A következő néhány részletet igen sok más közül választottuk ki és a magyarázatot zárójelben adjuk meg.

1. Az oktatás befogadására szánt helyet úgy kell elrendezni, hogy a figyelmet semmi se terelje el, és ott „hatást kifejtő” (magnetikus) tárgyakat kell elhelyezni. Egyéb más dolgok között ott kell lenni körben elrendezve az öt szent színnek is. A helynek mentesnek kell lennie a térben lebegő rosszindulatú befolyásoktól.

[Az erre a célra használt helyet vagy helyiséget el kell különíteni és más célra nem szabad használni. Az öt „szent szín” a prizma által létrehozott öt színárnyalat bizonyos módon elrendezve, minthogy ezek a színek nagyon magnetikus hatásúak. A „rosszindulatú befolyások” alatt minden olyan zavar értendő, amit viszály, veszekedés, rosszindulat, stb. hoz létre, mert ezek, úgymond azonnal benyomást gyakorolnak az asztrális fényre, vagyis a hely légkörére és mintegy a „levegőben lebegnek”. Ezen első feltétel megvalósítása könnyűnek látszik és mégis, ha alaposabban végiggondoljuk, rájövünk, hogy ez az egyik legnehezebben elérhető.]

2. Mielőtt a tanítványnak megengednék, hogy „szemtől szembe” (vagyis közvetlenül) tanuljon, előbb más próbaidős tanítványok (*upaszaka*) – páratlan számára – összeválogatott társaságában kell elsajátítania az előkészítő megértés képességét.

[„Szemtől szembe” ez esetben azt jelenti, hogy a tanítvány másoktól függetlenül, vagy azoktól külön tanul, és az oktatást „szemtől szembe” vagy önmagával (magasabbrendű, Isteni énjével), vagy a tanítójával kapja. Csak ilyenkor kapja meg mindegyikük a neki megfelelő tájékoztatást, aszerint, ahogyan a tudását használja. Ez azonban csak a képzési időszak vége felé történhet.]

3. Mielőtt te (a tanító) közölnéd a tanítvánnyal (*lanu*-val) LAMRIN jó (szent) szavait, vagy megengednéd neki, hogy *dubzsed*-re „készülhessen”, vigyázz, hogy elméje teljesen megtisztult és mindennel, főként a *többi Én*-jeivel megbékélt legyen, különben a bölcsesség szavai szétszóródnak és a szelek felkapják azokat.

[„LAMRIN”: Cson-ka-pa gyakorlati útmutató műve, amely két részből áll, az egyik egyházi és exoterikus használatra készült, a másik ezoterikus célt szolgál. *Dubzsed*-re „készülni” a látnoksnál

használt eszközök, mint pl. tükrök és kristályok előkészítését jelenti. A „többi én” alatt a tanuló társakat kell érteni. Amíg a tanuló társak között nincs meg a teljes harmónia, nem lehet sikert elérni. A tanító választja ki és válogatja össze a tanítványokat, azok magnetikus és elektromos természete szerint, a leg gondosabban csoportosítva a pozitív és negatív elemeket.]

4. Mialatt a tanítványok (*upaszaka*) tanulnak, arra kell ügyelni, hogy olyan egységesek legyenek, mint a kézen az ujjak. Vésd az emlékezetükbe, hogy ami az egyiknek fáj, az kell, hogy fájjon a többieknek is. Ha az öröm, amit az egyik érez, a többiek kebelében nem talál visszhangra, akkor hiányoznak a szükséges feltételek és hiábavaló lenne folytatni.

[Ez aligha következhet be, ha a kiválasztás megfelelt a magnetikus kívánalmaknak. Ismeretes, hogy vannak tanítványok, akik egyébként sokat ígérők lennének és az igazság befogadására alkalmasak, mégis évekig kénytelenek várni, mivel indulatos természetűek és képtelenek a többiekkel összehangolódni.] Ezért –

5. a gurunak úgy kell összehangolni a tanuló társakat, mint a lant (*vina*) húrjait: mindegyik különbözik a másiktól, a hangja mégis harmonizál a többiek hangjával. Együttesen olyan billentyűzetet kell képezniük, amelynek minden része a legfinomabb érintésre (a Mester érintésére) is válaszol. Ily módon nyílik meg elméjük a bölcsesség harmóniájára, hogy az mint tudás rezdüljön át mindegyiken és mindannyiukon, ami tetszik a felügyelő Isteneknek (gyámolító- vagy őrangyaloknak) és hasznos a lanu-nak is. Így vésődik a bölcsesség örökre a szívükbe és a törvény harmóniája többé nem szakad meg.

6. Azoknak, akik a *sziddhikhez* (okkult képességekhez) vezető tudást kívánják elérni, az élet és a világ minden hiúságáról le kell mondani. (Az eredeti szabályokban itt következik a sziddhik felsorolása.)

7. Egyik sem érezheti magát különbnek a másiknál (mint pl. „én vagyok a legokosabb, legbölcsőbb”, „én szentebb vagyok, a tanító, vagy a környezetem jobban szeret engem, mint a testvéreimet”, stb.), ha továbbra is tanítvány akar maradni. Gondolatait főként a szívére kell irányítani és kiűzni onnan minden ellenséges gondolatot, ami bármely élőlény ellen irányul. Szívének telve kell lenni a minden élőlénytől el-nem-különültség érzésével, ugyanígy a természet többi lényei és részei iránt is, különben a siker elmarad.

8. A *lanu*-nak (tanítványnak) csak a külső élő befolyásoktól kell tartania, óvakodnia (az élő teremtmények magnetikus kisugárzásaitól). Ezért nagyon kell vigyázni, hogy – miközben belső természetében mindennel egy – külső teste minden idegen befolyástól mentes maradjon. Csakis saját edényéből szabad ennie, vagy innia. Kerülnie kell a testi érintkezést minden élőlényel (megérinteni vagy megérintetni), akár emberi, vagy állati lény legyen az.

[Semmiféle kedvenc állatot sem szabad tartani, sőt egyes fákhoz és növényekhez is tilos hozzányúlni. A tanítványnak mintegy a saját atmoszférájában kell élnie, hogy azt okkult célokra egyénivé tegye.]

9. Elméjének a természet egyetemes igazságai kivételével minden mással szemben tompának kell maradnia, különben a „szív tana” csak a „szem tanává” (azaz üres ezoterikus rituálékká) válik.

10. A tanítvány semmilyen állati eredetű táplálékot nem vehet magához, semmi olyat, amiben élet van. Sem bort, sem más szeszes italt nem ihat, sem ópiummal nem élhet. Ezek mind olyanok, mint a *Lhamayim* (gonosz szellemek), akik rátapadnak a vigyázatlanra és felfalják az értelmet.

[Feltételezik, hogy a bor és a szeszes italok mindazok rossz magnetizmusát tartalmazzák és megtartják, akik előállításuknál segédkeztek. Másrészt minden állat húsa megőrzi a fajtáját jellemző pszichikai tulajdonságokat.]

11. Meditáció, önmegtartóztatás, az erkölcsi köteleességek betartása, gyengéd szavak és gondolatok, jó cselekedetek, kedves beszéd, jóakarát mindenki iránt, az én-ről való teljes elfeledkezés a leghatásosabb eszközök a tudás elnyerésére és a felkészülésre a magasabb bölcsesség befogadásához.

12. Csakis az előbb említett szabályok szigorú betartása mellett remélheti a tanítvány, hogy hamarosan elérheti az arhátok okkult képességeit és a szükséges szellemi növekedést, hogy fokozatosan eggyé váljon az EGYETEMES MINDENSÉGGEL.

Ez a 12 idézet kivonat mintegy 73 szabályból, amelyeket felesleges lenne felsorolni, mert Európában értelmetlenek lennének. De ez a kevés szabály is elegendő ahhoz, hogy rámutasson a nehézségek mérhetetlenségére, amelyek a „tanítványság”-hoz vezető ösvényt elárasztják azok számára, akik nyugati országokban születtek és nevelkedtek².

Minden nyugati ország, de különösen Anglia nevelésének a vetélkedés és a viszálykodás az alapja, minden fiút arra serkentenek, hogy megtanulja legyűrni és minden tekintetben felülmúlni a másikat. Amit tévesen „barátságos vetélkedés”-nek neveznek, azt kitaróan gyakorolják és ugyanezt a szellemet ápolják és erősítik a mindennapi élet minden területén.

Gyermekkorától „belénevelt” ilyen felfogással hogyan tudna egy nyugati ember úgy érezni a tanulótársai iránt, mint „a kézen az ujjak”? A tanulótársait nem ő választotta ki, vagy válogatta össze személyes rokonszenv és elismerés alapján. A tanító egészen más alapon és szempontok szerint válogatja őket össze. Aki tanul akar lenni, annak elég erősnek kell lennie, hogy a szívéből mások iránt minden ellenszenvet kiöljön. Hány nyugati ember hajlandó ezt akárcsak komolyan megkísérelni is?

Azután itt vannak a mindennapi élet részletei, hogy a legközelebbinek és legkedvesebbnek még a kezét sem szabad érinteni. Milyen ellentéte ez a nyugati felfogásnak a szeretetről és a jó érzésről! Milyen hidegnek és keménynek tűnik mindez. Az emberek azt is mondanák: önmagába zárkózó és tartózkodik attól is, hogy másoknak örömet okozzon, pusztán a saját fejlődése érdekében.

Hát legyen, de azok, akik így gondolkodnak, halasszák el egy másik életre az ösvényre-lépés komoly kísérletét. De ne kérkedjenek saját képzelte önzetlenségükkel. A valóságban a látszat az, ami tévedésbe ejti őket, a hagyományos fogalmak, amelyek alakja az érzélgősség és ömlengés, vagy az un. udvariasság és amelyek a valótlán élet részei, nem az igazság parancsai.

Feltéve, hogy félretennénk ezeket a nehézségeket, amelyek inkább „külsőlegesek”, bár nem kevésbé fontosak, hogyan tudnának a nyugati tanítványok „egymással harmonizálni”, ahogy ezt itt megkívánják tőlük? Európában és Amerikában már annyira megerősödött a személyiség, hogy nincs az a művész-iskola, amelynek növendékei ne gyűlölnék egymást és ne lennének féltékenyek egymásra. A „szakmai” gyűlölködés és irigység szinte közmondásossá vált és az emberek az életben bármi áron is a saját javukat keresik, annyira, hogy még az un. udvariasság is csak üres álarc, ami a gyűlölködés és féltékenység démonait takarja.

Keleten a „nem-elkülönültség” szellemét a gyermekkortól kezdve következetesen az elmébe véssik, úgy, mint Nyugaton a vetélkedését. Ott a személyes ambíciók, érzések és vágyak elburjánzását nem bátorítják annyira. Ha a talaj természettől fogva jó, helyesen művelik meg és a gyermek olyan emberré fejlődik, akinél a szokás, hogy az alacsonyabb ént a magasabb Én-nek alárendelje, erőteljes és erős lesz.

Nyugaton az emberek azt hiszik, hogy a más emberek vagy dolgok iránti szeretetük vagy ellenszenvük, tetszésük vagy nemtetszésük a cselekvéseik alapjául szolgáló vezérelvek még akkor is, ha saját maguk nem követik életük törvényeként és nem törekednek arra, hogy másokra erőszakolják.

Akik panaszkodnak, hogy a Teozófiai Társulatban keveset tanultak, szívleljék meg a szavakat,

amelyek a „Path” (Ösvény) című folyóiratban jelentek meg: „A haladás kulcsa minden fokon a *jelölt maga*”. Nem az „istenfélelem” a „bölcesség kezdete”, hanem az ÖNISMERET, ami MAGA A BÖLCSESSÉG.

Milyen nagyszerűnek és igaznak látszik az okkultizmussal foglalkozó és az előzőleg említett igazságok némelyikére ráeszmélő tanítvány számára a Delphoi Jósda válasza mindazoknak, akik az okkult bölcsséget keresték, és amit a bölcs Szókratész is folyvást ismételt és megerősített:

„EMBER, ISMERD MEG ÖNMAGAD ...”

AZ OKKULTIZMUS AZ OKKULT MESTERKEDÉSEKKEL SZEMBEN

„Gyakran hallottam, de máig el nem hittem,
Vannak, kik a bűvös varázsigék által
Hitvány szándékukhoz tudják hajlítani
A természet ősi, örök törvényeit.”

MILTON

Az e havi „Levelezés”-ben több levél tanúsítja, hogy a múlt hónapban megjelent *Gyakorlati okkultizmus* című cikk milyen erős benyomást gyakorolt egyesekre. Az ilyen levelek messzemenően bizonyítanak és megerősítenek két logikus következtetést:

(a) sokkal több a művelt és gondolkodó ember, aki hisz az okkultizmus és a mágia létezésében (a kettő közt óriási a különbség), mint amennyit a materialista sejt, és

(b) a legtöbb embernek – köztük sok teozófusnak is –, akik hisznek benne, nincs határozott fogalma az okkultizmus természetéről és általában összetévesztik az okkult mesterkedésekkel, köztük a „fekete” mágiával.

Elképzeléseik arról, hogy ezek milyen erőket adnak az embernek és milyen eszközöket használnak azok megszerzésére, amilyen sokfélék, olyan különösek. Sokan azt képzelik, elegendő, ha a terület valamelyik mestere megmutatja az utat és máris egy Zanoni³ lesz belőlük. Mások szerint csak át kell kelni a Szezei-csatornán és Indiába utazni, hogy mint egy Roger Bacon, vagy éppen egy St. Germain gróf kezdjenek tündökölni. Sokan Margrave-t teszik meg eszményképüknek az ő folyton megújuló fiatalságával és keveset törődnek azzal, hogy a lelkével fizetett érte. Sokan vannak olyanok is, akik összetévesztik az egyszerű „boszorkánykodást” az okkultizmussal – „a stygiai homályból az ásító Földre hívják fel a göthös szellemeket, hogy a napvilágon járjanak” – és azt akarják, hogy az emberek ezen mutatónyuk alapján teljesen kialakult Adeptusnak tekintsék őket.

A „szertartásos mágia” Eliphaz Lévi gunyorosan megfogalmazott szabályai szerint a régi Arhátok filozófiájának beképzelt hasonmása. Röviden: a prizmák, amelyekben át a filozófiában járatlanok számára az okkultizmus megjelenik, olyan sokszínűek és sokfélék, amilyenné az emberi elképzelés csak teheti azokat.

Vajon a bölcesség és a hatalom ezen jelöltjei neheztelni fognak, ha megmondják nekik a meztelen igazságot? Nemcsak hasznos, de most már *szükséges* is kiábrándítani a legtöbbjüket, még mielőtt túl késő lenne.

Ez az igazság néhány szóban kifejezhető: Nyugaton a magukat „okkultisták”-nak nevező lelkes százak között egy fél tucat sincs, akinek megközelítően helyes elképzelése lenne annak a tudománynak a természetéről, amelyet kezelni szándékozik. Néhányuk kivételével mindegyik a boszorkányság széles útját járja.

Mielőtt tiltakoznának ezen megállapítás ellen, csináljanak rendet az elméjükben uralkodó zűrzavarban. Előbb tanulják meg, ismerjék meg, mi a valódi kapcsolat az okkult tudományok és az okkultizmus között, és mi a kettő közötti különbség, azután legyenek dühösek, ha még mindig úgy érzik, igazuk van. Időközben tanulják meg, hogy az okkultizmus a mágiától és más titkos tudományoktól úgy különbözik, mint a sugárzó Nap a kis éjjeli lámpától, mint az ember változhatatlan és halhatatlan szelleme – az abszolút, ok-nélküli és megismerhetetlen MINDEN visszatükröződése – különbözik a halandó anyagtól, az emberi testtől.

A mi igen civilizált Nyugatunkon – ahol modern nyelvek alakultak ki és új szavakat alkottak az újabb fogalmak és gondolatok eredményeként, ahogyan ez minden nyelvben történik –, a Nyugatnak ebben az önző, hideg légkörében és a világi javak utáni szüntelen hajszájában, ahogy a nyelv egyre inkább elanyagiasodott, egyre kevésbé érezték szükségét, hogy újabb kifejezéseket találjanak arra, amit már régóta feltétlen és elvetett „babonának” tekintettek. Az ilyen szavak csak olyan fogalmakhoz lennének jók, amelyekről aligha feltételezhető, hogy egy kultúrember agyában helyet találjanak.

A „mágia” a szemfényvesztéshez hasonló értelmű, a „boszorkányság” a durva tudatlansággal egyenértékű szó, az „okkultizmus” pedig szomorú hagyatéka a középkor bomlott agyú néhai filozófusainak, a Jakob Böhme-knek és Szt. Martin-oknak, olyan kifejezések, amelyek bőven elegendők, hogy a szemfényvesztés egész területét felöleljék. A megvetés ezen kifejezéseit általában csak mint a sötét kor és az azt megelőző pogányság korszakának hulladékát és szemetjét emlegetik. Ezért nincs angolul pontos kifejezés az ilyen természetfeletti erők közötti különbségre, vagy az ezek megszerzésére alkalmas tudományok meghatározására és árnyalt megjelölésére, olyan, amilyen a keleti nyelvekben, mindenekelőtt a szanszkritban lehetővé teszi a szabatosítást.

Mit jelentenek a „csoda” és a „varázslat” szavak azok számára, akik akár hallják, akár kimondják azokat? (Ezek jelentése végül is azonos, mert azt fejezi ki, hogy csodálatos dolgokat idéznek elő a természet törvényeinek megszegésével (!!!), amint azt az elfogadott tekintélyek magyarázzák.)

A keresztény ember, miközben – bár azok „megszegik a természet törvényeit” – szilárdan hisz a csodákban (mert megmondták neki, hogy azokat Isten tette Mózes által), vagy gúnyolódik a fáraó mágusainak varázslatain, vagy az ördögnek tulajdonítja azokat. Ez utóbbit hozzák kapcsolatba az okkultizmussal jámbor ellenfeleink, míg az ő istentelen ellenfeleik, a hitetlenek nevetnek Mózesen, a mágusokon és az okkultistákon és bizonyára elpirulnának, ha csak egy komoly gondolatot is pazarolnának ilyen „babonákra”.

Ennek az az oka, hogy nincsenek megfelelő szavaink a különbség kifejezésére; nincsenek szavaink a fények és árnyékok megjelölésére, amelyek kijelölnék a határt a magasztos és az igaz, a képtelen és a nevetséges között. Az utóbbi a teológiai magyarázat, amely szerint az ember, az Isten, vagy az ördög „megszegheti a természet törvényeit” – az előző pedig azt tanítja, hogy a tudományos „csodákat” és varázslatokat Mózes és a mágusok a természet törvényeivel összhangban hozták létre, olyanok, akik mind járatosak voltak a szent helyek (ama korok Tudományos Akadémiái) minden bölcsességében és az igazi OKKULTIZMUS-ban. Ez a szó: okkultizmus, a *Gupta-Vidja* („Titkos Tudás”) összetett szó fordítása, bizonyára félrevezető. Minek a tudásáról van szó? Néhány szanszkrit kifejezés segíthet ebben.

A különféle ezoterikus ismeretekre – sok más között – négy kifejezés használatos még az ezoterikus Puránák-ban is:

Létezik a

1. *Jadzna-Vidja*⁴ azon okkult erők ismerete, amelyeket bizonyos vallási szertartások és rítusok ébresztenek fel a természetben.

2. *Maha-vidja*, a „nagy tudás”, a kabbalisták és a tantrika imádkozási forma mágiája, ami sok esetben a boszorkányság és varázslat legrosszabb fajtája.

3. *Guhja-vidja*, a hangban (éterben), így a mantrákban (énekelte imák, vagy varázsigék) is rejlő erők ismerete, amely erők az alkalmazott ritmustól és dallamtól függenek, más szóval a természet erőinek és azok összefüggéseinek ismeretén alapuló mágikus cselekmény.

4. *Atma-vidja*, amely kifejezést az orientalisták egyszerűen „a lélek tudása”-ként, *valódi bölcsesség*-nek fordították le, de ennél sokkal többet jelent.

Ez utóbbi az okkultizmus egyetlen fajtája, amely után az olyan teozófusnak, aki a „Világosság az Ösvényen”-t nagyra becsüli és aki bölcs és önzetlen szeretne lenni, törekednie kell. A többi mind az „okkult tudományok” valamelyik ágához tartozik, azaz olyan mesterkedések, amelyek a természet birodalmi – az ásványok, növények és állatok – végső lényegének megismerésén alapulnak, tehát az *anyagi* természethez tartozó dolgok felé irányulnak, ha még oly láthatatlan is az a lényeg és bármennyire is kisiklott eddig a tudomány karmai közül. Az alkímia, asztrológia, okkult élettan, tenyérjósítás létezik a természetben, és az *egzakt* tudományok, amelyeket talán azért neveznek így ebben az ellentmondásos filozófiájú világban, mert rájöttek az ellenkezőjére – az említettek jó néhányát felfedezték.

De a tisztánlátás, a „clairvoyance”, amit Indiában „Shiva Szemé”-vel szimbolizálnak, Japánban pedig „végtelen látás”-nak neveznek, *nem* hipnózis, a mesmerizmus⁵ törvénytelen fia és ilyen módszerekkel nem is érhető el. A többi mind elsajátítható, és akár jó, akár rossz, vagy közömbös eredmény is elérhető velük, azonban az *Atma-Vidja* kevés értéket tulajdonít nekik. Mindegyiket magában foglalja és alkalmanként jótékony célra fel is használja azokat, de csak miután megtisztította a salaktól és vigyázva arra, hogy megfossza azokat minden önző indítéktól.

Hadd magyarázzuk meg: bármely nő vagy férfi hozzáfoghat a fent említett „okkult mesterkedések” tanulásához minden nagyobb előkészület nélkül, sőt az sem szükséges, hogy az életmódján különösebben szigorítson. Akár még a magasztos erkölcsi normáktól is eltekinthet. Az utóbbi esetben természetesen tíz az egyhez, hogy a tanuló egészen túrhető varázslóvá fejlődik és fejest fog ugrani a fekete mágiába. De mit tesz az?

A *vuduk* és *dugpák*⁶ vígan esznek-isznak és mulatnak pokoli ténykedésük áldozatainak hekatombái felett. Hasonlóan cselekszenek a kedves élve-boncolók, és az orvosi egyetemek *diplomás* „hipnotizőrei” is, a különbség csak annyi, hogy a vuduk és dugpák *tudatos*, Charcot-Richet és követői pedig *öntudatlan* varázslók. Így, bár mindkét csoportnak le kell aratnia a fekete műfajban végzett munkája és eredményei gyümölcsét, a nyugati gyakorló nem kapja meg a büntetését és hírnevét anélkül, hogy ebből hasznot és élvezetet ne húzna.

Újból megjegyezzük, hogy a *hipnotizmus* és az *élveboncolás*, amint az ilyen iskolákban gyakorolják, egyszerűen *boszorkányság*, azon tudás *nélkül*, amivel a vudu és dugpa varázslók rendelkeznek és amit egy Charcot-Richet ötven évi nehéz tanulással és kísérletezéssel sem képes elérni. Legyenek csak meg nélküle azok, akik a mágiába akarnak kontárkodni – akár megértik annak természetét, akár nem –, ugyanakkor túl keménynek találják a tanítványokra nehezedő szabályokat, és akik ezért félreteszik az *Atma-Vidját* vagy okkultizmust. Legyenek csak mindenáron mágussá, ha mindjárt *vuduk* és *dugpák* lesznek is a következő tíz inkarnációra.

Olvasóink érdeklődésének központjában azonban valószínűleg azok állnak, akik leküzdhetetlenül

vonzódnak az „okkult” felé, bár még sem annak igazi természetét nem értették meg, ami felé vonzódnak, sem nem váltak elég szenvedély-mentesekké, még kevésbé igazán önzetlenekké.

Azt kérdezik tőlünk, mi történik azokkal a szerencsétlenekkel, akiket kétfelé szakítanak az ellentétes erők? Olyan gyakran volt arról szó, hogy felesleges ismételni és maga a tény is ismert minden megfigyelő számára: ha egyszer valakinek a lelkében igazán felébredt az okkult iránti vágy, semmi reménye sem lehet, hogy bárhol a világon békét, nyugalmat és vigasztalást találjon. Örökké mardosó, kiolthatatlan nyugtalanság űzi ki az élet sivatagába. Túlságosan tele van még szenvedélyekkel és önző kívánságokkal ahhoz, hogy beléphessen az Arany Kapun, a mindennapi életben pedig nem talál sem pihenést, sem békét. Vajon kikerülhetetlenül szükséges-e a boszorkányságba és fekete mágiába esnie, hogy azután sok-sok testetöltésen át rettenetes karmát halmozzon fel magának? Nincs más út a számára?

Hogyne volna, válaszoljuk. Ne törekedjen magasabbra, mint amit elérni képes! Ne vállaljon olyan terhet magára, aminek hordozása túl nehéz! Anélkül, hogy valaha is Mahatma, Buddha, vagy nagy szent kívánna lenni, tanuljon filozófiát és a „lélek tudományát” és akkor egyike lehet az emberiség szerény jótevőinek, minden „emberfeletti” hatalom birtoklása nélkül. A *sziddhik* (vagy arhát-erők) csak azoknak valók, akik képesek olyan életet élni, amelyben meg tudják hozni az ilyen képzéshez tartozó rettenetes áldozatokat és *az utolsó betűig* képesek alkalmazkodni hozzájuk.

Tudják meg mielőbb és sohase felejtsek el, hogy *az igazi okkultizmus*, vagy *teozófia* mind gondolatban, mind tettben az „Önmagunkról való Nagy Lemondást” jelenti, feltétel nélkül és teljesen, gondolatban és tettben egyaránt. Ez az ALTRUIZMUS és azt, aki gyakorolja, végképpen kiragadja a többi élő soraiból. Attól kezdve, hogy magát a munkának szentelte, „nem magáért, hanem a világért él”.

Az első próbaévekben sok mindent megbocsátanak neki. De mihelyt „elfogadott” tanítvánná válik, a személyiségének el kell tűnnie és *a természet egyszerű, jótékony erejévé* kell válnia. Csak két véglet áll ezután előtte, két ösvény, ahol nincs pihentető középút. Vagy fáradságosan haladhat lépésről lépésre felfelé, *devacsáni megszakítás* nélkül, gyakran számtalan inkarnáción keresztül a Mahatma-állapothoz (az *Arhát*, vagy *Bodhiszattva* állapotához) vezető arany létrán, vagy az első hibás lépésnél lecsúszik a létrán és legurul *a dugpa állapotába*...

Ezeket vagy nem ismerik, vagy teljesen figyelmen kívül hagyják. Valóban, aki követni képes a jelöltek kezdeti törekvéseinek csendes fejlődését, sokszor észreveszi, hogy különös elképzelések foglalják el elméjüket. Vannak, akik gondolkodó képességét annyira eltorzították az idegen befolyások, hogy azt képzelik, az állati szenvedélyek úgy kifinomíthatók és felemelhetők, és azok dühe, ereje és tüze úgymond befelé fordítható. Azt is képzelik, hogy ezek a szenvedélyek elraktározhatók és elzárhatók az ember kebelében, amíg energiájuk nem terjed szét, hanem magasabb és szentebb célok felé irányul: nevezetesen, *amíg azok összesített és összevont ereje alkalmassá nem teszi tulajdonosukat, hogy belépjen a lélek valódi szentélyébe* és megálljon a Mester – a MAGASABB ÉN – jelenlétében! Ezért nem akarnak szenvedélyeikkel sem megküzdeni, sem azokat megölni. Egyszerűen csak nagy akarati erőfeszítéssel igyekeznek a vad lángokat lecsendesíteni és természetükön belül korlátok között tartani, engedve, hogy a tűz a vékony hamuréteg alatt lappangjon. Örömmel vetik magukat alá az olyan kínzásoknak, mint a spártai fiú, aki inkább hagyta, hogy a róka mardossa a zsigereit, sem hogy lemondjon az állatról. Óh szegény, vak ábrándozók!

Éppen így remélhetnénk, hogy ha egy csomó részeg kéményseprőt a munkától zsirosan, olajosan, kimelegedve bezárnánk egy tiszta fehér leplekkel körülaggatott szentélybe, ők ahelyett, hogy azokat bepiszkítanák és az egészből koszos rongyhalmazt csinálnának, önmaguk válnának a szentélyben annak mesterévé és olyan tisztán hagynák el azt, mint amilyen érintetlen a szentély maga. Miért ne képzelhetnénk mindjárt azt, hogy egy tiszta atmoszférájú *dong-pá*-ba (kolostorba) zárt tucatszámú görény az ott használt tömjéntől átítatva illatosan kerül elő?... Furcsa eltévelyedése az emberi elmének.

Lehetséges ez így? Vitassuk meg ezt.

A „Mester” lelkünk szentélyében a „magasabb Én” – az isteni szellem, akinek tudata az elmére támaszkodik és kizárólag abból ered (az emberbe zárva, mindenesetre annak halandó élete folyamán), az elméből, amit *emberi lélek*-nek nevezünk (a „szellemi lélek” lévén a szellem tudathordozója). Az előbb említett (a *személyes*, vagyis emberi lélek) pedig legmagasabb formájában a szellemi törekvésekből, akarásokból és isteni szeretetből, alsóbb formájában az állati kívánságokból és földi szenvedélyekből áll. Ezeket a vágyakat és szenvedélyeket a tudathordozójával történő azonosulás idézi elő, mivel ez a tudathordozó az említettek székhelye. Ily módon az, mint kapocs és közvetítő áll az ember állati természete – amit a magasabb Én igyekszik megfékezni – és a spirituális természete között, ami felé vonzódik, amikor a belső állattal való küzdelemben felülkerekedik.

Az utóbbi, a belső állat, az ösztönös „állati lélek” a melegágya azon szenvedélyeknek, amelyek – amint éppen említettük – csak alszanak, nincsenek megölve, és amiket a vigyázatlan lelkesedők a keblükön melengetnek. Azt remélik talán, hogy ily módon sikerül az állati szennycsatorna sáros áradatát az élet kristálytiszta vizévé változtatni? Vajon hol, milyen semleges területen lehet azokat úgy elzárni, hogy ne hassanak az emberre? A szerelem és a testi vágy szenvedélyei még élnek és ott maradhatnak születésük helyén – *ugyanabban az állati lélekben*. Az „emberi léleknek” vagy elmének mind a magasabb, mind az alsóbb részei visszautasítják az ilyen lakótársat, bár nem kerülhetik el, hogy az ilyen szomszédság be ne piszkítsa őket. A „magasabb Én” vagy szellem képtelen asszimilálni az ilyen érzelmeket, mint ahogyan a víz sem keveredik össze az olajjal, vagy a piszkos, híg faggyúval. Ilyen módon tehát az elme – az egyedüli kapcsolat és közvetítő a földi ember és a „magasabb Én” között – az egyedüli szenvedő fél is, aki állandóan ki van téve annak a veszélynek, hogy ezek a szenvedélyek bármikor felébredhetnek, leránthatják, és ő az anyag örvényébe vész.

Hogyan kerülhet egyáltalán összhangba az elme a legmagasabb Lényeg harmóniájával, amikor az a harmónia az ilyen állati szenvedélyek pusztá jelenlététől is megsemmisül az épülőfélben lévő szentélyben? Hogyan tudna az összhang felülkerekedni és győzni, amikor a lelket a szenvedélyek háborgása szennyezi be és az elme a testi érzékek földi vágyaival, vagy éppen az „asztrális emberrel” van elfoglalva?

Mert ez az „asztrál” – az árnyék-„képmás” mind az emberben, mind az állatban – nem az isteni Én, hanem a *földi test* társa. Ez az összekötő kapocs a személyes én, a manasz alsóbb tudatossága és a test között, egyben *a mulandó, nem pedig a halhatatlan élet* tudathordozója, eszköze. Mint az ember árnyéka, minden mozdulatát rabszolga módjára és gépiesen követi és éppen ezért az anyag felé hajlik anélkül, hogy valaha is a szellem felé emelkedne.

Csak amikor a szenvedélyek hatalma már tökéletesen meghalt, amikor a szenvedélyek a tántoríthatatlan akarát lombikjában összetörtek és megsemmisültek, ha nemcsak a hús valamennyi vágyódása és sóvárgása halott, hanem a személyes én megbecsülését is sikerült kiölni és az „asztrál” ennek következtében jelentéktelenné zsugorodott, csak akkor következhet be a „magasabb Én”-nel való egyesülés.

Amikor az „asztrál” már csak a legyőzött embert tükrözi, az ugyan még élő, de már nem vágyódó, önző személyiséget, csak akkor képes a ragyogó Augoeides, az isteni EN tudatos összhangban rezegni az ember egészének mindkét pólusával – a megtisztult anyagi emberrel és az örökké tiszta szellemi lélekkel – és megállni a MESTER ÉN, a misztikus gnosztikusok Christos-ának jelenlétében, belemerülve és örökre eggyé válva AZ-zal⁷

Hogyan tarthatjuk lehetségesnek, hogy egy ember belépjen az okkultizmus „szűk kapuján” akkor, amikor gondolatai a nap minden percében szünet nélkül a világi dolgokhoz, a birtoklás és hatalom utáni vágyakhoz, sóvárgásokhoz, törekvésekhez és feladatokhoz kötődnek, amelyek bármilyen tiszteletreméltóak legyenek is, mégiscsak földiek, a földhöz tartoznak? Még a hitves és a család iránti szeretet – a legtisztább, egyben legönzötlenebb emberi érzelem – is akadály a igazi okkultizmus-

nak.

Akár egy anya tiszta szeretetét vesszük gyermeke iránt, akár egy férjét hitvese iránt, ha ezeket a legmélyebben kielemezzük és kíméletlen alapossgal vizsgáljuk, még ezekben az érzelmekben is ott találjuk *az önzést* az első, *az emberpár önzését* a második esetben. Melyik anya nem áldozna fel ezer meg ezer életet szíve gyermekéért? Melyik igaz szerető, vagy férj nem volna hajlandó az őt körülvevő összes férfiak és nők boldogságát szétrombolni, csakhogy teljesítse szeretettének kívánságát? Ez csak természetes, mondanák. Ez így is van az emberi tulajdonságok szabályai szerint, de már kevésbé igaz az egyetemes isteni szeretet fényében. Amíg a szív egy kis csoport én-nel van elfoglalva, akik közelállóak és kedvesek nekünk, milyen sors jut lelkünkben a többi embernek? A szeretet és gondolkodás hány százaléka marad a „nagy árva”, az emberiség megajándékozására? Hogyan található a „halk hangocska” meghallgatásra egy lélekben, amely tele van saját kiváltságos lakóival? Mennyi hely marad az emberiség egészének szükségletei számára, hogy belevésődjön, vagy akár csak egy röpke választ kapjon?

Aki részesülni óhajt az egyetemes elme bölcsességében, csak *az emberiség összességén át* érheti el azt, tekintet nélkül fajra, bőrszínre, vallásra vagy társadalmi állásra. Nem *az önzés*, még annak leg-törvényesebb és legnemesebb felfogásában sem, hanem *az altruizmus* az, amely az egyedet arra tudja készíteni, hogy kis énjével az egyetemes Én-be merüljön. *Ezek a kötelességek és feladatok*, amelyeknek az okkultizmus felé törekvő igazi tanítványnak magát szentelnie kell, ha a *teo-zófiát*, az isteni Bölcsességet és a Tudást el akarja érni.

A törekvőnek feltétlenül választania kell a világi élet és az okkult élet között. Haszontalan és hiábavaló törekvés a kettőt összeegyeztetni, mert egyszerre két gazdát senki sem képes úgy szolgálni, hogy mindkettő meg legyen elégedve. Senki sem szolgálhatja a testét és a magasabb Én-jét is, nem teljesítheti családi kötelességeit és az egyetemes kötelességeit is anélkül, hogy egyiket, vagy másikat jogaiban meg ne sértené, mert vagy a „halk hangocska” fog figyelni és így elmulasztja meghallani kicsinyeinek sírását, vagy csak az utóbbiak szükségleteiről gondoskodik és süket marad az emberiség hangja iránt.

Ez szüntelen és őrzítő erőlködés lenne majd minden házasember számára, aki az igazi gyakorlati okkultizmust akarná követni, annak *elméleti* filozófiája helyett. Folyton ingadozna az emberiség iránti személytelen, isteni szeretet és a személyes, földi szeretet között. Ez pedig csak arra készítheti, hogy vagy egyiket, vagy másikat, vagy egyiket se tudja betölteni.

De van még ennél rosszabb is. Mert *aki, miután elkötelezte magát az OKKULTIZMUS-nak, mégis enged a földi szerelem és vágy élvezetének*, majdnem azonnal érezheti ennek eredményét: valami ellenállhatatlanul húzza lefelé, az isteni, személytelen állapotból az anyag alsóbb szintjeire. Az érzéki, vagy akár mentális ön-kielégülés a szellemi ítélőképesség erőinek azonnali elvesztésével jár; a Mester hangját nem tudja többé megkülönböztetni a saját szenvedélyei, vagy *akár egy dugpa szavától*; a jót a rossztól, az egészséges erkölcsöt a pusztá szörszálhasogatástól. A Holt-tenger gyümölcse a legragyogóbb misztikus színben kellei magát, hogy azután hamuvá váljon az ajkakon és epévé a szívben, aminek eredménye végül:

„Egyre mélyülő mélység,
egyre sötétedő sötétség,
bölcsesség helyett örültség,
ártatlanság helyett bűnösség
öröm helyett szenvedés és
remény helyett kétségbeesés.”

Ha az ember egyszer ilyen módon tévedett és tévedése alapján cselekszik, de tévedése felismerésétől visszariad, mind mélyebbre süllyed a posványba. Bár elsősorban a szándék határozza meg, hogy *fehér* vagy *fekete* mágiáról van-e szó, az eredmény, a rossz karma létrehozása még az akaratlan, nem

tudatos boszorkányság esetében sem kerülhető el. Éppen elég alkalommal mutattak rá, hogy *boszorkányság minden rossz befolyás, ami más személyekre irányul, akik szenvednek tőle, vagy annak következtében másoknak szenvedést okoznak.*

A karma az élet csendes vizébe vetett súlyos kő, aminek hullámai egyre táguló körökben szinte *a végtelenbe* terjednek. Az így létrehozott okok váltják ki a hatásokat, amelyek a büntetés igazságos törvényében jelentkeznek.

Ezek nagy része elkerülhető lenne, ha az emberek nem rohannának meggondolatlanul olyasmibe, aminek sem a természetét, sem pedig a jelentőségét nem értik. Senkitől sem várják el, hogy erejét és képességeit meghaladó terhet cipeljen.

Léteznek „született mágusok”, akik született misztikusok és okkultisták, a testet öltések, a szenvedések és hibák korszakai sorozatának közvetlen öröksége jogán. Ők, mondhatni szenvedélymentesek. Érzéseiket és vágyaikat semmiféle földi eredetű tűz nem képes lánggra lobbantani, az emberiség nagy fajkiáltásán kívül semmilyen más emberi hang nem találhat visszhangra náluk. A sikerben csak ők lehetnek biztosak.

De velük csak elvétve találkozhatunk. Ők azok, akik át tudnak menni az Okkultizmus keskeny kapuján, mert nem cipelik magukkal a múltó emberi érzelmek poggyászát. Ők már megszabadultak az alacsonyabb személyiség érzelmeitől, ezáltal megbénították az „asztrál”-állatot és az arany, de keskeny kapu nyitva áll előttük.

Más a helyzet viszont azokkal, akiknek több inkarnáción át kell magukkal hordozniuk az előző életeikben vagy éppen ebben az életükben elkövetett bűneik terhét. Ezek számára, ha nem járnak el kellő óvatossággal, a Bölcsesség arany kapuja tágas kapuvá és széles úttá válik, „amely a romlásba visz”, és ezért „sokan lesznek, akik ezen lépnek be”. Ez az okkult mesterkedések kapuja, amelyeket önző indítékból, önmegtartóztatás nélkül és az ATMA-VIDJA jótékony hatásának mellőzésével gyakorolnak.

Most a Káli-Júgában vagyunk és ennek végzetes hatása ezerszer hatalmasabb Nyugaton, mint Keleten. Ebből származik a jelen korszak küzdelmeiben a sötét kor hatalmainak könnyű zsákmánya és az a sok téveszme és káprázat is, amelyek alatt a világ most görnyed.

Ezek egyike az a viszonylagos könnyedség, ahogy egyes emberek a „kapu”-hoz érést és az okkultizmus küszöbének átlépését minden nagyobb áldozat nélkül képzelik el. Ez a legtöbb teozófus álma, amit a hatalom utáni vágy és a személyes önzés sarkall, ezek pedig nem olyan érzelmek, amelyek őket valaha is az óhajtott célhoz vezetnék. Éppen ezért, amint azt egy olyan valaki, aki köztudottan az emberiségnek szentelte magát, megjegyezte: „szűk a kapu és keskeny az út, ami az örök élethez vezet” és ezért „kevesen vannak, akik megtalálják”. Valóban annyira keskeny, hogy a kezdeti nehézségek pusztá említésekor a megrémült nyugati újonc megfordul, és borzongva hátrál meg...

Csak hadd álljanak meg itt és nagy gyengeségükben ne is kíséreljenek meg többet. Ez azért jó így, mert miközben hátat fordítanak a szűk kapunak, az okkult utáni vágyukban egy lépést tesznek a szélesebb és hívogatóbb kapu felé, ahol az illúziók fényében arany misztériumok sziporkáznak, de jaj nekik! Ez csak a dugpa-sághoz vezethet és bizonyosak lehetnek, hogy hamarosan *a pokol* „Vészes Útjára”-n fognak kikötni, amelynek kapuja felett Dante a következő szavakat olvasta:

Per me si va nella citta dolente
Per me si va nell'eterno dolore
Per me si va tra la perduta gente.

„Énrajtam jutsz a kínnal telt hazába,
énrajtam át oda, hol nincs vigasság,
rajtam a kárhozott nép városába.”⁸

NÉHÁNY GYAKORLATI TANÁCS A MINDENNAPOKRA

ELŐSZÓ

Az idézeteket, amelyekből a következő anyag összeállt, eredetileg nem kiadás céljára szedték össze, ezért lehet, hogy némileg összefüggéstelennek tűnnek.

Először a *Theosophical Sifting* című gyűjteményben közölték, annak reményében, hogy az olvasók megértik a célzást és a kivonatokat napi olvasmányként használják, az elolvasott könyvekből feljegyzéseket készítenek és így olvasmányaik gyakorlati értéket jelentenek számukra. E terv elfogadása esetén az olvasó kis helyre sűrítethné mindazt, ami az olvasott könyv lényegéeként különösen hatott rá.

A komoly tanulmányozó számára segítségként az az elképzelés is ajánlott, hogy reggelente olvasson el néhány idézetet, próbáljon meg napközben azok szerint élni és meditáljon rajtuk csendes perceiben.

I.

Kelj fel korán, amint felébredtél, ne henyélj az ágyban félig ébren, félig álmodozva.

Fohászkodj komolyan az emberiség szellemi megújulásáért, azért, hogy imáid serkentsék az igazság ösvényén küzdőket a még komolyabb és eredményesebb munkára, imádkozz azért, hogy magad is megerősödj és ne engedj az érzékek csábításának. Képzeld el Mesteredet, amint szamárdhi-ban⁹ van. Képzeld magad elé, figyelmed terjedjen ki minden részletre, gondolj rá tisztelettel és fohászkodj, hogy minden mulasztásból eredő vagy elkövetett hiba legyen megbocsátva. Ez nagyon elősegíti az összpontosítást, megtisztítja a szívedet és ennél is többet tesz.

Vagy gondolkodj el jellemed fogyatékoságain: *mélyrehatóan tudatosítsd magadban azok veszélyeit és a múlt örömeit, amiket neked szereznek*, és határozottan *akard*, hogy legközelebb megteszel minden tőled telhetőt és nem engedsz nekik. Ez az önvizsgálat és az, hogy saját lelkiismereted korlátjai elé állsz, soha nem álmodott mértékben segíti elő szellemi fejlődésedet.

Fürdés közben egész idő alatt gyakoroldtasd akaratodat, hogy az erkölcsi tisztátalanságokat is lemosod a testivel együtt.

Másokhoz való kapcsolataidban vedd figyelembe a következő szabályokat:

1. Soha ne csinálj meg olyasmit, amit – minthogy nem a feladatod – nem vagy köteles megtenni, tehát semmi szükségtelen dolgot. Mielőtt megtennéd, gondold meg, a te feladatod-e azt megtenni.

2. *Soha ne mondj semmi feleslegeset.* Gondolj szavaid esetleges hatására, mielőtt kiejted őket. Soha ne hagyd, hogy társaságod kényszerítő hatására megszegd elveidet.

3. Soha ne engedd, hogy szükségtelen és haszontalan gondolat foglalja el elmédet. Ezt könnyebb mondani, mint megtenni. Nem tudod elmédet azonnal üressé tenni. Kezdetben tehát úgy próbáld meggátolni, hogy elmédet rossz, vagy meddő gondolatok foglalják el, hogy saját hibáidat elemezd, vagy a tökéletes lényekről elmélkedj.

4. Étkezés közben gyakoroltasd akaratodat, hogy élelmedet tökéletesen emészd meg, és így olyan test épüljön számodra, ami összhangban van szellemi törekvéseiddel és nem hoz létre gonosz indulatokat és ártalmas gondolatokat. Csak akkor egyél, amikor éhes vagy és csak akkor igyál, amikor szomjas vagy, *máskor soha*.

Ha ínyed megkíván valami különlegességet, ne engedj a csábításnak, hogy pusztán sóvárgásod kielégítéséért nyúlj érte. Gondolj arra, hogy az ebből származó élvezeted néhány másodperccel előbb még nem létezett és néhány másodperccel később elenyészik. Ez csak múló élvezet, olyan, ami szenvedésbe vált, ha sokat szerzel belőle, ez csak a nyelvnek élvezet. Ha nagy árat kellett adnod érte és hagyta, hogy elcsábítson, semmi más megszerzésekor sem fogsz szégyenkezni. Eközben van egy másik cél, ami örök boldogságot adhat neked, a vágyaidnak múló dolgokra összpontosítása merő ostobaság. *Te* nem vagy sem a test, sem az érzékek, tehát az *ezek* által érzett öröme és bánatok valójában sohasem érinthetnek és így tovább.

Gyakorold ezt a gondolatmenetet minden egyes kísértésnél és bár sokszor hibázol majd, a siker annál biztosabb lesz.

5. *Ne olvass sokat*. Ha tíz percig olvasol, gondolkodj rajta órákig.

6. Szokj hozzá a magányhoz, és hogy gondolataiddal egyedül maradj. Szokj hozzá a gondolathoz, hogy *saját magadon kívül senki más nem segíthet neked* és fokozatosan válaszd el érzelmeidet mindentől.

7. Mielőtt elalszol, imádkozz úgy, mint reggel. *Gondold át a nap eseményeit*, lásd, miben hibáztál és határozd el, hogy holnap nem fogod ugyanazokat a hibákat elkövetni¹⁰

II.

Az önismeret megszerzésének helyes indítéka az, amelyik az *ismeret*-hez és nem az *én*-hez tartozik. Az ismeret miatt érdemes keresni és nem az én-hez tartozása miatt. Megszerzésének legfőbb eszköze a tiszta szeretet. Keresd a tudást tiszta szeretetből és törekvéseiddel idővel önismeret fogja koronázni. A tény, hogy a tanuló egyre türelmetlenebbé válik, nyilvánvalóan jelzi: a jutalomért dolgozik, az pedig azt bizonyítja, hogy nem érdemli meg a nagy győzelmet, ami azokra vár, akik valóban tiszta szeretetből dolgoznak.¹¹

*

A bennünk lévő „Isten” – vagyis a szeretet és igazság, az igazságosság és bölcsesség, a jóság és hatalom szelleme – kell legyen az egyetlen igaz és állandó *szeretetünk*, mint az egyetlen megbízható mindenben, az egyetlen *hitünk*, amely szilárd, mint a kőszikla és amiben mindenkor megbízhatunk; az egyetlen *reményünk*, amely soha nem hagy cserben, ha minden más el is vész; és az egyetlen cél, amelynek elérésére türelmesen törekednünk kell, megelégedetten várva, amíg rossz karmánk kimerül és az Isteni Felszabadító felfedi jelenlétét lelkünkben. Az ajtót, amelyen át belép, *megelégedettségnek* nevezik; mert aki saját magával elégedetlen, a törvénnyel szemben is az, amely őt olyanná tette, amilyen; és miután Isten *maga* a törvény, nem fog azokhoz eljönni, akik nincsenek Vele megelégedve.¹²

*

Ha elismerjük, hogy a fejlődés áramlatában vagyunk, akkor a magunk számára *minden* körülményt tökéletesen megfelelőnek *kell* találnunk.

Az eltervezett cselekedeteink megvalósításának kudarca a legnagyobb segítségünk, mert máshogy nem tanulhatjuk meg azt a nyugalmat, amire Krishna oly nagy súlyt helyez. Ha minden terveünk sikerülne, semmilyen különbséget sem vennénk észre. Az is lehetséges, hogy terveinket tudatlanul és ezért helytelenül készítjük el, a jóságos természet pedig ezek kivitelezését nem engedi meg. A rossz tervért nem kapunk dorgálást, de karmikus adósságot szerezhetünk magunknak, ha nem fogadjuk el, hogy a kivitelezés lehetetlen.

Ha levert vagy, gondolataid ugyanannyit veszítenek erejükből, mint amennyi a levertség. *Lehet valaki bebörtönözve, mégis dolgozhat az ügyért.* Ezért kérek, távolítsd el az elmédből a jelen körülményekkel kapcsolatos összes ellenszenvet. Ha sikerül mindent úgy látnod, *ahogy azt éppen kívántad*,¹³ akkor ez nemcsak a gondolataidat erősíti meg, hanem visszahat a testre és azt is megerősíti.¹⁴

*

Cselekedni és bölcsen cselekedni, amikor eljön a cselekvés ideje, várni és türelmesen várni a pihenés idején, ez hozhatja összhangba az embert az események apályával és dagályával úgy, hogy a természettel és a törvénnyel a háta mögött, a jótékonyssággal és igazsággal, mint vezérlő fényvel a törekvő csodákat vihet véghez. Ennek a törvénynek a nem-ismerése egyrészt időnkénti megokolatlan lelkesedést, másrészt lehangoltságot, vagy éppen kétségbeesést vált ki. Az ember így az ár és apály áldozatává válik, amikor pedig mesterük kellene legyen.¹⁵

*

Jelölt, légy türelemmel, mint az, aki nem fél a kudarctól és nem vágyja a sikert.¹⁶

*

Felhalmozott energiát nem lehet megsemmisíteni, azt át kell alakítani, vagy más mozgási formába kell átvinni – ha továbbra is létezik, nem maradhat örökké tétlen. Hiábavaló kísérlet *ellenállni* olyan szenvedélynek, amelyet nem tudunk ellenőrizni.

Ha a szenvedély felhalmozott energiáit nem vezeted más mederbe, annyira megnő, hogy az akaratnál és az észnél is erősebbé válik. Ellenőrzéséhez az szükséges, hogy más, *magasabb* mederbe tereld. Így a valami közönséges iránt érzett szeretetet át lehet alakítani egy magasabbrendű iránt érzett szeretetre, a bűnt pedig a cél megváltoztatásával erénnyé lehet változtatni.

A szenvedély vak, oda megy, ahová vezetik és az ész biztosabb vezetője, mint az ösztön. A felhalmozott harag (vagy szeretet) találni fog valakit vagy valamit, akin vagy amin dühét kitombolja, különben tulajdonosára nézve romboló hatású robbanást idézhet elő.

A vihart békesség követi.

A régiek azt tartották, hogy a természet nem tűri az ürességet. A szenvedélyt sem kiirtani, sem megsemmisíteni nem tudjuk. Ha elúzzuk magunktól, másfajta elemi befolyás váltja fel. Ezért nem szabad megkísérelni kiirtani az alacsonyabbrendűt anélkül, hogy a helyébe másvalamit ne tennénk, hanem helyettesítsük az alacsonyabbrendűt a magasabbrendűvel; a bűnt az erénnyel, a babonát a tudással.¹⁷

*

III.

TANULD MEG, hogy nincs orvosság a vágy ellen, nincs orvosság a jutalom szeretete ellen, sem a sóvárgás nyomorúsága ellen, hacsak nem irányul a látás és a hallás arra, ami láthatatlan és hangtalan.¹⁸

*

Az embernek hinnie kell a haladás veleszületett képességében. Nem szabad megrettennie nagyobb természetétől és nem szabad hagyni, hogy a kisebb; vagy anyagi természete visszahúzza.¹⁹

*

Az egész múltból az látható, hogy a bajok nem szolgálnak mentségül a levertségre, még kevésbé a kétségbeesésre, különben a világ a civilizáció sok csodája nélkül maradt volna.²⁰

*

Aki utat választott, annak legelőször is az előrelépés erejére van szüksége. Hol található ez? Ha körülnézünk, nem nehéz rájönni, hogy mások honnan merítik erejüket. Ennek forrása a mélységes meggyőződés.²¹

*

Légy önmegtartóztató, mert az helyes – ne pedig azért, hogy te magad tiszta maradj.²²

*

Az ember, aki önmaga ellen harcol és megnyeri a csatát, ezt csak úgy tudja megtenni, ha tudja, hogy ebben a harcban az egyetlen dolgot teszi, amit megtenni érdemes.²³

*

A „ne állj ellen a gonosznak” azt jelenti, hogy ne panaszkodj és ne érezz haragot az élet elkerülhetetlen kellemetlenségeivel szemben. *Felejtsd el önmagad* (másokért dolgozva). Ha az emberek ócsárolnak, üldöznek, vagy megbántanak, minek ellenállni? Az ellenállással még nagyobb rosszat hozunk létre.²⁴

*

Az éppen elvégzendő munka a kötelesség *igényét* támasztja és annak viszonylagos fontossága vagy jelentéktelensége egyáltalán nem számít.²⁵

*

A rossz legjobb gyógymódja nem a vágy elnyomása, hanem annak kiküszöbölése, és ezt úgy érzük el, hogy elménket állandóan magasztos isteni dolgokkal igyekszünk foglalkoztatni. A magasabb Én ismerete elvész, ha elménknek megengedjük, hogy a zabolátlan érzékekhez tartozó tárgyakon rágódjon, vagy azokról élvezettel elmélkedjen.²⁶

*

Saját természetünk annyira alantas, büszke, nagyravágyó és annyira el van telve saját mohó vágyaival, ítéleteivel és véleményeivel, hogy ha a kísértések nem korlátoznák, reménytelenül elveszne. Azért kerülünk a végsőig kísértésekbe, hogy megismerjük önmagunkat és alázatosak legyünk. Tudd meg, hogy a legnagyobb kísértés a kísértés-nélküliség, amiért is légy boldog, amikor megostromol és állj ellent megadással, békével és határozottan.²⁷

*

Érezd, hogy *önmagad számára* nincs semmi elvégezni valód, de azt is érezd, hogy az Istenség bizonyos kötelességeket rótt rád, amelyeket teljesítened kell. Istent kívánd és *ne azt, amit adhat*.²⁸

*

Minden munkát el kell végezni, ami elvégezni való, de nem a cselekvés gyümölcsének élvezetért.²⁹

*

Ha a cselekvő minden cselekedetét azzal a teljes meggyőződéssel hajtja végre, hogy az számára értéktelen, de végrehajtja pusztán azért, mert meg *kell* csinálni – más szóval, mert természetünkben van a tevékenység –, akkor az önző személyiség egyre jobban gyengül, amíg végül megnyugszik, megengedve a tudásnak, hogy az igazi Ént felfedje és az teljes pompájában ragyogjon.

*

Nem szabad megengedni, hogy akár az öröm, akár a bánat eltérítsen kitűzött célunktól.³⁰

*

Amíg a Mester ki nem választ, hogy hozzá menj, *légy* az emberiséggel és dolgozz önzetlenül haladása és fejlődése érdekében. Egyedül ez hozhatja meg az igazi megalégedést.³¹

*

A tudás olyan mértékben gyarapszik, amilyen mértékben *használják* – vagyis minél többet tanítunk, annál többet tanulunk. Ezért, mint az igazság keresője, a kisgyermek *hitével* és a beavatott akaratával adj abból, amit felhalmoztál, annak, akinek útja során nincs mivel vigasztalódnia.³²

*

A tanítványnak teljesen fel kell ismernie, hogy az egyéni jogok gondolata maga sem más, mint az Én kígyója mérgező tulajdonságainak következménye. Sohasem szabad egy másik embert úgy tekintenie, mint akit kritizálni, vagy elítélni lehet, sem nem szabad önmaga érdekében, vagy mentségére hangját felemelnie.³³

*

Senki nem ellenséged, senki nem barátod. *Mindannyian tanítóid*.³⁴

*

Nem szabad továbbra is bármi, akár világi, akár szellemi haszon elnyeréséért dolgozni, hanem hogy beteljesedjen a létezés törvénye, ami Isten igaz akarata.³⁵

*

IV.

Ne élj se a jelenben, se a jövőben, hanem *az örökkévalóban*. Ez az óriási gyom (a rossz) ott nem tud virágozni, a létnek ezt a feltételt már az örökkévaló gondolatának puszta légköre is gyökerestől kiirtja.³⁶

*

A szív tisztasága szükséges feltétel a „Szellem ismeretének” eléréséhez. A megtisztulás elérhetőségének két fő módja van.

Először: kitartóan üzz el magadtól minden rossz gondolatot, másodsor: minden körülmények közt maradj higgadt, *soha semmiért ne légy izgatott, vagy ingerült*. Úgy találod majd, hogy a megtisztulás e két eszközét legjobban *az odaadás és a könyörületesség* segítheti.

*Nem szabad tétlenül ülni, várni és meg sem kísérelni az előrehaladást csupán azért, mert nem érezzük magunkat tisztának. Törekedjen mindenki és dolgozzon igaz komolysággal, de a helyes módon dolgozzon és az első lépés ebben az irányban a szív megtisztítása.*³⁷

*

Az elmének minden olyan alkalommal szüksége van megtisztulásra, amikor haragot érzünk, hamisságot mondunk, vagy más hibáját szükségtelenül feltárjuk, amikor hízelgő szándékkal mondunk vagy teszünk valamit, vagy szavaink, ill. tetteink hamisságával bárkit rászedünk.³⁸

*

Akik üdvözülni kívánnak, kerüljék a kéjt, a haragot és a kapzsiságot, gyakorolják a bátor engedelmességet a szentírások iránt, tanulmányozzák a szellemi bölcsességet és legyenek állhatatosak ennek gyakorlati megvalósításában.³⁹

*

Akit önző szempontok vezetnek, nem léphet be a mennyországba, ahol nem léteznek személyes szempontok. *Aki nem törődik a mennyországgal, hanem megelégedett ott, ahol van, máris a mennyországban van*, míg az elégedetlen hiába akarja azt hangoskodással elnyerni. Személyes kívánságok nélkül lenni annyi, mint szabadnak és boldognak lenni és a „mennyország” semmi mást nem jelenthet, mint olyan állapotot, ahol szabadság és boldogság van.

Aki a jutalom reményében gyakorolja a jótetteket, nem boldog, csak ha elnyeri azt, és amikor elnyerte, vége a boldogságának. Nem lehetséges a tartós pihenés és boldogság, amíg befejezetlen az elvégzendő munka, viszont a kötelességek teljesítése meghozza a maga jutalmát.⁴⁰

*

Aki magát másnál szentebbnek gondolja, aki büszke arra, hogy mentes a büntől és a balgaságtól, aki magát bölcsnek hiszi, vagy más tekintetben embertársai fölött érzi magát, alkalmatlan a tanítványásra. Mielőtt beléphetne a mennyek országába, olyanná kell lennie, mint a kisgyermek.

*

Az erény és a bölcsesség magasztos dolgok, de ha büszkeséget és az emberiségtől való elkülönülést eredményeznek, csak az én kígyói, amelyek kifinomult formában jelennek meg újra. Az ember

szívének és érzelmeinek feláldozása az első szabály. Ez magában foglalja a „kiegyensúlyozottságot, amelyet nem rendíthetnek meg a személyes érzelmek”.

*

Jó szándékaidat haladéktalanul hajtsd végre a gyakorlatban; egy se maradjon csak szándék.

*

Az egyedüli igaz út számunkra az, ha a cselekedet indítéka magában a cselekedetben van, soha nem a jutalmában. Ne az eredmény reménye buzdítson cselekvésre, de a tétlenségre való hajlamnak sem szabad engedni.

*

A *szív* a *hit*⁴¹ által tisztul meg a szenvedélytől és a balgaságtól. Ebből származik a test legyőzése és *legvégül* az érzékek leigázása.⁴²

*

A megvilágosodott bölcs jellemző tulajdonságai a következők:

– *először* is mentes minden kívánságtól⁴³ és *tudja*, hogy egyedül csak az igazi Ego, vagy legmagasabb Szellem üdvösség, minden más szenvedés;

– *másodszor* mentes a ragaszkodástól és az ellenszenvtől bármi iránt, ami éri és előre-meghatározottság nélkül cselekszik;

– *végül* az *érzések* leigázása következik, ami a második nélkül haszontalan és gyakran ártalmas – mert képmutatást és szellemi gögöt idéz elő – a második viszont nem sokat ér az első nélkül.⁴⁴

*

Aki nem gyakorolja az önzetlenséget, aki nem kész az utolsó falatját⁴⁵ is megosztani egy nála gyengébbel és szegényebbel, aki elmulaszt embertársán segíteni – legyen az bármilyen fajtájú, nemzetiségű, vagy hitű – *bárhon* és *bármikor* találkozik is a szenvedéssel, és aki süket az emberi nyomorúság kiáltására, aki ártatlant hall rágalmozni és nem védi meg, mint ahogy megvédené önmagát, *az nem teozófus*.

V.

Senki sem cselekszik helyesen, aki az élet félreérthetetlen és isteni parancson alapuló kötelességeit feladja. Aki azért teljesíti kötelességeit, mert azt gondolja, hogy azok végre *nem* hajtása valami rosszat hoz a számára, vagy azok elvégzése nehézségeket fog az útjából elhárítani, az eredményért dolgozik. A kötelességeket egyszerűen azért kell elvégezni, mert Isten rendelése, aki bármikor elrendelheti annak abbahagyását.

Amíg természetünk nyugtalansága nem válik nyugalommá, dolgoznunk kell, az Istenségnek szentelve munkánk minden gyümölcsét, tudva, hogy Neki hatalmában áll helyesen cselekedni. Az ember *igazi* élete a *megpihenés a Legmagasabb Szellemmel való azonosulásban*.

Ez az élet nem a mi tevékenységünk folytán jött létre, ez a valóság, „az igazság” és tőlünk teljesen független. Annak belátása, hogy mindaz, ami a fenti igazsággal ellentétes, nem létezik, *új tudat-állapot* és nem cselekedet. Az ember felszabadulása semmi összefüggésben sincs a tetteivel. A cselekedetek annyiban hasznosak, amennyiben elősegítik, hogy ráébredjünk: teljesen képtelenek va-

gyunk függetleníteni magunkat az adott állapotban való létezéstől; miután ezt a fokot elértük, a cselekedetek inkább akadályoznak, mint segítenek.

Azok, akik az isteni parancsoknak engedelmeskedve dolgoznak, tudva, hogy az erő, amit használnak, Isten adománya és nem része az ember ön-tudatos természetének, elérik a felszabadulást a cselekvés szükségességétől. Akkor a tiszta szív igazsággal telik meg, és az Istenséggel való azonoság felfogható lesz.

Az embernek először meg kell szabadulnia attól a gondolattól, hogy *ő maga tesz* ténylegesen bármit is, tudva, hogy minden cselekvés a „három természetes tulajdonságban”⁴⁶ történik, semmiképpen *sem* a lélekben. Ezt követően minden esetben az odaadás alapján kell cselekednie. Ez azt jelenti, hogy mindent a Legfelsőbbnek szentel és nem saját magának tesz. Vagy *önmagát* kell Istené felemelnie, akinek áldoz, vagy a másik igazi Istennek – Ishvarának – áldoz, és minden cselekvését és törekvését vagy saját magáért teszi, vagy a Mindenségért.

Itt lép be az indíték fontossága. Ugyanis ha nagy hőstetteket visz végbe, vagy jót tesz az emberiség javára, tudást szerez, hogy az embereknek segítsen és csak ez sarkallja, mert azt hiszi, ő el fogja nyerni az üdvösséget, akkor csak a saját javára dolgozik, és így *saját magának* áldoz. Ezért szükséges, hogy belsőleg a Mindenségnek szentelje magát; tudva, hogy ő maga a tetteknek nem cselekvője, hanem *csak tanúja*.

Mivel halandó testben él, feltámadó kételyei támadnak rá. Ezek azért merülnek fel, mert valamit nem tud. Ezért képessé kell válnia a kétséget „a tudás kardjával” szétozlatni. Ha valamilyen kétségre kész válasza van, azt azzal nagymértékben eloszlathatja. *Minden kételkedés az alacsonyabb természetből ered, és soha,* egyetlen egyszer sem a magasabból. Ezért minél *odaadóbbá* válik az ember, annál világosabban képes meglátni a szattva (jóság) természetében lakozó tudást. Mert megmondták: „Az ember, aki tökéletes az odaadásban (vagy aki annak gyakorlásában állhatatosan kitart), idővel akaratlanul is felfedezi önmagában a szellemi tudást”. Tovább: „a kételkedő elméjű ember nem talál örömet sem ebben a világban, sem a másokban (a déva-világban), sem a végső üdvösségben”. Az utóbbi mondat azt az elképzelést oszlatja el, hogy ha ez a magasabb Én bennünk van, még ha közönyösek és kételkedők vagyunk is, legyőzi a tudás szükségességét és elvezet bennünket az emberiség egész áradatával együtt a végső üdvözüléshez.⁴⁷

*

Az igazi imádság minden szent dolog szemlélete, azok alkalmazása önmagunkra, mindennapi életünkre és cselekedeteinkre, attól a szívből érzett, komoly óhajtól kísérve, hogy hatásuk erősebbé, életünk pedig jobbá és nemesebbé váljon, hogy bizonyos mértékű megismerésre méltók lehessünk. Minden ilyen gondolat erősen át kell legyen szöve a Legmagasztosabb és Isteni Lényeg tudatával, ahonnan minden ered.⁴⁸

*

A szellemi műveltség *összpontosítással* érhető el. Ezt az összpontosítást naponta és *minden alkalmas pillanatot kihasználva* kell folytatni. A meditációt, mint „az aktív külső gondolat megszüntetését”-t határozták meg. Az *összpontosítás* a teljes életvitel egy adott léte cél felé. Például az az anya odaadó, aki mindenben és mindenek felett gyermekei érdekeit és azok érdeklődésének összes ágát tekintetbe veszi, és nem az, aki leül és egész nap mereven gondol érdekeik *egyik* irányára.

A gondolatnak önmagát újrateremtő ereje van, és ha az elmét kitaróan egy gondolatra szegezzük, az színezi az elmét, mondhatnánk, e gondolat minden összefüggése felmerül benne. Ezért a misztikus bármely tárgyra vonatkozó ismeretet meg tud szerezni, amely tárgyra elmélkedése során gondolatait folyamatosan rögzíti. Ez Krishna szavainak ésszerű magyarázata: „Gondolj állandóan rám, egyedül bennem bízzál és *biztosan hozzám jössz.*”

Az élet a nagy tanító: a Lélek nagy megnyilvánulása, a Lélek pedig a Legfelsőbb megnyilvánítója. Ezért minden módszer jó és mind csak része a nagy célnak, az odaadásnak. „Az odaadás siker a cselekvésben” – olvasható a Bhagavad Gítában.

*

A jelentkező pszichikai képességeket szintén fel kell használni, mivel azok törvényeket fednek fel. Értéküket azonban nem szabad túlbecsülni, sem veszélyes voltukat figyelmen kívül hagyni. Az ember, aki rájuk bízta magát, olyan, mint aki a büszkeségnek, vagy éppen a gőgnek és a diadalérzésnek enged, mert elérte az első útmenti pihenőt a csúcsok felé, amelyeket meg akar mászni.⁴⁹

VI.

Örök törvény, hogy az embert semmi *rajta kívülálló* hatalom meg nem válthatja. Ha ez lehetséges lett volna, akkor egy angyal a mennyei igazságokat hirdetve már régen a földre látogathatott volna és szellemi természete képességeinek megnyilvánításával százával bizonyított volna olyan tényeket, amelyekről az emberi tudatnak eddig tudomása sem volt.⁵⁰

*

Bűntényt éppen úgy el lehet követni szellemileg, mint testileg.

Aki *bármilyen* okból gyűlöli a másikat, aki bosszúálló, aki nem bocsátja meg a sértést, az a gyilkosság szellemével van telítve, bár lehet, hogy ezt senki sem tudja róla.

Aki meghajlik hamis hitvallások előtt és lelkiismeretét valamilyen intézmény parancsára elnyomja, a saját lelkét káromolja és ezért „Isten nevét hiába használja”, bár káromkodást soha sem ejt ki a száján.

Aki csak az érzéki örömmel rokonszenvez és azokat kívánja, akár házasságon belül, akár azon kívül, igazi házasságtörő.

Aki egy embertársát megfosztja attól a világosságtól, jótól, segítségtől, támogatástól, amit bölcsen adni képes lenne és aki az anyagi javak felhalmozásáért él, igazi rabló.

Aki rágalmozással és bármiféle hamis beállítással ellopja embertársa értékes jellemvonásait, nem kevésbé tolvaj, mégpedig a legbűnösebb fajtából.⁵¹

*

Ha az emberek őszinték lennének saját magukkal szemben és *jóakarátúak* mások iránt, az élet értékének és az élet dolgainak megítélésében óriási változás következne be.⁵²

*

FEJLESZD A GONDOLKODÁST. Lelked egész erejének összpontosításával igyekezz elméd ajtaját becsukni minden kósza gondolat előtt, a belépést csak azoknak engedélyezve, amelyek az érzékek és az élet valótlan voltát és a belső világ békéjét tártják fel. Éjjel-nappal gondolkodj egész környezeted és saját magad belső valótlanágán.

A *rossz* gondolatok felbukkanása kevésbé ártalmas, mint a hiábavalóké, vagy a közömböseké, mert a rossz gondolatoktól állandóan őrizkedsz és miután elhatározad, hogy küzdesz ellenük és legyőzöd azokat, ez az elhatározás segít az akaraterő fejlesztésében. A közömbös gondolatok azonban csak arra jók, hogy elvonják a figyelmet és pazarolják az energiát.

Az első alapvető érzécsalódás – amitől meg kell szabadulni – az, hogy azonosítod önmagad a fizikai testtel. Gondolj úgy a testre, mint egy házra, amelyben egy ideig laknod kell és akkor sohasem fogsz kísértéseinek engedni. Ugyancsak próbáld meg következetes erőfeszítéssel úgy legyőzni természeted szembetűnő gyengeségeit, hogy a gondolatokat az egyes szenvedélyek megölése irányában fejleszd.

Az első kísérlet után leírhatatlan ürességet és hiányt fogsz érezni szívedben; ne félj, tekintsd ezt a hajnali derengésnek, amely előre jelzi a szellemi üdvösség napjának felkeltét. A szomorúság nem rosszság. Ne panaszkodj. Ami szenvedésnek és akadálnak látszik, a valóságban gyakran csak a természet rejtett törekvése, hogy munkádban segítsen, ha megfelelően tudsz vele bánni. Tekints minden körülményre a tanítvány hálájával.⁵³

Minden panasz lázadás a haladás törvénye ellen. A még be nem következett szenvedést kell elkerülni. A múltat sem helyrehozni, sem megváltoztatni nem lehet. Azt, ami a jelen tapasztalataihoz tartozik, nem lehet és *nem szabad* elkerülni; de egyaránt el kell kerülni a nyomasztó előérzeteket, vagy a jövőtől való félelmet és minden olyan cselekvést vagy ösztönzést, ami akár a jelenben, akár a jövőben nekünk vagy másoknak szenvedést okozhat.⁵⁴

VII.

Nincs értékeesebb dolog az egyén számára, mint az olyan magasztos eszmény, amely felé állhatatosan törekszik, amely szerint gondolatait és érzéseit és a tőle telhető legjobban az életét is formálja. Ha tehát inkább azon igyekszik, hogy valamivé *váljék*, mint hogy valaminek *lássék*, nem mulaszthatja el, hogy egyre közelebb kerüljön céljához. Ezt a pontot azonban nem fogja küzdelem nélkül elérni, sem az igazi előmenetel, amit tudatosan elér, nem fogja önelégültséggel eltölteni, mert ha az eszményképe magas és a feléje haladás valódi, inkább alázatossá, semmint felfuvalkodottá válik.

A további haladás lehetősége és a lét előtte megnyíló, még magasabb síkjainak eszméje nem fogják lelkesedését lelohasztani, bár önteltségét biztosan megölik. Éppen az emberi élet eme nagy lehetőségeinek fogalmára van szükség, hogy a *közönyt* kiölje és a fásultságot buzgalommá változtassa. Így az életet önmagáért lesz érdemes élni, mihelyt annak feladata nyilvánvaló lesz és nagyszerű lehetőségeit méltányoljuk. E magasabb tudatszint elérésre a legegyszerűbb és legbiztosabb út az *önzetlenség elvének* gyakorlása, *mind gondolatban, mind az életben*.

Valóban szűk az a látókör, amely önmagára korlátozódik és mindent a saját érdeke szerint mérlegel, mert amíg a lélek ilyen ön-korlátozó, addig lehetetlen bármilyen magas eszményt felfognia, vagy az élet bármely magasabb tudatszintjét megközelítenie. Az ilyen előrehaladás feltételei inkább *belül* találhatóak, mint kívül és szerencsére függetlenek az élet körülményeitől és feltételeitől. Ezért *mindenki* számára nyílik alkalom az előmenetelre a létezés egyre magasabb szintjére, hogy ilyen módon együttműködjön a természettel az élet nyilvánvaló céljainak beteljesítésében.⁵⁵

*

Ha azt hisszük, hogy az élet célja egyszerűen anyagi énkünk kielégítése, kényelemben tartása és hogy az anyagi kényelem szolgáltatja a boldogság lehető legmagasabb fokát, összetévesztjük az alacsonyabbat a magassal és a káprázatot a valósággal. Anyagi életünk módja testeink anyagi felépítésének egyik következménye. „A föld férgei” vagyunk, mert minden törekvésünkkel a földhöz ragaszko-
dunk.

Ha a fejlődés olyan útjára tudnánk lépni, amely által kevésbé sűrű anyagivá, mint inkább éterikusvá válnánk, egészen másfajta civilizáció jöhetne létre. Olyan dolgok, amelyek most nélkülözhetetlenek és szükségesnek látszanak, haszontalanokká válnának. Ha a tudatunkat a gondolat sebességével tudnánk áthelyezni a Föld egyik részéről a másikra, a kapcsolattartás jelenlegi módjára nem lenne többé szükség.

Minél mélyebbre süllyedünk az anyagba, annál több anyagi eszközre lesz szükség a kényelem elérésére. Az emberben lakozó *alapvető* és hatalmas isten *nem anyag*, és független az anyagra vonatkozó korlátozásoktól.

*

Melyek az élet valódi szükségletei? Erre a kérdésre a válasz teljességgel attól függ, mit gondolunk mi szükségesnek. Vonatokra, gőzhajókra szükségünk van, mégis, emberek milliói élnek sokáig és boldogan anélkül, hogy tudnának róluk. Lehet olyan ember, aki számára egy tucat kastély elengedhetetlen szükséglet, másnak ilyen a kocsis, a pipa, stb. De *valamennyi ilyen szükséglet csak olyan, amit az ember teremt meg magának.*

Ezek olyan helyzetet hoznak létre, amelyben az ember jól érzi magát és amely arra csábítja, hogy maradjon is meg benne és ne vágyakozzon magasabb dolgokra. Ezek éppen, hogy akadályozhatják a fejlődését, ahelyett, hogy előrevinnék azt. Ha szellemileg valóban előre akarunk jutni, mindenféle anyagnak meg kell szűnnie szükségletnek lenni. A gondolat heves és tékozló vágyakozása az alacsonyabb élet élvezeteinek megsokszorozására az, ami meggátolja az embert, hogy belépjen a magasabb életbe.⁵⁶

Lábjegyzetek (átment vég-jegyzetekbe!!!):

1 Az ilyen módon keletkezett kötelék olyan szent, hogy a görög egyház szerint egy gyermek keresztszüleinek összeházasodását a legsúlyosabb vérfertőzésnek tartják, törvényellenesnek és a törvény által megsemmisítendőnek tekintik. Ez a szigorú tilalom annyira széleskörű, hogy még a keresztszülők gyermekei sem házasodhatnak össze.

2 Itt szeretnénk felhívni a figyelmet arra, hogy Keleten minden „cselá”-t (tanítványt), még a próbaidőseket is „upaszaká”-nak nevezik az első beavatásukig, amikor is „lanu-upaszaká”-vá válnak. Addig a napig még a lámakolostorokhoz tartozókat is *különválasztják* és „laikusok”-nak tekintik őket.

3 Híres bűvész (regényhős) a 19. században. (A ford.)

4 A bráhmanok szerint „a Jadzna öröktől fogva létezik, mert a Legfelsőbb Egytől ered ... akiben a „nem-kezdettől” szunnyad. Ez a kulcsa a TRAIVIDJÁ-nak, a háromszorosan szent tudománynak, amit a jagu-kat, az áldozati misztériumokat tanító Rig-versek tartalmaznak. A „jadzsa” láthatatlanul létezik mindenkor, hasonló az elektromosság-nak a villamos gépekben szunnyadó erejéhez, amely a megfelelő berendezés működtetésével szabályosan előhozható. Feltehető, hogy az *Ahavanijá*-ból, az áldozati tűzből emelkedik a mennybe, olyan hidat, vagy létrát hozva létre, amelynek segítségével az áldozatot bemutató összeköttetésben lehet az Istenek és szellemek világával, sőt élőként is eljuthat hozzájuk.” (Lásd: Martin Hauge: Aitareja Brahmana)

„Ez a *jadzsa* egyébként az akása egyik formája és a misztikus szó, amely azt felébreszti és amelyet a beavatott pap gondolatban ejt ki, az Elveszett Szó, amely az AKARATERŐ-től kapja az indító lökést”. (Lásd: „Isis Unveiled” I. kötet, Bevezetés, valamint Martin Hauge: Aitareja Brahmana).

5 Az un. állati mágnesség (emberről emberre áradó delejes áram) és annak a gyógyászatban való gyakorlati alkalmazásának tana (F.A. Mesmer 18. századi német orvos nevéből – a szerk. megj.)

6 *Vudu* : afrikai varázsló, *Dugpa* : tibeti varázsló.

7 Akik hajlamosak az emberben három *Én-t* látni, képtelenek lesznek a metafizikai értelmet felfogni. Az ember háromság, amely testből, lélekből és szellemből áll, de azért az *ember* csak *egy* és ugyanaz és biztosan nem a teste. Ez utóbbi az ember tulajdona és ideiglenes ruhája. A három „egő” az EMBER a három megnyilvánulásában, az asztrál, az értelmi vagy pszichikai és a szellemi síkon vagy állapotban.

8 Dante: Isteni színjáték – 3. ének: A pokol kapuja. (Babits M. fordítása.)

- 9 Szamadhi: a meditáció által elért olyan tudatállapot, amellyel az Adeptus az elérhető legmagasabb tudást éri el, miközben a testében van. Ez az un. transz-, vagy révület-állapot.
- 10 The Theosophist – 1889. aug.
- 11 The Theosophist – 1889. aug.
- 12 Theosophical Sifting, II. kötet, 8.sz.
- 13 Itt a „te” a magasabb Ént jelenti. Olyanok vagyunk, amilyenekké magunkat tesszük.
- 14 Path, 1889. aug.
- 15 Path, 1889. júl.
- 16 A Csend Hangja.
- 17 Hartmann: Magic. 126. o.
- 18 Világosság az Ösvényen – Karma.
- 19 Világosság az Ösvényen – Kommentárok.
- 20 Through the Gates of Gold. (Át az Arany Kapun.)
- 21 Through the Gates of Gold. (Át az Arany Kapun.)
- 22 Világosság az Ösvényen
- 23 Through the Gates of Gold. (Át az Arany Kapun.)
- 24 Path, 1887. aug.
- 25 Lucifer, 1888. febr.
- 26 Bhagavad Gíta
- 27 Molinos: Spiritual Guide.
- 28 Bhagavad Gíta
- 29 Bevezetés a Bhagavad Gíta-ba.
- 30 Világosság az Ösvényen – Kommentárok
- 31 Path, 1886. dec.
- 32 Path, 1886. dec.
- 33 Lucifer, 1883. jan.
- 34 Világosság az Ösvényen
- 35 Bevezetés a Bhagavad Gíta-ba.
- 36 Világosság az Ösvényen – 4. szabály.
- 37 The Theosophist, 1888. okt.
- 38 Bhagavad Gíta
- 39 Bhagavad Gíta
- 40 Hartmann: Magic.
- 41 Azaz *tudás* által, ami önzetlenség és jóindulat gyakorlásával érhető el.
- 42 Bhagavad Gíta.
- 43 Ez legjobban az elmének állandóan az istenibe merülésével érhető el.
- 44 Bhagavad Gíta.
- 45 Ezt a legtágabb értelemben kell venni, azaz mint szellemi tudást, stb.
- 46 A három gúnában.
- 47 Path, 1889. júl.
- 48 Path, 1889. aug.
- 49 Path, 1889. júl.
- 50 Spirit of the Testament.
- 51 Spirit of the Testament.
- 52 The Theosophist, 1889. júl.
- 53 Theosophical Sifting 2.kötet, 3.sz.
- 54 Patandzsali Jóga-szútrái.
- 55 J.Buck: Man.
- 56 Hartmann: Magic.

---

¹ Az ilyen módon keletkezett kötelék olyan szent, hogy a görög egyház szerint egy gyermek keresztszüleinek összeházásodását a legsúlyosabb vérfertőzésnek tartják, törvényellenesnek és a törvény által megsemmisítendőnek tekintik. Ez a szigorú tilalom annyira széleskörű, hogy még a keresztszülők gyermekei sem házasodhatnak össze.

---

² Itt szeretnénk felhívni a figyelmet arra, hogy Keleten minden „csélá”-t (tanítványt), még a próbaidőseket is „upaszaká”-nak nevezik az első beavatásukig, amikor is „lanu-upaszaká”-vá válnak. Addig a napig még a lámakolostorokhoz tartozókat is *különválasztják* és „laikusok”-nak tekintik őket.

³ Híres bűvész (regényhős) a 19. században. (A ford.)

⁴ A bráhmaṇok szerint „a Jadsna öröktől fogva létezik, mert a Legfelsőbb Egytől ered ... akiben a „nem-kezdettől” szunnyad. Ez a kulcsa a TRAIVIDJÁ-nak, a háromszorosan szent tudománynak, amit a jagu-kat, az áldozati misztériumokat tanító Rig-versek tartalmaznak. A „jadsna” láthatatlanul létezik mindenkor, hasonló az elektromosságnak a villamos gépekben szunnyadó erejéhez, amely a megfelelő berendezés működtetésével szabályosan előhozható. Feltehető, hogy az *Ahavanijá*-ból, az áldozati tűzből emelkedik a mennybe, olyan hidat, vagy létrát hozva létre, amelynek segítségével az áldozatot bemutató összeköttetésben lehet az Istenek és szellemek világával, sőt élőként is eljuthat hozzájuk.” (Lásd: Martin Hauge: *Aitareja Brahmana*)

„Ez a *jadsna* egyébként az akása egyik formája és a misztikus szó, amely azt felébreszti és amelyet a beavatott pap gondolatban ejt ki, az Elveszett Szó, amely az AKARATERŐ-től kapja az indító lökést”. (Lásd: „*Isis Unveiled*” I. kötet, Bevezetés, valamint Martin Hauge: *Aitareja Brahmana*).

⁵ Az un. állati mágnesség (emberről emberre áradó delejes áram) és annak a gyógyászatban való gyakorlati alkalmazásának tana (F.A. Mesmer 18. századi német orvos nevéből) – a szerk. megj.

⁶ *Vudu* : afrikai varázsló, *Dugpa* : tibeti varázsló.

⁷ Akik hajlamosak az emberben három *Én-t* látni, képtelenek lesznek a metafizikai értelmet felfogni. Az ember háromság, amely testből, lélekből és szellemből áll, de azért az *ember* csak *egy* és ugyanaz és biztosan nem a teste. Ez utóbbi az ember tulajdona és ideiglenes ruhája. A három „egó” az EMBER a három megnyilvánulásában, az asztrál, az értelmi vagy pszichikai és a szellemi síkon vagy állapotban.

⁸ Dante: Isteni színjáték – 3. ének: A pokol kapuja. (Babits M. fordítása.)

⁹ Szamárdhi: a meditáció által elért olyan tudatállapot, amellyel az Adeptus az elérhető legmagasabb tudást éri el, miközben a testében van. Ez az un. transz-, vagy révület-állapot.

¹⁰ The Theosophist – 1889. aug.

¹¹ The Theosophist – 1889. aug.

¹² Theosophical Sifting, II. kötet, 8.sz.

¹³ Itt a „te” a magasabb Ént jelenti. Olyanok vagyunk, amilyenekké magunkat tesszük.

¹⁴ Path, 1889. aug.

¹⁵ Path, 1889. júl.

¹⁶ A Csend Hangja.

¹⁷ Hartmann: Magic. 126. o.

¹⁸ Világosság az Ösvényen – Karma.

¹⁹ Világosság az Ösvényen – Kommentárok.

²⁰ Through the Gates of Gold. (Át az Arany Kapun.)

-
- ²¹ Through the Gates of Gold. (Át az Arany Kapun.)
- ²² Világosság az Ösvényen
- ²³ Through the Gates of Gold. (Át az Arany Kapun.)
- ²⁴ Path, 1887. aug.
- ²⁵ Lucifer, 1888. febr.
- ²⁶ Bhagavad Gíta
- ²⁷ Molinos: Spiritual Guide.
- ²⁸ Bhagavad Gíta
- ²⁹ Bevezetés a Bhagavad Gíta-ba.
- ³⁰ Világosság az Ösvényen – Kommentárok
- ³¹ Path, 1886. dec.
- ³² Path, 1886. dec.
- ³³ Lucifer, 1883. jan.
- ³⁴ Világosság az Ösvényen.
- ³⁵ Bevezetés a Bhagavad Gíta-ba.
- ³⁶ Világosság az Ösvényen – 4. szabály.
- ³⁷ Theosophist, 1888. okt.
- ³⁸ Bhagavad Gíta.
- ³⁹ Bhagavad Gíta.
- ⁴⁰ Hartmann: Magic.
- ⁴¹ Azaz *tudás* által, ami önzetlenség és jóindulat gyakorlásával érhető el.
- ⁴² Bhagavad Gíta.
- ⁴³ Ez legjobban az elmének állandóan az istenibe merülésével érhető el.
- ⁴⁴ Bhagavad Gíta.
- ⁴⁵ Ezt a legtágabb értelemben kell venni, azaz mint szellemi tudást, stb.
- ⁴⁶ A három gúnában.
- ⁴⁷ Path, 1889. júl.
- ⁴⁸ Path, 1889. aug.

---

⁴⁹ Path, 1889. júl.

⁵⁰ Spirit of the Testament.

⁵¹ Spirit of the Testament.

⁵² The Theosophist, 1889. júl.

⁵³ Theosophical Sifting 2.kötet, 3.sz.

⁵⁴ Patandzsali Jóga-szútrái.

⁵⁵ J.Buck: Man.

⁵⁶ Hartmann: Magic.

H. P. Blavatsky

A ROSSZ EREDETE

Eredetileg a Lucifer-ben megjelentetve 1887. októberben,
majd újra kiadva, mint 78. sz. Adyar Brosúra 1917. júniusban
a Teozófiai Kiadó által, Adyar, Madras, India

Fordította: Solymos Béláné, 2003.

MAGYAR

TEOZÓFIAI

TÁRSULAT

A rossz eredetének kérdése filozófiailag csak úgy közelíthető meg, ha az archaikus indiai szövegmintát fogadjuk el az okfejtés alapjaként. Egyedül az ősi bölcsesség oldja meg kielégítő módon az egyetemes gonosz jelenlétét. Az ősi bölcsesség a Kozmosz születését és az élet kifejlődését annak tulajdonítja, hogy az őseredeti, megnyilvánult EGYSEG széttört sokasággá, vagy a forma nagy káprázatává. A HOMOGENITÁS (egyöntetűség) heterogenitássá (különbözőséggé) alakult át, az ellentétek természetes módon teremtődtek; innen származik a ROSSZ, ami ettől kezdve korlátlanul uralja ezt a „Siralomvölgyet”.

A materialista nyugati filozófiának (ahogy hibásan nevezik) sikerült hasznot húznia ebből a metafizikai (tapasztalatok határán túli) tantételből. Még fizikai tudomány is, a kémiával az élen, az utóbbi időben figyelmét az első állításra fordította, és afelé törekszik, hogy megcáfolhatatlan adatokkal a primordiális anyag homogenitását bizonyítsa. Azonban ilyen körülmények között anyagelvű pesszimizmusba (borúlátásba) lép, amely egy olyan tanítás, ami sem nem filozófia, sem nem tudomány, csak semmitmondó szavak özöne. A pesszimizmus legutóbbi fejlődése során megszűnt panteisztikus (a természet felett álló személyes Istent elvető, azt a természettel azonosító) lenni, a materializmussal házasodott, az ősi indiai szövegmintából kovácsol tőkét. De az istentagadó pesszimista nem szárnyal magasabbra, mint a darwinisták evilági, homogén sejtanyaga. Számára a világ vége a Föld és az anyag, és a prima matérián túl csak mogorva űr, üres semmi van. Néhány pesszimista megkísérli elgondolását költőien előadni a kimeszelt síremlékek vagy a mexikói holttestek mintájára, akiknek holtápadt orcáit és ajkait vastagon pirosították ki. Az anyag bomlása azonban minden törekvés ellenére átszűrődik az életszerűnek álcázott halotti álarcon.

A materializmus szívesen fordul indiai hasonlatok és szóképek felé. Dr. Mainländer e témában írt új munkájában, a „Pesszimizmus és fejlődés” (Pessimism and Progress) című művében az áll, hogy az indiai panteizmus és a germán pesszimizmus azonos, és hogy a homogén anyag felbomlása heterogén anyaggá, az egyöntetűség átalakulása különféleséggé az, ami egy ilyen boldogtalan univerzumot eredményezett. A pesszimizmus szerint:

Ez [az átalakulás] az eredeti hiba, az eredendő bűn, amiért az egész teremtésnek súlyos szenvedéssel kell lakolnia, éppen ez az a bűn, amely életre hívta mindazt, ami él, ezáltal alámerítve azt a rossz és a szenvedés feneketlen mélységeibe, amelyből csak

---

egyetlen kiút lehetséges, véget vetni a létezésnek.

A keleti szövegminta értelmezése, amihez még hozzájárul elsőrendű eszmeként az élet nyomorából „a létezés véget vetése” útján való menekülés – függetlenül attól, hogy az a létezés az egész kozmoszéra vagy csak az egyéni életre alkalmazandó –, óriási félreértés. A keleti panteista, akinek a filozófiája azt tanítja, hogy különbséget tegyen a létezés vagy lét és a feltételekhez kötött létezés között, aligha nézne el egy ilyen megoldási lehetőséget követelő eszmét. Ő tudja, hogy csak a formának vethet véget, és nem a létezésnek, és csak ezen a földi káprázati síkon. Igaz, ő tudja, hogy ha kiöli magából Tanha-t (a kielégítetlen létezési vágyat vagy „élni akarást”), fokozatosan megmenekül az újraszületés és feltételekhez kötött létezés átkából. Ugyanakkor azt is tudja, hogy nem ölheti meg, vagy nem vethet véget még saját kis életének sem, a személyiséget kivéve, ami végeredményben csak egy váltás ruha. Minthogy csak az Egy Valóságban hisz, ami örök LÉT (LENNI-ség), „az ok nélküli OK”, amiből számúzta magát a formák világába, aminek ideiglenes és kibontakozó megnyilvánulásait Maya állapotában (változás vagy káprázat) úgy tekinti, mint valóban a legnagyobb rosszat; ugyanakkor, mint természetes folyamatot, ami elkerülhetetlen, akár csak a szülési fájdalmak. Az egyedüli eszköz, amelynek segítségével átléphet a szomorúság korlátozott és feltételekhez kötött életeiből az örök életbe, vagy abszolút „Lét”-be, amit olyan elevenen szemléltet a szanszkrit sat szó.

A hindu vagy a buddhista „pesszimizmusa” metafizikai, rejtett értelmű és filozófiai. Az az eszme, amely szerint a pesszimizmus és ezerarcú megnyilvánulása az egyetemes rossz és szomorúság forrása és eredete, nagyon régi, habár Gautama Buddha volt az első, aki ennek határozott kifejezést adott. A nagy indiai Újító azonban bizonyosan nem kapaszkodónak szánta ahhoz, hogy a modern pesszimizma szert tegyen rá, vagy hogy a materialista elferdített, veszedelmes tantételei ürügyül szolgáljon.

A bölcs és filozófus, aki magát az emberiségnek szentelte, azáltal, hogy érte élt, hogy megmentse, arra tanítva az embereket, hogy az anyag érzéki létében lássák egyedül a nyomorúságot, sohasem tartotta kívánatosnak az öngyilkosságot mély, filozófiai álláspontja alapján. Törekvései arra irányultak, hogy felszabadítsák az emberiséget az élethez való túlságosan erős kötődés alól, ami az Önzés fő oka – ennél fogva a kölcsönös fájdalom és szenvedés létrehozója. Saját személyes esetében Buddha az állhatatosság példáját hagyta ránk, mint követendő, azaz élni, és nem elfutni az életből. Tanítása a rosszat, mint bennrejlőt mutatja be, nem az anyagban, amely örök, hanem a káprázatban, amit teremt az anyag változásain és átalakulásain keresztül gerjesztve az életet, mivel ezek a változások feltételekhez kötöttek, és az ilyen élet múló. Ugyanakkor azok a rossz dolgok nemcsak elkerülhetetleneknek, de szükségeseknek is mutatkoznak. Mivel, amikor megkülönböztetjük a jót a rossztól, a fényt a sötétségtől, és az előbbi becsüljük többre, azt a kettő közötti ellentéteken keresztül tudjuk csak megtenni. Amíg Buddha filozófiája írott malaszt értelemben csak a dolgok sötét oldalára mutat rá az illúzió e síkján, ezoterizmusa, filozófiájának rejtett lelke, fellebbenti a fátylat, és felfedi az Arhat előtt az ÖRÖK ÉLET minden dicsőségét a Lét és a Tudatosság teljes Egyöntetőségében. Ez kétségtelenül egy másik képtelenség a materialista tudomány, sőt még a modern idealizmus szemében is, mégis, tény a Bölcs és ezoterikus panteista számára.

Mindazonáltal annak az alapeszmének, hogy a rosszat a homogén (egyöntetű) anyag egyre növekvő bonyolultsága teremti és hozza létre, amely anyag formálódik, és egyre jobban differenciálódik, ahogy a forma fizikailag tökéletesebbé válik, van egy ezoterikus oldala, ami valószínűleg sohasem merült fel a modern pesszimizistákban. Írott malaszt szempontja mégis töprengés témája volt minden ősi, gondolkodó nemzetnél. Még Indiában is a primitív gondolkodás, amelynek alapját képezte a már idézett szövegminták, eltorzult a szektaszellem által, és a Hatha jógi rituális, pusztán dogmatikus szertartásaihoz vezetett, ellentétben a filozofikus, védantai Raja jógával. Pogány és keresztény exoterikus spekulációk, sőt még a középkori szerzetesi aszkétizmus is mindent kivont, amit csak tudott az eredetileg nemes eszméből, és szűk látókörű szektás nézeteiket alázatosan kiszolgálóvá tették. Az anyagból való téves elképzeléseik oda vezették a keresztényeket, hogy kezdettől fogva azonosítják a rosszat és az anyagot az asszonnyal, a Római Katolikus Egyház Szűz-imádata ellenére.

Ahogy a németországi pesszimizisták a félreértett indiai szövegmintát legújabbán alkalmazták, az egészen eredeti, sőt csaknem váratlan, amint látni fogjuk. Egy magas szintű metafizikai tanítás és a fizikai fejlődésről szóló Darwin féle elmélet között bármely analógiát levonni önmagában eléggé reménytelen feladatnak látszik. Annál is inkább, mivel a természetes kiválasztódás elmélete nem a létezés bármilyen elképzelhető kiirtását hirdeti, ellenkezőleg, az élet folyamatos és állandóan növekvő fejlődését. Mindazonáltal a német elmésség kitalálta a filozófiai igazsággal való hasonlóságot a tudományos paradoxonok (látszólagos ellentmondás) és sok szofisztika (okoskodás) segítségével. A régi indiai tantétel nem menekült meg a modern pesszimizmus általi döntőbíráskodás elől. Annak az elméletnek a boldog felfedezője, hogy a rossz eredete a protoplazma amőbához nyúlik vissza, amely nemzés céljából osztódott, és így elvesztette szeplőtelen egyneműségét, igényt tartott az árja, ősi szövegmintára új kötetében. Mialatt felmagasztalja annak filozófiáját és az ősi elképzelés mélységét, kijelenti, hogy inkább úgy kellene tekinteni, „mint a legmélyebb igazságot, amelyet előre megfontolva elcsentek az ősi bölcsék a modern gondolkodástól”.

Ebből az következik, hogy a hindu és buddhista filozófus mélyen vallásos panteizmusát és a pesszimizista materialista esetleges hóbortját a modern gondolkodás ugyanarra a szintre helyezi. A kettő közötti átjárhatatlan szakadékról nem vesznek tudomást. Úgy tűnik, kevésbé számít, hogy a panteista, nem ismerve el a megnyilvánult kozmoszban semmilyen valóságot, úgy tekintve, mint érzékeinek egyszerű káprázatát, saját létezését is csak úgy kell szemlélje, mint egy sereg illúziót. Ezért, amikor a valóságos élet szenvedéseitől való menekülés módjáról beszél, azon szenvedések szemlélete és létezésének megszüntetési indítéka teljesen eltér a pesszimizista materialistáétól. Számára a fájdalom és szomorúság káprázat, ami ehhez az élethez való ragaszkodásnak valamint tudatlanságnak tudható be. Ezért örök, változásoktól mentes élet elérésére törekszik, teljes tudatosságra a Nirvána állapotában. Ezzel szemben az európai pesszimizista az életben meglévő „rosszakat” valóságosnak tekinti, és ahogy kifejezi, a létezés megsemmisülésére sóvárog, ha van ideje bármire is vágyakozni az evilági realitásokon kívül. A filozófus számára csak egy igazi élet létezik, a nirvánai mennyei boldogság, ami egy olyan állapot, amelyik nemcsak fokozatában, de minőségében is különbözik a megnyilvánult univerzumban meglévő bármelyik tudatsíktól. A pesszimizista a „Nirvánát” babonának nevezi, és úgy magyarázza, mint az „élet megszűnését”, azé az életét, amely számára a Földön

---

kezdődik és végződik. Az előbbi nem vesz tudomást szellemi törekvéseinél még a szervesen hozzátartozó homogén egységről sem, amiből a német pesszimista ily módon tőkét kovácsol. Annak az egységnek közvetlen okáról tud csak, ami örök és örökké élő, és hiszi, mert az EGY az nemteremtett, vagy még inkább, nem kifejlődött. Ennél fogva minden törekvése a lehető leggyorsabb egyesülés az eredendő állapottal, és az oda való visszatérés, ezen csalékony, nem valóságon alapuló életsorozatokon át tartó zarándoklatát követően, annak érzéki észleléseken alapuló irreális varázstükrével.

Az ilyen panteizmust csak a személyes előrelátásban hívó minősítheti „pesszimistának”, aki szembeállítja bárminek tagadását, ami „teremtett” - azaz feltételekhez kötött és korlátozott -, az ő saját, vak filozófiátlan hitével. A keleti elme nem azzal foglalkozik, hogy kivonja a rosszat minden radikális törvényből és életmegnyilvánulásból, és azzal sem, hogy megszorozzon minden érzékelhető mennyiséget a nagyon gyakran csak képzelt rosszak mértékegységével: a keleti panteista egyszerűen csak átadja magát az elkerülhetetlennek, és megkísérel kitörölni életösvényéről annyi visszaesést az „újrászületésbe”, amennyit csak tud azáltal, hogy elkerüli új karmikus okok létrehozását. A buddhista filozófus tudja, hogy minden emberi lény életsorozatának időtartama - hacsak nem „mesterségesen” éri el („erőszakkal veszi el az isteni királyságot” a kabbalista kifejezésmód szerint) -, allegorikusan negyvenkilenc napban van megadva, amennyit Gautama, a Buddha, töltött a szent fügefá (banyana vagy Ficus religiosa) alatt. A hindu bölcs a maga módján tudja, hogy meg kell gyújtania az első, és eloltania a negyvenkilencedik tüzet, mielőtt elérje a végső megszabadulást. [Ez egy ezoterikus tantétel, és az átlag olvasó nem ért sokat belőle. A teozófus azonban, aki olvasta az Ezoterikus Buddhizmus-t (Esoteric Buddhism) 7x7-nek számítja a negyvenkilenc „napot” és a negyvenkilenc „tüzet”, és megérti, hogy ez az allegória ezoterikus értelemben a hét emberi, egymást követő gyökérfajra vonatkozik hét alfajával. Minden monad az elsőben születik, és az utolsó, hetedik fajban nyeri el megszabadulását. Csak egy Buddha érheti el egyetlen élet lefolyása alatt.] Ezt tudván, mind a bölcs, mind a filozófus türelmesen vár a megszabadulás természetes órájára; míg szerencsétlen utánzója, az európai pesszimista mindig kész elkövetni, amint hirdetni az öngyilkosságot. Nem ismerve a létezések hidrájának számtalan fejét, nem képes ugyanazt a filozófiai megvetést érezni az élet iránt, mint amit a halál iránt érez, és ezáltal követni a keleti testvére által nyújtott bölcs példát.

Így a filozofikus panteizmus nagyon is különbözik a modern pesszimizmustól. Az előbbi a létezés misztériumainak helyes megértésén alapul, az utóbbi valójában még egy rossz rendszer, amit az egészségtelen képzelet hozzátett a ténylegesen fennálló szociális rossz dolgok már amúgy is nagy mennyiségéhez. A józan igazság az, hogy ez nem is filozófia, hanem egyszerűen a létezés és az élet módszeres rágalalmazása; egy rossz emésztésű vagy gyógyíthatatlan képzelt beteg epés kijelentései. Több párhuzammal nem érdemes kísérletezni a két gondolkodási rendszer között.

A rossz és a szomorúság magjai valóban a megnyilvánult univerzum heterogenitásának legkorábbi eredményei és következményei. Mindazonáltal csak illúzió, amelyet az ellentétek törvénye hozott létre, ami alapvető törvény a természetben. Sem a jó, sem a rossz nem létezne, ha nem világítanak rá egymásra. A létezés, legyen az bármilyen formában, a Világ teremtése óta észlelhetően felmutatja ezeket az ellentéteket, és a rossz az önzésnek és én-ségnek

---

betudhatóan uralkodik az univerzumban, a gazdag keleti szókép a természet hibájáért való büntetésként jelenteti meg; ennél fogva az emberi lelket (a pszichét) az öntudatlan Felsőbbrendű Én bűnbakjának és áldozatának tekintették. Ez azonban nem a pesszimizmust, hanem a bölcsességet hívta életre.

Önmagában a tudatlanság önkéntes mártír, de a tudás a természetes pesszimizmus mestere. Fokozatosan, és az öröklés és visszaütés folyamata által az utóbbi ösztönössé vált az emberben. Mindig jelen van bennünk, habár kezdetben hangja rejtett és csendes. A létezés korai örömei közepette, amikor még az ifjúság életenergiáival vagyunk telve, mindegyikünk alkalmas arra, hogy egy hibát követő első szomorú gyötrelmennél vagy egy fekete felhő hirtelen megjelenése esetén az életet vádoljuk, az életet tehernek érezzük, és gyakran a létezést átkozzuk. Ez mutatja a pesszimizmust vérünkben, de ugyanakkor a tudatlanság természetének jelenlétét. Ahogy az emberiség sokasodik és vele a szenvedés – ami természetes következménye az egyedszám növekedésének, amely gerjeszti azt – a szomorúság és a fájdalom felerősödik. Mi a lehangoltság és kétségbeesés légkörében élünk, de ez azért van, mivel szemünket lesütjük, és a földre szegezzük, annak minden fizikai és durva anyagi megnyilvánulásával. Ha ahelyett, hogy életútján továbbhaladva az ember nem az ég felé nézne, ami csak egy szókép, hanem saját magába, és figyelmét a belső emberre összpontosítaná, hamarosan megmenekülne az illúzió nagy kígyójának tekervényeiből. Élete a bölcsőtől a sírig elviselhetőbb és méltóbb lenne még rosszabb időszakában is.

A pesszimizmus – ami mindenkor a leselkedő rossz állandó gyanúja – kettős természetű, és kétféle gyümölcsöt terem. A fizikai emberben ez természetes jellemvonás, csak a tudatlan számára válik átokká. A szellemi embernek áldás, amennyiben az utóbbit a helyes útra vezérli, meghozza számára egy másik alapvető igazság felfedezését, nevezetesen, hogy ezen a világon minden csak előkészület, mert ideiglenes. Olyan, mint egy hasadék a földi élet sötét börtönfalain, amelyen keresztül az örök hazából betör a fény sugar, megvilágosítva a belső érzékeket, megsúgva a porhüvelyében levő fogolynak létezésünk eredetét és kettős misztériumát. Ugyanakkor ez néma bizonyítéka annak jelenlétének az emberben, aki tudja, anélkül, hogy mondták volna neki, hogy létezik egy másik, jobb élet is, amint túlélte a földi életek átkát. A kérdésnek ez a magyarázata és a rossz létezésének eredete teljes mértékben metafizikai jellegű, és nincs köze fizikai törvényekhez. Minthogy ez már az ember szellemi részéhez tartozik, felületesen belekontárkodni sokkal veszélyesebb, mint tudatlannak maradni. Mivel ez Gautama Buddha etikájának mélygyökerében rejtőzik, és mert jelenleg a materializmus modern filiszteusainak kezébe került, a két pesszimista gondolati rendszer összekeverése elméleti öngyilkosság lenne, ha nem rosszabb.

A keleti bölcsesség azt tanítja, hogy a szellemnek a testetöltés és élet megpróbáltatásán kell keresztülhaladnia, és az anyag által megkeresztelkednie, mielőtt tapasztalást és tudást érhet el. Csak ezután kapja meg a lélek kereszttségét vagy öntudatosságot, és térhet vissza eredeti, isteni állapotába, tapasztalattöbblettel, mindentudással befejeződve. Más szavakkal, primordiális lényegű homogenitás eredeti állapotába a karma természetének hozzáadása útján kerülhet vissza, mivel egyedül csak az teremthet tökéletesen tudatos istenséget, egy fokozattal lévén csak távolabb az abszolút Mindenségtől.

Még a Biblia szerint is bizonyára létezett rossz Ádám és Éva előtt is, akik következképp ártatlanok az eredeti bűn gyalázatában, mert ha nem lett volna rossz vagy bűn előttük, sem a kísértő Kígyó, sem a jó és rossz tudás fája nem létezhetett volna az édenkertben. Az almafa ismertetőjegyeit az a versszak mutatja, amikor a pár megkóstolja gyümölcsét: „Megnyilatkoznak mindkettőjüknek szemei és észrevezék” sok dolgot, azon túl, hogy tudták, hogy meztelenek. Az anyag dolgairól való túl sok tudás helyesen mutatja a rossz meglétét.

Így áll a dolog, és kötelességünk megvizsgálni az ártalmas elméletet és szembeszállni vele. Mindezideig a pesszimizmus a filozófia és a metafizika területére szorítkozott, és nem mutatkozott törekvés arra, hogy betörjön olyan, pusztán fizikai tudomány területére, mint a darwinizmus. A fejlődélmélet csaknem egyetemessé vált, és nem létezik iskola, ahol ne tanítanak (eltekintve a vasárnapi és hittérítő iskoláktól) az eredeti tervezet kisebb vagy nagyobb változtatásával. Másrészt semmilyen más tanítással nem éltek úgy vissza, és nem használták úgy ki, mint a fejlődélméletet, különösen azzal, hogy alaptörvényeit a sokoldalú emberi létezés legösszetettebb és nehezen felfogható problémáinak megoldására alkalmazták.

Ott, ahol a pszichológia, de még a filozófia is fél lépdelni, a materialista biológia felületes hasonlóságok és előítéletes következtetések pörölyeként alkalmazza. A legrosszabb azonban az, hogy az embert csak egy nagyobb állatnak kiáltja ki, és ezt az igazát fenntartja, mint a fejlődéstudomány fennhatósági területéhez tagadhatatlanul odatartozót. Azokon a felségterületeken az ellentmondások nem járnak egyedül. Minthogy az „ember mindennek fokmérője”, ezért az embert az állattal méri össze és elemzi. Egyik német materialista a szellemi és lelki fejlődést a pszichológia és biológia törvényszerűségének tulajdonítja; azt állítva, hogy az embriológia és zoológia rejtélyei egyedül képesek megoldani az emberi tudatnak és lelke eredetének rejtélyeit [Haeckel]. Egy másik materialista az állatok példája alapján talál igazolást az öngyilkosságra, amely állatok éhezéssel vetnek véget létezésüknek, ha belefáradnak az életfenntartásba [L. Bach].

A pesszimizmusnak, ellentmondásainak sokasága és feltűnősége mellett, volt egy gyenge pontja, nevezetesen bármely valóságos és nyilvánvaló alap hiánya, amelyen nyugodhatna. Követőinek nincs élő, vezérlő gondolkozása, hogy irányfényként szolgálja őket, és segítsen nagy ívben elkerülni – a valóságos és a képzeletbeli – élet homokzátonyait, így bőségesen szétszóródva étellel és létezéssel szembeni lelepleződések alakjában. Mindössze az őket képviselőkre tudtak támaszkodni, akik nagyon leleményesen, ha nem is kifizetődően azzal töltötték idejüket, hogy az életben tapasztalható sok különféle rosszat hozzáfércelték a nagy német gondolkodók, mint Schopenhauer és Hartmann, metafizikai állításaihoz, ahogy a kisfiúk fűzik a színes farkakat azokhoz a sárkányokhoz, amiket idősebb társaik készítettek és ujjonganak levegőbe bocsátásuk láttán. Most azonban változik a program. A pesszimizisták találtak valami komolyabbat és megbízhatóbbat, habár kevésbé filozófiai, mint Schopenhauer metafizikai sárkányai, hogy hozzáfűzzék sirámaikat és gyászénekeiket. Eltávozott, hogy többé vissza se térjen az a nap, amikor elfogadták ennek a filozófusnak a nézeteit, amelyek az egyetemes AKARAT-ra mutattak rá, mint a Világ összes rosszának elkövetőjére. Semmivel sem lesznek elégedettebbek von Hartmann zavaros „tudatalatti”-jával. Szorgalmasan kutattak egy alkalmasabb és kevésbé metafizikai talaj után, hogy pesszimizista filozófiájukat ráépíthessék. Kutatásukat siker koronázta most, hogy az Egyetemes Szenvedés okát a fizikai fejlődés alaptörvényeiben fedezték fel. A rossz már nem kötődött többé a ködös és bizonytalan fantomhoz, az „AKARAT”-hoz, hanem egy tényleges és kétségtelen tényhez: ettől fogva a

---

pesszimistákat az evolucionisták vontatják.

Jellegzetes alapérvük ennek a cikknek a nyitó mondatában szerepel. Az Univerzum és benne minden „az EGYSÉG Sokasággá való széttörése” következtében jelent meg. Az indiai szövegmintának ez az eléggé homályos visszaadása, ahogy bemutattam, nem utal a pesszimista elméjében az egy Egységre, a védantai elvont fogalomra, Parabrahm-ra, másként bizonyosan nem használtam volna a „törés” szót. Mulaprakrti-vel és Parabrahm fátylával sem sokat törődik, de még az először megnyilvánult eredendő anyaggal sem, kivéve a valószínűsíthető és főleg földi protoplazmát, ahogy ez Dr. Mainländer előadásából következik. A szellem vagy istenség ez esetben teljesen elhanyagolt; nyilván annak szükségessége okán, hogy az egészet, mint „a fizikai tudomány törvényes felségterületét” lehessen feltüntetni.

Röviden, az igen régi szövegmintáról az állították, hogy alapja és igazolása abban az elméletben található meg, hogy „néhány, talán egy legegyszerűbb természeti fajból” (Darwin) fokozatosan fejlődött ki „az összes, ma élő különféle állat és növény és valamennyi organizmus, ami valaha élt a Földön”. A tudománynak ez az axiómája (sarkigazsága) az, amelyik, ahogy nekünk előadják, igazolja és bizonyítja a hindu filozófiai tantételt. Mi ez az axióma? Miért ez: a tudomány azt tanítja, hogy az átalakulások sorozata, amelyen a magnak át kell haladnia – a mag, ami fává nő, vagy csírává válik, vagy az, ami állattá fejlődik – minden esetben nem másból, mint a mag szerkezetének átmenetéből áll; a homogénből a heterogénbe vagy összetett formába. Ez tehát a tudományos igazság, amelyik összeveti az indiai képletet az evolucionistákéval, azonosítja őket, így magasztalja fel az ősi bölcsességet, méltónak elismerve a modern materialista gondolkodás számára.

Ezt a filozófiai képletet nem egyszerűen csak megerősíti az elkülönült fajok egyéni növekedése és fejlődése, magyarázzák a pesszimisták, hanem általánosságban és részleteiben is igazolja. Igazoltnak tüntetik fel az Univerzum fejlődésében és növekedésében, valamint bolygónkéban is. Röviden, az egész szerves világ születése, növekedése és fejlődése, egységet adó teljességében, az ősi bölcsességet hivatott igazolni. Az egyetemesektől le egészen a részlegesekekig a szerves világ – felfedezésük szerint – az egyre tökéletesedő kidolgozottság ugyanazon törvényének van alávetve, az egységből a többségbe történő átmenetnek, ami az „élet fejlődésének alavető szabálya”. Még a nemzetek, a társadalmi élet, közintézmények növekedése, a nyelvek, művészetek és tudományok fejlődése is - valamennyi elkerülhetetlenül és végzetesen követi az „egységnek sokasággá való széttörésének, az egyöntetűnek formák sokaságába való átmenetének” mindent átölelő törvényét.

Mialatt azonban szerzőnk követi az indiai bölcsességet, eltúlozza és a maga módján el is torzítja ezt az alaptörvényt. Még az emberiség történelmi sorsával is a törvényt kívánja alátámasztani. Arra készíti ezeket a végzeteket, hogy az indiai felfogás helyességét szolgálják és bizonyítsák.

Ezt az emberiséget, mint szervesen összetartozót kezeli, fejlődését és evolúciós haladását nyomon követve, és különválasztja részeit – mindegyik az egység különálló és független ágává válik – egyre jobban sodorja el eredeti, egészséges, harmonikus egységétől. A szociális szervezetek, a szociális viszonyok, valamint az egyéniek szövevényessége mind az életerő

---

gyengítéséhez vezetnek, az érzelmi energia lankadásához és a szerves egység szétrombolásához, ami nélkül nem lehetséges belső harmónia. Ennek a harmóniának a hiánya belső zavart gerjeszt, ami a legkomolyabb mentális gyötrelem okává válik. A rossz gyökerei az élet fejlődésének természetében és bonyodalmaiban vannak. Minden egyes lépése előre ugyanakkor egy lépés, amelyet energiájának felbontása felé tesz, ami passzív fásultsághoz vezet. Az élet fokozatosan fejlődő bonyolultságának ilyen kikerülhetetlen a következménye, fejt ki, mivel az evolúció vagy fejlődés átalakulás homogénből heterogénba, az egész szétszóródása sokasággá, stb., stb. a rettenetes törvény egyetemes, minden teremtményre érvényes, a végtelenül kicsinytől az emberig, mert, amint mondja, ez alapvető természeti törvény.

Mármint, ez egyoldalú meglátása a fizikai természetnek, amelyet a német szerző elfogad, egyetlen árva gondolat nélkül annak szellemi és lelki jellegére, így iskolája biztos kudarcra van ítélve. Nem az a kérdés, hogy a differenciálódásnak (fajok elkülönülésének) és végzetes következményeinek törvénye alkalmazható-e bizonyos esetekben az állati fajok, sőt még az ember növekedésére és fejlődésére. Mivel ez a pesszimista iskola egész új elméletének alapja és fő támasza, a kérdés egyszerűen az, hogy vajon ez valójában egy egyetemes és alapvető törvény? Azt szeretnénk tudni, hogy vajon a fejlődésnek ez az alapképlete teljességében átfogja-e a fejlődés és növekedés egész folyamatát, és hogy ténylegesen a fizikai tudomány felségterületéhez tartozik-e, vagy sem. Ha ez „semmi más, mint a homogén állapot heterogénba való átmenete”, ahogy Mainländer mondja, akkor bizonyításra szorul, hogy az adott folyamat „hozza létre a szervek és szövetek bonyolult kombinációját, amely kialakítja, és teljessé teszi a tökéletes állatot és növényt.”

Ahogy a „Pesszimizmus és Haladás” néhány kritikusa megjegyezte, a német pesszimista egyetlen pillanatig sem kételkedik benne. Feltételezett felfedezése és tanítása „teljes meggyőződésére épül, hogy a szervezet bonyolult működésének alaptörvénye és fejlődése csak egy dolgot fejez ki: az egységnek sokasággá való átalakulását”. Innen adódik a folyamat azonosítása a felbomlással és hanyatlással, az erők és energiák gyengülésével. Mainländer-nek igaza lenne párhuzamaiban, ha ez a törvény a fajok elkülönülése és az egyöntetűnek sokféleségbe való átmenetére vonatkozóan valóban az élet fejlődésének alapvető törvényét képviselné. Azonban az elmélet teljesen hibás – metafizikailag és fizikailag is. Az evolúció nem egyenes vonalban halad; mint ahogy egyik természeti folyamat sem, hanem ciklikus (periodikus), mint az összes többi. A körkörös kígyók bekapják saját farkukat, mint az Örökkévalóság Kígyója. Ebben van belefoglalva az indiai képlet, a Titkos Tanítás tétele, amit a természettudományok, különösképp a biológia valóban alátámaszt.

Ez az, ami egy ismeretlen orosz szerző és kritikus által írt „Tudományos Levelek” –ben (Scientific Letters) olvasható:

„Az elszigetelt egyedek fejlődésében, a szerves világ fejlődésében, az Univerzumában, valamint bolygónk növekedésében és fejlődésében, röviden, mindenütt, ahol csak fokozatosan haladó bonyolultsági folyamat zajlik, megtaláljuk az ellentétes átalakulást, eltekintve az egységnek sokasággá és a homogénnek heterogénné történő átmenetétől, egy ellentétes átalakulást – átmenetet szembe, a sokaságból az egységbe, a

---

heterogénből a homogénba. ... Az adott, fokozatosan fejlődő bonyolultsági folyamat aprólékos megfigyelése megmutatja, hogy ami abban történik, az nemcsak a részek elkülönülése, hanem kölcsönös feloldódás is. ...Miközben a sejtek egy része egymásba olvad, és egy egységgé egyesül, izomrostokat, izomszöveteket alakít ki, más részek a csontok, idegszövetek alkotóelemeivé válnak, stb., stb. Ugyanez történik a növények kialakulásánál is.”

Ebben az esetben az anyagi természet megismétli azt a törvényt, amelyik a lelki és szellemi fejlődés területén működik: mindkettő leszáll, újra felemelkedik és beolvad a kezdőpontba. A homogén, fejlődésképes tömeg vagy elem, amely részeiben differenciált, fokozatosan heterogénné alakul; majd ezeket a részeket egy harmonikus egészbe olvasztva, egy fordított folyamatot kezd újra, újra visszafejlődést, és visszatér ugyanolyan fokozatosan kezdeti, eredeti állapotába.

A pesszimizmus nem talált jobb támogatásra az elméleti materializmusban sem, mivel az utóbbi mindezekig kifejezetten optimista elfogultsággal árnyalt. Vezető pártolói valójában sohasem této-váztak gúnyolódni az „Isten dicsőségének és valamennyi művének” teológiai imádatán. Büchner odavág egy gúnyos megjegyzést a panteistának, aki a „bolond és rossz” világot az Abszolút (Tökéletes) megnyilvánulásának látja. A materialisták, mindent egye-veve, elfogadják a jó el-lensúlyát a rossz felett, talán ütközőként bármely „babonás” irányzattal szemben, hogy örködjön és reménykedjen valami jobbat illetően. Amilyen szűk kilátásuk, olyan korlátozott szellemi látóhatáruk, mégsem nem látnak okot általában a kétségbeesésre a dolgok vonulatát illetően. A pan-teista pesszimizmista azonban szüntelenül hangoztatják, hogy a tudatos létezésről való lemondás az ateista tagadás egyetlen indokolt végeredménye. Ez a vélemény természetesen magától értetődő, vagy annak kellene lennie. Ha „csak ebben az életben van remény”, az élet tragédiája teljesen létezési ok nélkül való, és a dráma fennmaradása éppoly balga, mint hiábavaló.

Az a tény, hogy a pesszimizmus következtetéseit ateista írók egy bizonyos csoportja alkalmazta, napjaink szembeszökő jellegzetessége, és az idők egy másik jellemzője. Azt a közhelyszerű igazságot ábrázolja, hogy az úr, amit a modern tudományos tagadás teremtett, soha nem tölthető be olyan rideg kilátásokkal, amiket fájdalomdíjként ajánlanak optimistáknak. A Comtean-i „emberiség lelkesedése” eléggé szegényes a faj megsemmisülésével, ami bekövetkezik, ha „a naptűzek lassan kihálnak” –, ha egyáltalán valóban kihálnak, hogy megörvendeztessék a fizikai tudományt a kiszámított időben. Ha minden jelenlegi nyomorúság és szenvedés, a létezésért folytatott kegyetlen küzdelem és minden velejáró szörnyűség a semmiért van hosszú távon, ha az EMBER pusztá mülándóság, vak erők játéka, minek segédkezni a komédia fennmaradásában? Az „anyag, az erő és a törvény szakadatlan örlése” csak sietteti az embermilliók özönlését az örök feledésbe, és nem hagy nyomot vagy emléket a múltból, amikor a dolgok visszatérnek a tűz-köd homályosságába, ahonnan felbukkantak. A földi élet önmagában nem cél. Fájdalom és nyomorúság borítja be. Nem tűnik szo- katlannak ezután, ha a lélekvaktságban szenvedő tagadó Schopenhauer pesszimizmusát részesíti előnyben Strauss és követőinek alaptalan optimizmusával szemben, ami tanításaikkal ellentétben az embert egy fiatal számára életkedvére emlékezteti egy kiadós bogáncsevés után.

Egy dolog mégis világos: valamilyen megoldás abszolút szükségessége, ami felöleli a létezés tényeit optimista alapon. A modern társadalom át van itatva növekvő cinizmussal, és életcsömör ássa alá.

Ez az eredménye a határtalan nemtudásnak, ami a Karma működését és a Lélekfejlődés természetét illeti. Ez egy mechanikus és nagymértékben hamis fejlődéstudomány dogmáihoz való téves ragaszkodás, ami a pesszimizmust ilyen indokolatlan fontosságához juttatta. Ha egyszer megértjük a Nagy Törvény alapját – és melyik filozófia szolgáltat jobbat ilyen megértésre és végső megoldásra, mint a nagy Indiai Bölcsék ezoterikus tanításai? –, nem marad lehetséges locus standi a Schopenhauer-i gondolatrendszer vagy metafizikai elmésségek újabb toldozgatásaira, amiket a Tudatlanság filozófusai szöttek. A tudatos Létezés ésszerűségét csak az ősrégi – ma ezoterikus – filozófia tanulmányozásával lehet bizonyítani. Ezt mondja: „nincs sem halál, sem élet, mert mindkettő illúzió; a létezés (vagy lenni-ség) az egyetlen valóság.” Ezt a paradoxont ismételte meg évezredekkel később az egyik legnagyobb fiziológus, aki valaha élt. „Az élet halál”, mondta Claude Bernard. A szervezet él, mert részei folyton halnak. A legegészségesebb túlélése biztosan ezen az igazságon alapszik. A felső egész élete az alsó halálát igényli, a tőle függő és őt szolgáló részek halálát. Ahogy az élet halál, úgy a halál élet, és az életek teljes nagy körforgása csak EGY LÉTEZÉST alkot – amelynek legrosszabb napja a mi bolygónkon van.

Aki TUD, ebből a legjobbat hozza ki, mivel minden létezőnek eljön a hajnal, amikor majd egyszer Tudás által megszabadul illúziótól és tudatlanságtól; és végül ő hirdeti az igazságot és tudatosságot Mahamaya-nak:

HÁZAD TÖRTÖTT, ÉS A GERENDA HASADT!
KÁPRÁZAT FORMÁZTA!
BIZTONSÁGGAL MEGYEK INNEN TOVÁBB – HOGY ELÉRJEM A
MEGSZABADULÁST. ...

H. P. Blavatsky

VALLÁS-E A TEOZÓFIA?

A Lucifer folyóirat 3. számából, 1888 november
Kiadó: Teozófiai Társulat, Adyar: Chennai (Madras), India 600 020

Fordította: Solymos Béláné, 2003

MAGYAR TEOZÓFIAI TÁRSULAT

„A vallás a legjobb védelem, ami csak lehet, az ember számára, de a legrosszabb ürügy.”

Bunyan

Nem túlzás annak megállapítása, hogy még soha – legalábbis, ami a jelenlegi évszázadot illeti - nem értettek félre egy mozgalmat, legyen az szociális vagy vallási, olyan rettentően, sőt képtelen módon, és nem ítélték meg olyan tévesen, mint a TEOZÓFIÁT, akár elméletileg nézzük, mint erkölcsi elveket, akár gyakorlatilag, ahogy objektíven kifejezésre jut, azaz a Társulatot, amely ezen a néven ismeretes.

A Teozófia védelmében

Évről évre, napról napra kénytelenek vezetőink és tagjaink félbeszakítani a teozófiai mozgalomról beszélő embereket, és többé-kevésbé hathatósan tiltakozni az ellen, hogy a teozófiát vallásnak, és a Teozófiai Társulatot egyfajta egyháznak vagy vallási szervezetnek állítsák be. Még rosszabb, hogy gyakran úgy emlegetik, mint egy új szektát. Ez makacs előítélet, tévedés, vagy mindkettő? Legvalószínűbben az utóbbi. A leginkább szűk látókörű, sőt közismerten tisztességtelen embereknek még szükségük van tetszetős ürügyre, egy olyan tartószegre, amire ráakaszthatják kíméletlen kis megjegyzéseiket, ártatlan képpel kiejtett rágalmaikat. Mi megfelelőbb és alkalmasabb erre a célra, ha nem egy izmus vagy szekta? Nagy többségük kénytelen lenne szomorúan kiábrándulni, és végül arra

---

kényszerülne, hogy elfogadja, miszerint a teozófia egyik sem. A név tetszetős számukra, és úgy tesznek, mintha nem tudnának megtévesztéséről. Vannak mások is, sok többé-kevésbé jóakarátú ember, akik őszintén munkálkodnak ugyanazon érzékcsalódás hatása alatt. Nekik azt mondjuk: mindezt elég meg van átkozva a világ szellemi elfojtással, amit dogmatikus hitvallásoknak ismerünk, hogy a hitnek egy új formáját mérjük még rá. Túlságosan sokan viselik hitüket, ahogy Shakespeare mondja, „mint kalapdivatot”, a következő „kalaposforma” szerint örökké változtatva. Továbbá a Teozófiai Társulat létrejöttének célja kezdettől fogva az volt, hogy hangos tiltakozást hallasson, és nyílt háborút viseljen a dogma vagy bármely vakhitre alapozott hiedelem ellen.

Különösnek és paradoxonnak (látszólagos ellentmondás) hangozhat, de így igaz, hogy ezidáig a gyakorlati teozófiában a legalkalmasabb munkatársak és a legodaadóbb tagok a hitetlenek, sőt materialisták soraiból verbuválódtak. Igazi, őszinte igazságkereső sohasem az „Isteni Szóban” vakon hívők között található, származzék az akár Allahtól, akár Brahmától vagy Jehovától, azaz legyen az a Korán, a Purana vagy a Biblia. Mert:

A hit nem érvek kimunkálását jelenti, hanem megnyugvást.

Aki hit alapján van meggyőződve vallásáról, az minden más ember hitét hazugságnak fogja tartani, és gyűlölni fogja ugyanazon hit alapján. Azonkívül, hacsak nem béklyózza meg az okot, és nem vakítja el teljesen valami másnak az észlelését, ami sajátságos hitünkön kívül esik, akkor az utóbbi egyáltalában nem hit, hanem ideiglenes hiedelem, olyan téveszme, aminek a hatása alatt működünk egy bizonyos életszakaszban. Továbbá „a hit elvek nélkül csak egy hízeglő szólam szándékolt valóságról vagy vakbuzgó testi érzékelésről” Coleridge okos meghatározása szerint.

Nem egy vallás – de vallás

Akkor hát mi is a teozófia, és hogyan határozható meg legutóbbi megjelenésében a XIX. századnak ebben a záró szakaszában?

Azt mondjuk, hogy a teozófia nem egy vallás.

Azonban, ahogy mindenki előtt ismeretes, vannak bizonyos filozófiai, vallásos és tudományos meggyőzések, amelyek olyan szorosán társultak a teozófia fogalmához az utóbbi években, hogy kezdi úgy tekinteni a nagyközönség, mint magát, a teozófiát. Továbbá azt mondják majd nekünk, hogy azok az alapítók terjesztik elő, magyarázzák és védik ezeket a hiedelmeket, akik kijelentik, hogy a teozófia nem vallás. Mi tehát ennek a látszólagos ellentmondásnak a magyarázata? Hogyan lehetséges hiedelmek és tanítások, mélyreható tantételek bizonyos csoportját ténylegesen „teozófiának” címkézni, amit a Teozófiai Társulat tagjainak kilenc-tizede hallgatólágyan teozófiainak fogad el, ha a teozófia nem vallás? – tesz fel nekünk a kérdést.

A jelenlegi tiltakozó írás célja, hogy ezt megmagyarázzuk.

Mindenekelőtt talán szükséges annak kijelentése, hogy az az állítás, hogy „a teozófia nem egy vallás”, semmiképp sem zárja ki magát azt a tényt, hogy a teozófia maga a vallás. Egy vallás valódi és csakis helyes értelemben kötelék, ami egyesíti az embereket, nem pedig dogmák és hiedelmek sajátosságos gyűjteménye. Mármost a vallás, magától értetődően, tágabb értelmében az, ami nemcsak minden embert, hanem minden létezőt és minden dolgot az egész Univerzumban egyetlen nagy

---

egésszé köt össze. Ez a mi teozófiai vallásértelmezésünk, de ugyanezen értelmzés ismét csak változik hitvallásonként és országonként, és nincs két keresztény, aki egyformán értelmezné. Nem egy kiváló szerzőnél is így találjuk. Carlyle így körvonalazta a maga idejében a protestáns vallást, előre látással jelen napjainknak erre az állandóan növekvő érzésére:

Legtöbb ember számára egy okos, anyagi megfontolás, ami pusztán számításra alapszik; mint minden manapság, célszerűséget és hasznosságot jelentő dolog; ami által földi örömei kisebb mennyisége égi örömei nagyobb mennyiségére váltható át. Így a vallás is profit, bérért és nem a tiszteletadásért való munkálkodás; csak közönséges remény vagy félelem.

Mrs. Stowe-t viszont, akár tudatosan, akár nem, inkább a római katolicizmusra gondolt, mint a protestantizmusra, amikor hősnőjéről így szól:

A vallást egy jegyben a fényben látta, (a vásárolt és kifizetett megbocsátások helyes számával), amely, ha egyszer meg lett véve, és észrevétlenül meglapult egy irattárcában, az égi kapunál felmutatandó, és így biztosítható bebocsátás a mennyekbe. ...

Egyetemes testvériség

A teozófusok (ezalatt itt az igazi teozófusokat értjük), akik nem fogadják el megbízott közbenjárását, sem ártatlan vérontás általi megváltást, sem nem gondolnak fizetségért való munkálkodásra az Egy Egyetemes vallásban, egyetlen meghatározást tudnak helyeselni, és teljes egészében elfogadni, amit Miller adott meg. Milyen igaz és teozófiai módon írja le, rámutatva, hogy

... az igaz vallás

Mindig szelíd, jóindulatú és alázatos;

Nem játszik zsarnokot, nem helyez vérbe bizodalmat,

Nem hordoz rombolást kocsikerekein;

De meghajol a fény, a segítő támasz és a bajok orvoslása előtt,

És nagyszerűségét a közjóért való cselekvéssel építi.

A fenti meghatározás az egy helyes leírás arról, hogy milyen az igazi teozófia, illetve, hogy milyennek kellene lennie. (A hitvallások közül egyedül a buddhizmus ilyen szívhez szóló és embert érintő, mert nem dogmatikus.) Ebben a tekintetben, minthogy minden komoly teozófusnak el kell fogadnia, és meg kell valósítania ezeket az elveket, a teozófia Vallás, és a Társulat annak egyetlen Egyetemes Egyháza, Salamon bölcsességének temploma, [mellesleg, akinek 700 felesége és 300 ágyasa csak az emberi tulajdonságok, érzések, szenvedélyek és különféle okkult erőinek megszemélyesítői: ezt világosan mutatják a kabbalistikus számok, a 7 és a 3. Továbbá maga, Salamon lévén egyszerűen a NAP vagy „Szoláris Beavatott” vagy Krisztus-Nap jelképe, az indiai „Vikartana” (a Nap) egy változata, akit misztériumot vezető beavatott papja, Viswakarma, fosztott meg sugaraitól, aki ílymódon fosztja meg arany ragyogásától a Krisztus-jelöltet beavatásra, és koronázza meg egy sötét, befektített sugárkoronával, a „töviskoronával”. (Lásd: a „Titkos Tanítás”-t teljes magyarázat céljából.) Salamon soha nem volt élő ember. Ahogy a *Királyok könyvében* le van írva, élete és cselekedetei a Beavatás megpróbáltatásának és dicsőségének képletes példázata.] amelynek felépítése során „sem kalapácsnak, sem fejszének, sem valami egyéb vasszerszámnak pengése nem hallattatott a háznak felépítésénél” (Királyok I. könyve 6, 7), mivel ezt a „templomot” nem emberi kéz építette, és nem

---

földi helyen, hanem az ember szívének belső szentélyében emeltetett, ahol a felébredt lélek uralkodik egyedül.

Azt mondjuk tehát, hogy a Teozófia nem egy vallás, de maga a VALLÁS, az egység köteléke, amely olyan egyetemes és mindent átölelő, hogy egyetlen ember, ahogy egyetlen porszem - istenektől és halandóktól le egészen az állatokig, a fűszálig és az atomig - sem eshet hatókörén kívül. Ezért, ilyen nevű szervezetnek vagy testületnek szükségképpen EGYETEMES TESTVÉRI-SÉGNEK kell lennie.

Egyetemes erkölcs és általános gyógyír

Ha nem így lenne, a teozófia nem lenne más, csak egy szó a sok száz hasonló közül, amelyek olyan fellengzősek, amilyen hatásvadászók és üresek. Filozófiaként szemlélve a teozófia gyakorlati munkája nem más, mint a középkori alkímisták lombikja. Átváltoztatja minden rituális és dogmatikus hitvallás (a kereszténységet is beleértve) látszólagos alapfémjét az élet tényei és az igazság aranyává, és így valóban egy általános csodaszert állít elő az emberiség betegségeire. Ezért nem kérdezik meg a Teozófiai Társulatba felvételért folyamodót, hogy milyen valláshoz tartozik, és milyen istenhívő nézeteket vall. Ezek a nézetek az ő személyes sajátjai, amelyekkel nincs dolga a Társulatnak. Mivel a teozófiát gyakorolhatja keresztény vagy pogány, zsidó vagy nem zsidó, szabadgondolkodó vagy materialista, sőt ateista is, feltéve, ha egyikük sem bigott fanatikus, aki nem hajlandó testvéreinek elismerni az ő saját speciális hitvallásán kívül álló bármelyik férfit vagy nőt. Leo N. Tolstoj gróf nem hitt a Bibliában, az Egyházban vagy Krisztus istenségében, mégis, egyetlen keresztény sem múlja felül azon elvek megerősítésében, amelyek állítólag a hegyen történt prédikációban hangzottak el. Ezek a teozófia elvei, nem azért, mert a keresztény Krisztus mondta ki azokat, hanem mert általános erkölcsi igazságok, és Buddha, Konfucius, Krishna és valamennyi nagy bölcs hirdette ezer évekkel a Hegyi Beszéd leírása előtt. Ennélfogva, ha egyszer a teozófiához méltó módon élünk, akkor az valóban általános csodaszerré válik, mivel gyógyítja a sebeket, amelyeket az egyházi izmusok nagy megpróbáltatásai ejtettek minden természettől fogva religiózus ember érzékeny lelkén. Ezek közül hányat sodort ki kényszer útján a csalódás meddő indítéka a vakhit szűk területéről a sivár hitetlenség mezsgyéjére, majd adta vissza reménytelen törekvésüket egész egyszerűen az a tény, hogy csatlakoztak Testvériségünkhöz, amely még messze nem mondható tökéletesnek.

Ha ennek ellentétéként arra emlékeztetnek bennünket, hogy néhány kiváló tagunk is elhagyta a Társulatot, csalódván a teozófiában ugyanúgy, ahogy más szervezetekben is, ez a legkevésbé sem csüggeszthet el bennünket. Nagyon, nagyon kevés kivételes esetről van szó, amikor a Teozófiai Társulat tevékenységének korai szakaszában néhányan azért hagyták el a Társulatot, mert úgy találták, hogy a miszticizmust nem gyakorolja a testület, ahogy *ők* hitték, vagy, mert „a vezetők híján vannak a szellemiségnek”, nem teozófikusak, és hűtlenek a szabályokhoz. Mindazonáltal látható, hogy legtöbbjük azért hagyta el a Társulatot, mert vagy fél szívvel voltak ott, vagy túlságosan hajthatatlannak bizonyultak a sajátmagukban meglévő egyházat és csalhatatlan dogmákat illetően. Néhányan megint csak nagyon sekélyes ürügy alapján váltak ki, például azért, mert „a kereszténységet (vagy inkább egyháziasságot vagy álkereszténységet lehetne mondani) folyóiratainkban túl kíméletlenül kezeltük, mintha a többi fanatikus vallással bármikor jobban bántak volna, vagy helyeselték volna. Így azok, akik elhagyták a társulatot, jól tették, és nem kell sajnálni őket.

Új távlatok

Továbbá hozzá kell még tennünk, hogy a Társulatot elhagyók száma össze sem hasonlítható azoknak a számával, akik mindazt megtalálták a teozófiában, amit reméltek. Tantételei felelevenednek, ha komolyan tanulmányozzák azokat, felkeltve a gondolkodó képességet, felébresztve a testi ember bensőjét, minden eddig alvó állapotban levő jótékony képességet bennünk, az igaz és valóságos felismerését a hamissal és a valótlannal szemben. Biztos kézzel lépve a holt betűk vastag fátylát, amivel minden régi vallásos írás be lett borítva, a tudományos teozófia a régi korok fortélyos jelképrendszerét elsajátítva, feltárja az ősi bölcsességen gúnyolódóknak a világ hitvallásainak és tudományainak eredetét. Új távlatokat nyit a megcsontosodott, mozdulatlan és zsarnoki hitvallások régi látóhatárán túl, és a vak hitet az egyetlen szabatos tudomány, a matematika törvényeire alapozott, észszerű tudásra váltja át. Bebizonyítja behatóbb és filozófiaibb szemlélet alapján annak létezését, amit az írott malaszt otromba elutasítása miatt már régen elhagytak, mint dajkamesét. Világos és pontosan körülírt célkitűzést ad, egy eszményt, amiért élhet minden tisztességes férfi és nő, bármelyik társadalmi réteghez tartozzék, bármilyen kultúrájú és intellektuális szintű legyen is. A gyakorlati teozófia nem egyetlen tudomány, hanem átfogja az összes tudományt az életben, erkölcsit és fizikait is. Röviden, egy általános oktatónak fogható fel, az egész világra kiterjedő tudást és tapasztalatot átadó tanítónak, aki olyan képzettséget nyújt, amely nemcsak segíti és eligazítja tanítványait a földi életben minden tudományos és erkölcsi szolgálatból történő sikeres vizsgázásban, hanem előkészíti őket a jövő életekre, amikor ezek a tanítványok az univerzumot és misztériumait saját magukon belül tanulmányozzák, ahelyett, hogy az ortodox tudomány és vallások szemüvegén át néznék.

A teozófia tökéletes – nem a teozófusok

Egyetlen olvasó se értse félre ezeket az állításokat! A teozófia nevében, és nem a Társaság egyéni tagjaitól vagy egy teozófustól követelhető meg magától értetődően egy egyetemes mindentudás. A két dolog, a teozófia és a Teozófiai Társulat - mint kiválasztott edény és annak vegyes tartalma - nem tévesztendő össze. Az első egy eszmény, isteni Bölcsesség, maga a tökéletesség; a másik szegényes, tökéletlen dolog, ami megpróbál annak utána, ha nem is vele haladni, mint árnyéka a Földön. Senki sem tökéletes, akkor miért lenne elvárható a Teozófiai Társulat bármelyik tagjától, hogy minden emberi erény példaképe legyen? Miért kellene az egész szervezetet bírálni és hibáztatni néhány vezetőjének vagy tagjainak tényleges vagy képzelt tévedése miatt? A Társulat, mint egy tényleges szervezet, sohasem volt mentes hibától, vétektől – tévedni emberi dolog – így tagjai sem. Ennél fogva inkább azok a tagok hibáztathatók, akik legtöbbször nem a teozófia vezérli. A teozófia a társulatának a lelke; az utóbbi durva és tökéletlen teste az előbbinek. Azokat az újabbkori Salamonokat, akik bele akarnak ülni az ítélszékre, és beszélni kívánnak olyasmiről, amiről semmit sem tudnak, meghívjuk, hogy mielőtt rágalmazzák a teozófiát vagy valamelyik teozófust, ismerkedjenek meg mindkettőjünkkel, mielőtt tudatlanul „esztelen hiedelmek zagyalékának” nevezik az egyiket, és „szélhámosok és elmeháborodottak szektájának” a másikat.

A vallások forrása

Ettől függetlenül, a teozófiát barátok és ellenfelek is, amennyiben nem szektának, akkor

---

vallásnak nevezik.

Nézzük meg, hogyan állták meg helyüket azok a különleges hitvallások, amelyek a szóhoz társultak, hogyan nyertek jogosultságot ahhoz, hogy a Társulat egyetlen vezetője sem gondolt soha arra, hogy tantételeit megtagadja.

Azt mondtuk, hogy a természet tökéletes egységében hiszünk. Az egység magában foglalja az egység lehetőségét az egyik síkon, kapcsolatba lépést egy másik egységgel egy másik síkon vagy síkról. Hiszünk ebben.

A most nyilvánosságra hozott „Titkos tanítás” (Secret Doctrine) felfedi, hogy milyenek voltak valamennyi ősrégi kor eszméi, tekintettel a primitív ember és három korábbi fajának kezdeti okítására. A BÖLCSESSÉG-VALLÁS (amiben minden teozófus hisz) eredete ebbe a korszakba nyúlik vissza. Az úgynevezett „okkultizmus” vagy még inkább ezoterikus tudomány eredete azokhoz a Lényekhez vezethető vissza, akik a Karma által vezérelve emberiségünkbe inkarnálódtak, és így rábukkantak annak a titkos tudománynak az alapeszméjére, amit későbbi adeptusok számtalan nemzedéke bővített azóta minden korban, miközben személyes megfigyelés és tapasztalat útján vizsgálták át tantételeit. Ennek a tudásnak a legjava (amelyet egyetlen ember sem képes teljességében birtokolni) alkotja azt, amit mi most teozófiának vagy isteni tudásnak nevezünk. Lények másik és magasabb világból bírhatják azt teljes egészében, mi csak hozzávetőlegesen.

Így az Univerzumban mindennek az egysége foglalja magában és igazolja egy olyan tudás létezésében való hitünket, ami egyszerre tudományos, filozófiai és vallási, rámutatva ember és minden, az Univerzumban létező, egymással való kapcsolatának szükségességére és aktualitására, amely tudás ennél fogva lényegileg VALLÁSSÁ válik, és amely teljességében és egyetemességében a BÖLCSESSÉG-VALLÁS megkülönböztető elnevezéssel illetendő.

Az összes különféle egyedi „vallás” (ahogy helytelenül nevezik) a BÖLCSESSÉG-VALLÁS-ból származik, sorjában kialakítva hajtásait és ágait, valamint a kisebb hitvallások, minden esetben valamely pszichológiában való személyes tapasztalatra alapozva és onnan eredeztetve. Minden ilyen vallás vagy vallási hajtás, legyen az ortodoxnak vagy eretneknek tekinthető, bölcs vagy ostoba, eredetileg az Anya-Forrás hamisítatlan és tiszta áramlatából keletkezett. Az a tény, hogy mindegyikük idővel beszenyeződött pusztán emberi számítások, sőt kitalációk által, érdektől mozgatott indítékoknak betudhatóan, az nem változtat egyik esetben sem azon, hogy a kezdet kezdetén tiszta volt. Vannak olyan hiedelmek – ne nevezzük őket vallásnak – amikre olyan emberi tényező rakódik, ami nem méltó elismerésre, mások éppen a korai hanyatlás jeleit mutatják, egy sem állta ki az idő próbáját. Azonban valamennyi és mindegyik isteni, mert természetes és valódi eredetű, így a mazdaizmus, brahmanizmus, buddhizmus csakúgy, mint a kereszténység. Az utóbbi esetében a dogmák és az emberi tényező közvetlenül vezetett a modern spiritualizmus kialakulásához.

Egy szó a spiritualizmusról

Természetesen heves felzúdulás várható mindkét oldalról, ha azt mondjuk, hogy a modern spiritualizmus magától értetődően egészségtelen spekulációkat tisztított meg, amelyek két kislány és nagyon megbízhatatlan szellemeik kijelentéseire alapozódtak, mindazonáltal sokkal inkább igaz és filozófiai, mint bármelyik egyházi dogma. Az érzékiesített spiritizmus azonban learatja karmáját.

Primitív újtói, az említett „két kislány” Rochesterből, a modern spiritualizmus Mekkájából, felnőtt és idős hölgyé vált, mivel az első kopogtatások, amiket bemutattak, szélesre tárták a kapukat ezen világ és a másvilág között. Az ő ártatlan tanúságtételüket követően egy aktív, asztrális szellemi népességgel telt csillagfényes nyárország egy kidolgozott rendszere alakult ki és kezdődött el, ami folyton szárnyal a „Csend Országa” és a mi hangoskodó, fecsegő Földünk között. A modern spiritualizmus két női Mohamedje most sajátmaga hitehagyottává vált, elárulta az általa létrehozott „filozófiát”, és átállt az ellenfélhez. Leleplezték és érvénytelenítették a gyakorlati spiritizmust, mint a kor szélhámosságát. A spiritiszták (tisztelet egy maroknyi kivételnek) örvendeztek, és ellenségeink és rágalmazóink oldalára álltak, amikor ezek, akik soha nem voltak teozófusok, elárultak bennünket, és kilátszott a lóláb, amikor a Teozófiai Társulat alapítóit szélhámossággal és csalással vádolták. Vajon a teozófusokon lenne most a sor, hogy azon ne vessenek, hogy a spiritizmus eredeti felfedezői rágalmazóivá lettek? Soha, mivel a spiritizmus jelenségei tények, és a „csaló lányok” árulása csak új sajnálatra készítet bennünket valamennyi médium iránt, és az egész világ előtt igazolja azt, amit állandóan hangoztatunk, hogy egyetlen médiumban sem lehet megbízni. Egyetlen igazi teozófus sem fog soha nevetni, még kevésbé kárörvendeni még egy ellenfél zavarbajóttén sem. Ennek oka egyszerű:

Mivel tudjuk, hogy más, magasabb világok lényei bizalmas eszmecserét csak kiválasztott halandókkal folytatnak ugyanúgy most, mint bármikor, habár ma még sokkal ritkábban, mint a régi időkben, mivel az emberiség mindegyik kultúrált nemzedékkel minden tekintetben csak rosszabbá válik.

Tökéletes tanítók és tökéletlen eszközök

A teozófia – annak betudhatóan, hogy Európa és Amerika összes spiritisztáinak érdeklődési körébe került, első megnyilatkozásaiban ellene szólt annak, hogy minden kapcsolattartó intelligencia szükségképpen e Föld egykori halandójának lelke – még nem mondta ki a végső szót a spiritizmust és a „szellemeket” illetően. Talán majd egy napon. Addig is, a szerző, mint a teozófia szerény szolgálója, ismét kinyilvánítja hitét olyan Lényekben, akik nagyobbak, bölcsőbbek, nemesebbek bármilyen személyes Istennél, akik a „halottak szellemei”, a szentek és szárnyas angyalok felett vannak, akik mindazonáltal minden korban leereszkednek, hogy túlszárnyalják a ritka érzékenyeket is, gyakran semmilyen kapcsolatban sincsenek Egyházzal, spiritizmussal, sőt még a teozófiával sem. Minthogy hisz a magas és szent szellemi Lényekben, ugyanúgy bizonyára hisz azok ellenkezőinek létezésében, azaz az alacsonyabb „szellemek” létezésében, legyenek jók, rosszak vagy közömbösek. Ennélfogva hisz a spiritizmusban és annak jelenségeiben is, néhányuk kifejezetten visszataszító számára.

Ez csak egy közbevetett megjegyzés, egy kitérő annak bemutatására, hogy a teozófia tudományai közé foglalja a spiritizmust – ahogy kellene, hogy legyen, nem pedig ahogy van – megszámlálhatatlan korok tapasztalataira és tudására alapozva. Nem méltó a vallás elnevezésre az, ami nem magasabb síkok Lényeinek látogatásai következményeként veszi kezdetét.

Így születtek a történelem előtti, valamint a történelmi vallások is, a mazdaizmus, brahmanizmus, buddhizmus és a katolicizmus, judaizmus, gnoszticizmus és a mohamedanizmus, röviden, minden többé-kevésbé sikeres „izmus”. Valamennyi igaz legmélyén, de hibás a felszínen. A kinyilatkoztató, a művész, aki az igazság egy részéről szerzett látnoki agyban benyomást, minden esetben valódi

---

művész, aki eredeti igazságokat tett közzé, de az eszköz az mindenkor csak embernek bizonyult. Hívják csak meg Rubensteint, és kérjék arra, hogy játsszon el egy Beethoven szonátát egy felhangolatlan zongorán, amelyen a félhangok lebénultak, és a húrok lazák, majd nézzék meg, hogy a művész tehetségének ellenére képesek lesznek-e a szonáta felismerésére. A mese erkölcsi tanulsága, hogy egy ember – legyen ő a médiumok vagy természetes látnokok legnagyobbika – csak egy ember; és egy ember, aki saját eszközeire és meggondolásaira hagyatkozik, bizonyára nincs összhangban a tökéletes igazsággal, mégha néhány morzsáját fel is szedegeti. Mivel az ember csak egy bukott angyal, aki belül egy Isten, de állati aggyal fejében, aki inkább van kitéve hideg borgóznak a többi ember társaságában a Földön, mint isteni kinyilatkoztatások hibamentes befogadásának.

Korai teozófusok önkéntes úttisztogatása

Ebből erednek az egyházak sokszínű dogmái. Innen van az ezer és egy úgynevezett „filozófia” (néhány ellentmondásos, beleértve a teozófiai elméleteket is); a kevert „tudományok” és rendszerek, spirituális, mentális, keresztény és világi; a szektarianizmus és bigotéria, csaknem valamennyi vallásújító személyes hiúsága, beképzeltsége a középkori idők óta. Ezek mindannyian elsötétítették és elrejtették az IGAZSÁG létezését, mindennek közös gyökerét. El tudják-e bírálóink képzelni, hogy mi ki tudjuk ebből a felsorolásból vonni a teozófia tanításait? Egyáltalán nem. Habár azok az ezoterikus tantételek, amiket Társulatunk kifejtett és kifejt, nem néhány „föntről való ismeretlen” mentális vagy spirituális hatása, hanem élő emberek által átadott tanítások gyümölcsei, mégis, kivéve maguk a Bölcsesség Mesterei által leírt vagy diktált anyagokat, ezek a tantételek sok esetben tökéletlenek és hibásak lehetnek, mint ahogy bármely rosszakarónk kívánná. A Titkos Tanítás – egy olyan munka, ami mindent közzétesz, amit ebben a században közzétenni lehetséges - megkísérli feltárni részben valamennyi kis és nagy vallási és filozófiai rendszer alapját és hagyatékát. Feltétlen szükségesnek ítéltük bebetonozódott tévképzetek, előítéletek egész tömegének eltávolítását, amelyek ma elrejtik a szülő törzsét: a) valamennyi világvallásnak; b) a kisebb felekezeteknek; c) a teozófiának, ahol ma áll – bármennyire is feddje fátyol a nagy Igazságot, általunk és korlátozott tudásunk által. A tévedések kérge vastag, bárkinek a keze is rakta rá, és személy szerint mi megpróbáltunk eltávolítani néhányat belőlük, törekvésünk állandó szemrehányást váltott ki valamennyi teozófiai író, sőt a Társulat ellen. Barátaink és olvasóink közül kevesen múlasztották el próbálkozásunkat jellemezni és kitenni a hibát a Teozófus és a Lucifer folyóiratokban, mint „nagyon kíméletlen támadások a kereszténység ellen”, és „teozófiátlan támadások”, stb., stb. Mégis, ezek szükségesek, sőt nélkülözhetetlenek, ha legalább hozzávetőleges igazságokat akarunk felszántani. Fel kell tárnunk a dolgokat, és készek vagyunk szenvedni érte, amint megszokott. Hiába ígérjük meg, hogy igazságot nyújtunk, majd összekeveredve hagyjuk a tévedésekkel merő gyávaságból. Az ilyen eljárás eredménye csak öszszesarazza a világosan megmutatott tények áramlatát. Tizenkét évi szüntelen munkálkodás és Földgömbünk négy negyedéből való ellenfeleinkkel folytatott küzdelem után, nem beszélve négy teozófiai havi folyóiratunkról – a Teozófus, az Ösvény, a Lucifer és a francia Lótusz – teddide-teddoda, szelíd tiltakozásaink azokban, félénk nyilatkozataink, „mesteri tétlenségi politikánk” és bújócskánk a bánatos metafizika árnyékában csak oda vezettek, hogy a teozófiát komolyan kezdték vallásos szektának tekinteni. Századszor mondják: „Mire jó a teozófia?” és „Nézzék meg, mennyi jót tesznek az egyházak!”

Mindazonáltal bizonyított tény, hogy az emberiség egy jottányit sem jobb erkölcsiségét illetően, és több szempontból tízszer rosszabb ma, mint valaha volt a pogányság korában. Továbbá az utóbbi fél

---

évszázadban, azt az időszakot követően, hogy a szabadgondolkodás és a tudomány az egyházak fölébe kerekedett, a kereszténység jóval több hívét veszttette el évente a kultúrált társadalmi osztályokból, mint amennyit megtérített az alacsonyabb rétegből, a pogányság salakjából. A teozófia visszahozta a materializmusból és átváltoztatta a kétségbeesést hitté (logikára és bizonyosságra alapozva) az ember isteni Én-jében, és az utóbbi halhatatlanságában, valamint visszahozott nem egyet azok közül, akiket az egyház elveszített dogma, a hit kikényszerítése és zsarnokság miatt. Ha bizonyítást nyert, hogy a teozófia csak ezer közül egy embert is megment azok közül, akiket az egyház elveszített, vajon nem jótékonyabb célt szolgál-e, mint valamennyi hittérítő együttvéve?

Mint ahogy a teozófia tagjai és előjárói ismételték kijelentették nyomtatásban és élőszóban is, a teozófia szöges ellentétet képez az egyház által kitaposott útvonalakkal szemben, és a teozófia visszautasítja a tudomány módszereit, mert annak rávezető módszere csak durva materializmushoz vezethet. A teozófia tényszerűen formál jogot arra, hogy „VALLÁS” és „TUDOMÁNY” legyen, mivel mindkettőnek a lényege. A két isteni absztrakció, azaz a teozófiai vallás és tudomány kedvéért és szeretetéért vált Társulata a régi ortodox vallás és modern tudomány önkéntes megtisztítójává, csak úgy, ahogy könyörtelen végzetévé válik azoknak, akik a két nemes igazságot lealacsonyítják saját céljaik érdekében, majd erőszakosan elválasztják egyiket a másiktól, jóllehet a kettő egy és egynek is kell lennie. Ennek bizonyítása egyik célunk ebben az értekezésben.

A teozófia hidat képez a vallás és a tudomány között

A modern materializmus ragaszkodik ahhoz, hogy áthatolhatatlan szakadék van a kettő között, hangsúlyozva, hogy a „vallás és a tudomány viszála” az utóbbi diadalával és az előbbi vereségével végződött. A modern teozófus éppen ellenkezőleg, elutasítja, hogy ilyen szakadék egyáltalán lenne. Ha mindkettő, az egyház is és a tudomány is igényt tart arra, hogy mindegyikük az igazságot, és csakis az igazságot követi, akkor egyikük vagy mindkettőjük téved, és a valótlanságot fogadja el a valóság helyett. Összebékülésük előtt álló minden egyéb akadály csak pusztán kitalált. Az igazság az egy, mégha két különböző módon keresik vagy követik is. A teozófia jogot formál arra, hogy kibékítse a két ellenlábast. Elvként kimondja, hogy a valódi és eredeti keresztény vallás ugyanannyira, amennyire a többi nagy és még régebbi filozófiák, amelyek megelőzték, - az Igazság fénye – jelenti „az emberek életét és világosságát”.

Ugyanígy van ez a tudomány valódi világosságával. Ezért, ahogy az előbbi jelenleg dogmákkal van elsötétítve, az egyházak által mesterségesen gyártott babonák által befeketített üvegen át vizsgálva, ez a fény aligha tud áthatolni, és testvérsugarával találkozni a tudományban, ami ugyanúgy pókháló-szerűen be van szöve paradoxonokkal (látszólagos ellentmondás) és a kor materialista okoskodásával. A kettő tanításai összeférhetetlenek, és mindaddig nem egyeztethetők össze, ameddig mindkettő, a vallásos filozófia és a fizikai és külső (a filozófia szerint téves) természettudomány ragaszkodik vonatkozó „lidércfények” csalhatatlanságához. A két fény, egyenlő hosszúságú sugarakkal lévén képviselve a helytelen következtetések területén, csak kiolthatják egymást, csak még rosszabb sötétséget teremthetnek. Akkor békíthetők össze, ha mindkettő megtisztítja saját házatáját, az egyik a korok emberi szennyezésétől, a másik a modern materializmus és ateizmus visszataszító, kóros kinövésétől. Mivel mindkettő elutasítja, a legérdemlegesebb és legjobb dolog pontosan azt tenni, amit a teozófia tud egyedül megtenni, és meg is akar tenni: azaz megmutatni az ártatlanoknak, akiket a két útonálló megragadott - bizony két öreg sárkány, egyik az értelmet falja fel, a másik az emberek lel-

---

két -, hogy a feltételezett szakadék csak optikai csalódás; ami minden, csak nem egy, csak egy óriási szemétdomb, amit a két ellenfél emelt, mint egy erődítményt a kölcsönös támadások ellen. Így, ha a teozófia nem tesz mást, mint komolyan rámutat, és felhívja a világ figyelmét arra a tényre, hogy az állítólagos ellentét vallás és tudomány között csak feltételes, egyrészt értelmes materialisták helyes kapálódzása képtelen emberi dogmák ellen, másrészt vak fanatikusok és érintett egyházi emberek foggal-körömmel való küzdelme egyszerűen saját, személyes vajaskenyerükért és hatalmukért, ahelyett, hogy az emberiség lelkét védenék meg, amiért ezután a teozófia maga bizonyul majd az emberiség megmentőjének.

H. P. Blavatsky és H. S. Olcott (A Teozófiai Társulat alapítói) – Munkálkodásuk a teozófiáért

Reméljük, sikerült bemutatnunk, mi az igazi teozófia, és milyenek követői. Egyik isteni tudomány és erkölcsi szabályzat, ami olyan magasztos, hogy egyetlen teozófus sem tud annak eleget tenni, a többiek gyenge, de őszinte emberek. Miért kellene valaha is 150 tagozatának vezetői és tagjai személyes hiányosságai alapján megítélni a teozófiát? Dolgozhat valaki érte képességei legjavát nyújtva, mégsem emelkedik soha elhivatottsága és vágyakozása magaslatába. Ez az ő balszerencséje, sohasem a teozófia hibája, vagy általában a szervezeté. Az alapítók nem követelnek egyéb érdemet, minthogy az első teozófiai kerékhajtást megtették. Ha egyáltalán megítéltetnek, akkor az elvégzett munka alapján kell őket megítélni, és nem aszerint, hogy barátaink mit gondolhatnak, vagy ellenségeik mit mondanak róluk. Nincs helye személyeskedéseknek olyan munkában, mint a mienk, és szűkség esetén mindenki kész kell legyen, mint az alapítók, hogy Jaggennath szekere összezúzza őket egyénileg a köz javáért. Az csak a homályos jövőben lesz, amikor a halál hideg kezével a szerencsétlen alapítókat elragadja, és ezáltal ténykedésüket leállítja, hogy őket megillető érdemeiket és vétségeiket, jócselekedeteiket vagy rossz tetteiket és teozófiai munkálkodásukat az utókor majd mérlegre teszi. Csak, miután a két ellentétes teherrel bíró mérlegserpenyő egyensúlyba került, és a fennmaradt tiszta eredmény jellege nyilvánvalóvá vált mindenki számára teljes és valódi értékében, akkor kerülhet csak a meghozott ítélet elbírálására igazságossággal. Jelenleg, Indiát kivéve, az eredmények nagyon szórtak a Föld felszínén, túlságosan korlátozva egy maroknyi egyénre ahhoz, hogy könnyen meg lehessen ítélni. Ezek az eredmények most alig érzékelhetők, még kevésbé hallhatók nyüzsgő ellenségeink és készséges utánczóik, a közömbösek lármája és kiabálása közepette. Bármily kis mértékben is, ha egyszer jónak bizonyul, minden ember, aki a szíven viseli az emberieség erkölcsi fejlődését, hálával tartozik a teozófiának ezekért az eredményekért. Ahogy a teozófiát felélesztették és a világ elé tárták méltatlan szolgálói, az „Alapítók”, ha munkájuk hasznos volt, már egyedül az is védelmezőjük, tekintet nélkül Karmájuk kicsinyes számlaállománya mérlegének jelenlegi állására, ahová a társadalmi „tisztesség” is bejegyzésre került.

H. P. Blavatsky írásaiból

AZ EZOTERIKUS FILOZÓFIA ALAPJAI

Összeállította, valamint előszóval és megjegyzésekkel

ellátta: Ianthe H. Hoskins

MAGYAR TEOZÓFIAI TÁRSULAT, 2004

TARTALOM

Előszó

7

Egy alapvető törvény	11
Négy alapvető elgondolás	15
Három alapvető tétel	19
Hat számozott pont	27
Öt bizonyított tény	35
Három új tétel	41
<i>A Titkos Tanítás: Következtetés</i>	45
<i>Fátyoltalan Ízisz: Tíz pontos összefoglalás</i>	51
A függelék: A Titkos Tanítás és tanulmányozása	56
B függelék: Szanszkrit szavak szótára	65

ELŐSZÓ

H.P. Blavatsky írásaiban azt a különleges feladatot teljesítette, hogy a nyugati világ figyelmét a bölcsesség hagyományainak tanításaira, a kelet szent tudományára irányította. Ismételten megerősítette e tanok ősi voltát és egyetemességét, amit időszámításunk kezdetei óta teozófiaként ismernek. Ő maga csak a leíró és közvetítő szerepét vállalta.

Legnagyobb, *A Titkos Tanítás (The Secret Doctrine)* című, 1888-ban megjelent művének bevezetőjében H. P. Blavatsky világosan leírja, milyennek látja feladatát:

Ezeket az igazságokat semmilyen értelemben nem kinyilatkoztatásként közölték; sem a szerző nem szándékozik azt állítani, hogy ő a világtörténelemben most először közzétett misztikus tan felfedője. Mert amit a mű tartalmaz, szétszórtan megtalálható a nagy ázsiai és korai európai vallásos írások kötetének ezreiben, de azokat jelek és szimbólumok mögé rejtették és ezért, e fátylak miatt maradtak észrevétlenek. Most megpróbáljuk a legrégebb tanokat összegyűjteni és harmonikus, egységes egészé tenni.

H. P. Blavatsky összes írásának gyűjtési és sajtó alá rendezési munkája elkészült, az eredmény közel húsz terjedelmes kötet. A *Collected Writings (Összegyűjtött írások)* összeállítója, H. P. Blavatsky másod-unokaöccse, Boris de Zirkoff tájékoztatja az olvasót, hogy egy, a New York Daily Graphic-ban 1874. október 30-án közölt levél az első cikk, ami biztosan H.P.B. tollából származik. 1877-ben első nagy munkája, az *Isis Unveiled (Fátyoltalan Ízisz)* két vastag kötetben jelent meg. Tizenegy évvel később követte a *The Secret Doctrine (A Titkos Tanítás)* két kötete. Utolsó művei, *The Voice of the Silence, (A csend hangja)* és *The Key to Theosophy (Kulcs a teozófiához)*, 1889-ben jelentek meg. Ha az ember arra gondol, milyen sokat és gyakran utazott és milyen gyenge volt az egészsége, időnként súlyos betegségekkel, akkor szinte csoda ez az óriási, kevesebb, mint tizenhét év alatt – és nem az anyanyelvén – írt irodalmi teljesítmény. Meg kell említeni, hogy a nagy műveket az első megjelenésük óta eltelt több mint száz év alatt is rendszeresen kiadták.

Ebből a hatalmas anyagból, amelyben a témák sora a bibliai szimbólumoktól a darwini elméletig, a jégkorszak előtti növény- és állatvilágtól a hinduizmus és a kabbala szent szövegeiből,

---

valamint a XIX. századi filozófusok, teológusok és tudósok írásaiból vett idézetekig terjed, az olvasónak valóban nehéz, ha nem lehetetlen lenne a teozófia rendszerének alapvető vázát összeállítani. Azonban H.P. Blavatsky maga azzal siet a tanulmányozó segítségére, hogy itt-ott megszámozott megállapításokban mutatja be azokat az alapelveket, amelyekre ez a rendszer felépül. Az itt összefoglalt megállapítások gyűjteményét arra szántuk, hogy Ariadne fonalaként szolgáljon az információk, leírások, magyarázatok, bírálatok, kommentárok és személyes útmutatások hatalmas útvesztőjében, ami az ő szinte kimeríthetetlen ajándéka az utókornak.

Hol kezdjük el a tanulmányozást? Élete utolsó éveiben H.P. Blavatsky köré Londonban a Teozófiai Társulat komoly tagjainak csoportja gyűlt össze, akik *A Titkos Tanítás* alapos tanulmányozásának szentelték magukat. A tanulók kérdéseket tettek fel H.P.B.-nek és a tanulmányozott anyag jobb megértéséhez további magyarázatokat kértek. Ezen szóbeli útmutatások nagy részét szerencsénkre leírták és később a *Transactions of the Blavatsky Lodge (A Blavatsky Páholy tudósításai)*-ről szóló írásokban adták ki. Ez ma a *Collected Writings (Összegyűjtött írások)* X. kötetének második felében található. Létezik ezen kívül egy kicsi, de felbecsülhetetlen értékű feljegyzés-gyűjtemény, amit Robert Bowen, az akkori csoport egyik tagja írt le. Ezt fia, P.G. Bowen kapitány közel negyven évvel később hozta nyilvánosságra. Először 1932-ben a *Theosophy in Ireland* nevű folyóiratban jelent meg. Ezek a feljegyzések külön kis könyvként *Madame Blavatsky on How to Study Theosophy (H.P.B. arról, hogyan tanulmányozzuk a teozófiát)* címen jelent meg. Ezt az írást a függelékben közöljük.

Ezekből a feljegyzésekből nemcsak annak a módját tanuljuk meg, ahogyan szerinte kell a tanulmányozáshoz hozzáfogni, és ahhoz milyen hozzáállásra és elvárásra van szükség, de elsősorban az alapvető megállapítások szükséges sorrendjét, mielőtt az egész műbe belekezdünk. Ezen kívül H.P.B. azokat az alapelveket tárja a tanuló elé, amelyeket állandóan emlékezetében kell tartania. Ezen elvek bemutatása, és a mű azon részei, amelyekre különösen fel akarja hívni a figyelmet, adják jelen gyűjtemény nagyobb részét.

Az *Isis Unveiled (Fátyoltalan Izisz)* című könyv beismerten terjedős és rendezetlen összeállítás, amely olyan asszony rendkívüli műveltségét mutatja, akinek neveltetése nem szabályszerű volt, és akinek az úti könyvtára nyilvánvalóan legfeljebb két-három tucat könyvből állhatott. A mű az érdekességek, információk és igen változatos témák kritikus kommentárjainak, a sokféle okkult hagyomány mélyreható ismeretének tömege. Azonban az anyagot valahogyan rendezetlenül és sokszor élesen vitatkozó hangnemben mutatja be, ami megfelelt az akkori körülményeknek. A II. kötet végén H.P. Blavatsky tíz számozott pontban foglalja össze tanítása lényeges elemeit, amit az olvasó elé szándékozott tárni. Bár ez volt az első kísérlete, hogy a művében bemutatott ezoterikus filozófia alapelveit rendszerezett megállapításokban fejtse ki, az erre vonatkozó részt ebben az összeállításban mégis utolsóként közöljük, mégpedig azért, mert ahogy majd látni fogjuk, akkortájt az elvek részletes kidolgozása során H. P. Blavatsky még nem tett különbséget az átfogó és a másodrendű elvek között. Amikor az okkult tanítóiról beszélt, akkor a „Mesterek” kifejezést használta, mert ahogy a *Key to Theosophy (Kulcs a teozófiához)* című könyvében kifejezetten állítja, tőlük kapta a teozófiai rendszerről szóló minden tudását. Mindazáltal teljesen rá volt bízva, hogyan használja fel a kapott tudást, hogyan renndezi el az anyagot és bontakoztatja ki írói képességét legjobb tehetsége szerint.

A jelen összeállítás részeinek elkészítéséhez felhasználtuk a *The Secret Doctrine*, vagyis a *Titkos Tanítás* mindhárom használatban lévő kiadását, és időrendben utaltunk mindháromra, az első 1888-as kiadásra, az 1893-as harmadik kiadásra és a hat kötetes adyari kiadásra. Minden kivonatot bevezető megjegyzés előz meg, a függelékben pedig szójegyzék van.

Az olyan eszmék felsorolása, amelyeket a teozófia rendszerében alapvetőnek kell elismerni, bizonyos mértékig önkényes. Látjuk, hogy H.P. Blavatsky a teozófia tanulmányozójának *három* alapvető tételt, *négy* alapvető elvet, *hat* számozott pont összefoglalását, és további *öt* bebizonyított tényt mutat be és a *tíz* pontos összefoglalást, amiben az *Isis Unveiled (Fátyoltalan Ízisz)* lényegét foglalja össze. Mégis minden felsorolás és az alapelvek részletezése mellett és azokon túl, mindig az EGY – a név nélküli Valóság kihangsúlyozásának kell lennie, az EGY-nek, amiben és amiből minden létezik. Mivel a teozófia nem érthető meg az erre az alapvető Egységre való állandó visszautalás nélkül, a jelen válogatásban az Egység egyértelmű kihirdetése foglalja el az első helyet.

Ianthe H. Hoskins

MEGJEGYZÉS

Az ezoterikus filozófia hangsúlyozza, hogy a tapasztalatok világának sokféle megjelenése mögött egyetlen valóság létezik, amely mindennek, ami valaha volt, van és lesz, a forrása és oka. A védikus hagyomány kimagasló tanítója, Sri Shankarâchârya ezt egyszerűen így fejezi ki: mindegy, milyen alakúra formáljuk az agyagot, a [megformált] tárgy valósága mindig az agyag marad, a neve és alakja csak múló külsőség. Ugyanígy, mivel minden létező az Egy Legfelsőbbtől ered, lényegi természetében maga is ez az Egy Legfelsőbb. A legmagasabbtól a leggalacsonyabbig, a legnagyobbtól a legapróbbig a megnyilvánult világmindenség végtelenül sok jelensége a névbe és formába öltözött Egy.

Ez az alapvető egységről szóló tanítás a teozófia rendszerének „fémjelzése”. Ebből következik, hogy semmi olyan tannak vagy elméletnek, amelynek a végső kettősség az alapja – például, hogy a szellem és az anyag örökre különállók, hogy Isten és az ember lényegileg különbözök, vagy hogy a jó és a rossz örök valóságok – nem lehet helye a teozófiában.

EGY ALAPVETŐ TÖRVÉNY

A természet minden alkotórésze legvégső lényegében alapvetően egységes. Ez az egység, akár a szellemi, az értelmi vagy a fizikai világra alkalmazzuk, a szó legszorosabb értelmében az okkult tudomány alaptörvénye –, a csillagtól az ásványi atomig, a legmagasabb szinten lévő Dhyân Chohántól a legparányibb ázalékállatig.

The Secret Doctrine (A titkos tanítás) I 120 / I 145 / I 179

MEGJEGYZÉS

A tanítványainak Londonban adott szóbeli tanításai során, amelyeket R. Bowen írt le (lásd az A. függelék), H.P. Blavatsky sokszor megismételte, hogy a *Titkos Tanítás* tanulmányozása nem adhat végleges és teljes képet a világegyetemről. Ahogy mondta, ez azt jelenti, hogy „A VALÓSÁG IRÁNYÁBA VEZET”. Az egyre mélyebb megértés elősegítéséhez négy alapelvet körvonalazott, amit a tanulónak soha nem szabad szem elől veszítenie. Mivel spontán beszélgetések folyamán

---

mondta el, ezeket a gondolatokat egyszerűbben fejezte ki, mint a nagy művekben, és ezért előké-
szíthetik a teljesebb megállapítások bonyolultabb leírását.

NÉGY ALAPELV

Tartsuk be az alábbi szabályt:

akármit is tanulmányozzunk a *Titkos Tanításban*, a fogalmak kialakításának alapjaiként tartsuk
észben a következő elveket:

(a) MINDEN LÉTEZÉS ALAPVETŐ EGYSÉGE. Ez az egység nagyon különbözik az egység hé-
tköznapi fogalmától – mint amikor azt mondjuk, hogy valamely nemzet vagy hadsereg egységes,
vagy hogy ezt a bolygót azzal a bolygóval mágneses erővonalak kötik össze, vagy más efféle. A
tanítás nem erről szól. A létezés EGY, nem pedig egymáshoz kapcsolódó dolgok összessége.
Alapjában véve EGYETLEN Létező van. Ennek a LÉTEZŐNEK két megjelenése van, egy pozitív
és egy negatív. A pozitív a szellem, vagy a TUDATOSSÁG. A negatív a SZUBSZTANCIA, a tuda-
tosság tárgya. Ez a Létező első megnyilvánulásában az Abszolútum, a Végső Valóság. Mivel ab-
szolút, semmi nincs rajta kívül. Ő a TELJES-LÉTEZŐ. Oszthatatlan, különben nem volna abszolút.
Ha egy részét el lehetne különíteni, a megmaradó rész nem volna abszolút, különben rögtön
felmerülne az ÖSSZEHASONLÍTÁS kérdése közte és az elkülönített rész között. Az
összehasonlítás nem fér össze a kizárólagossággal. Világos tehát, hogy ennek az alapvető
EGYETLEN LÉTEZÉS-nek vagy Abszolút Létező-nek kell lennie a Valóságnak minden meglévő
formában.

Az atom, az ember, az Isten, mindegyik külön-külön és együtt is, legvégső vizsgálatukban
az Abszolút Létező, ez az IGAZI EGYÉNISÉGÜK. Ezt a gondolatot kell mindig észben tartanunk,
hogy alapja legyen valamennyi elgondolásnak, ami a *Titkos Tanítás* tanulmányozásából származik.
Abban a pillanatban, amikor ezt a gondolatot elengedjük (és ez igen könnyen megtörténhet, ha az
ember az ezoterikus bölcsélet sok bonyolult megközelítésével foglalkozik), felülkerekedik a
KÜLÖNÁLLÁS gondolata és a tanulmány értékét veszti.

(b) A második megragadandó alapelv az, hogy HOLT ANYAG NINCS. Még a legutolsó atom is él.
Nem is lehet másképpen, hiszen minden atom maga is Abszolút Létezés. Ezért nincs olyasmi, mint
az éter „tereit” vagy ákasha, vagy nevezzük, ahogyan akarjuk, ahol az angyalok és az elementálok
fickándoznak, mint pisztrángok a vízben. Ez hétköznapi elképzelés. A helyes elképzelés az, hogy az
anyag bármely szinten lévő atomja maga is egy-egy ÉLET.

(c) A harmadik alapvető és szem előtt tartandó elv az, hogy az ember a MIKROKOZMOSZ. Mivel
pedig az, a mennyek összes hierarchiái benne léteznek. A valóságban azonban nincs sem makroko-
zmosz, sem mikrokozmosz, csak EGY LÉTEZÉS van. A nagy és kicsiny csak akkor nagy és
kicsiny, ha egy korlátozott tudat szemléli.

(d) A negyedik és utolsó alapvető elv az, amelyet a Nagy Hermetikus Axióma fejez ki. Ez voltaké-
ppen összegezi és szintetizálja az összes többit.

Miként belül, úgy kívül;
Miként a nagy, úgy a kicsi;

Miként fenn, úgy alant;
Csupán csak EGY ÉLET és TÖRVÉNY van;
És aki működteti az EGY.
Semmi sem belső, semmi sem külső;
Semmi sem nagy, semmi sem kicsi;
Semmi sem magas, semmi sem alacsony
Az isteni rendben.

Mindegy, hogy mit tanulmányozunk a *Titkos Tanításban*, ezekkel az alapvető elvekkel kell összhangba hoznunk, ezekhez kell viszonyítanunk.

Hogyan tanulmányozzuk a teozófiát (lásd az A függelék)

MEGJEGYZÉS

A Bowen-feljegyzésekben H.P. Blavatsky azt tanácsolja a tanulónak, hogy 'az első tenni-való, még ha évekbe telik is, az, hogy fogalmat alkosson a „Proem”-ben, A *Titkos Tanítás* mesteri bevezetésében megadott „Három alapvető tétel”-ről. A három tételről szóló megállapítást H.P. Blavatsky azzal vezeti be, hogy hangsúlyozza alapvető fontosságukat, és bemutatásuk végén ismét megerősíti, hogy ezek a teozófiai hagyomány alapvető elvei.

A *Titkos Tanítás* nagy részben a *Dzyan Könyve c.* ősrégi műből kiválasztott stanzákhoz (versszakokhoz) fűzött kommentárok sora. A modern szokásoknak megfelelően könyvének címét mindig dőlt betűvel írjuk, viszont amikor az ősrégi ezoterikus filozófiára, mint például a *Titkos Tanítás*-ra utal, az eredeti kiadás szerint nagy kezdőbetűket használunk.

HÁROM ALAPVETŐ TÉTEL

Mielőtt tovább haladnánk, hogy megvizsgáljuk a jelen munka alapját képező *Dzyan Könyve* stanzáit, feltétlenül szükséges, hogy megismerkedjünk azzal a néhány alapvető fogalommal, amely az egész gondolatrendszer alapjául szolgál, azt áthatja, és amire figyelmünket fel kell hívni. Ezen alapelvek száma ugyan kevés, de azok világos megértésétől függ, hogy a helyes módon értünk-e meg mindent, ami azután következik. Ezért nem kell mentegetődnünk, amikor az olvasót arra kérjük, hogy előbb ezekkel ismerkedjék meg, mielőtt az eredeti mű tanulmányozásához kezdene.

A *Titkos Tanítás* három alapvető tételt vezet be:

1. Létezik egy mindenütt jelenlévő, örök, határtalan és változhatatlan PRINCÍPIUM (ALAPELV), amelyről lehetetlen elmélkedni, mert meghaladja az ember felfogó képességét, és mert bármilyen emberi kifejezés vagy összehasonlítás csak kisebbítheti. Túl van a gondolat hatókörén és elérési lehetőségén, – Mandukya szavaival: „elgondolhatatlan és kimondhatatlan”.

Ahhoz, hogy ezek a gondolatok az átlagolvasó előtt világosabbá váljanak, induljunk ki abból a feltevésből, hogy van egy feltétlen Valóság, amely megelőz minden feltételes, megnyilvánult létezőt. Ez a végtelen és örök Ok –, amit korunk európai filozófiájában homályosan, mint „tudhatatlan” és „megismerhetetlent” említenek – a gyökértelen gyökere „mindennek, ami volt, van

---

és valaha lesz”. Az örök Ok természetesen minden tulajdonságtól mentes, és alapjában véve a megnyilvánult véges létezővel semmilyen kapcsolatban nincs. Inkább „Létezés” (Be-ness), mint Létező (Being – szanszkritban *Sat*), és minden gondolat vagy elmélkedés felett áll.

Ezt a Létezés (Be-ness) a Titkos Tanításban két megnyilvánulásában szerepel. Egyrészt az abszolút elvont térként, amely pusztá szubjektivitást (alanyiságot) jelent. A tér az egyetlen dolog, amelyet az emberi elme semmiféle fogalomból nem zárhat ki és az egyetlen, amelyet önmagában nem foghat fel. Másrészt az abszolút, elvont mozgásként, amely a feltétlen öntudatot jelenti. Még nyugati gondolkodóink is kimutatták, hogy az öntudat számunkra felfoghatatlan, ha a változástól elkülönítjük; a változást pedig legjobban a mozgás jellemzi. Az Egy Valóság ezen utóbbi megnyilvánulását a „Nagy Lélegzet” kifejezés is tükrözi. Ez olyan szemléletes jelkép, ami nem szorul további magyarázatra. Így tehát a Titkos Tanítás első alapigazsága ez a metafizikai EGY ABSZOLÚT LÉTEZÉS (BE-NESS), amelyet a véges értelem a teológiai Szentháromsággal jelképez.

.....

Parabrahman, az Egy Valóság, az Abszolút, az Abszolút Tudatosság területe, vagyis az a Lényeg (Essence), amely a feltételes létezéssel való minden kapcsolaton túl van, és amelynek a tudatos létezés csak feltételes jelképe. De amint gondolatban eltávolodunk ettől a (számunkra) abszolút tagadástól, azonnal jelentkezik a kettősség: a szellem (vagy tudat) és az anyag, az alany és a tárgy ellentétében.

A szellemet (vagy tudatot) és az anyagot azonban nem szabad független valóságnak vennünk, hanem mint az Abszolút (Parabrahman) két oldalát vagy megnyilvánulását, amelyek a feltételes Létező (Being) – akár szubjektív, akár objektív – alapját alkotják.

Ha erre a metafizikai hármasságra úgy tekintünk, mint minden megnyilvánulás gyökerére, akkor a Nagy Lélegzet a kozmosz-előtti gondolatalkotás jellegét veszi fel. Az erő és minden egyéni tudat forrása és eredete (*fons et origo*) és a kozmikus fejlődés nagy tervében a vezérlő értelmet szolgálhatja. Másrészt a kozmosz-előtti gyökér-anyag (Múlaprakriti) az Abszolút azon megnyilvánulása, amely a természet összes objektív síkjának alapját képezi.

Ahogy a kozmosz-előtti gondolatalkotás minden egyéni öntudat gyökere, úgy a kozmoszelőtti anyag az anyag alapja (substratum), elkülönülésének különféle fokain.

Ebből kiderül, hogy az Abszolút e két megnyilvánulásának ellentéte a „Megnyilvánult Világegyetem” létezéséhez alapvetően szükséges. A kozmikus anyagtól elkülönülten a kozmikus gondolatalkotás egyéni tudatként nem nyilvánulhatna meg, mivel a tudat csak anyagi eszközön (szanszkritul *upâdhi*) át árad ki, mint „én vagyok én”. Ez a fizikai alap szükséges az összetettség bizonyos fokán az Egyetememes Elme egy sugarának összpontosításához. Viszont a kozmikus gondolatalkotástól elkülönülten a kozmikus anyag üres elvontság maradna, és az öntudat kibontakozása nem jöhetne létre.

Ennél fogva a megnyilvánult világegyetemet kettősség hatja át, amely mint „megnyilvánulás”, mintegy a KÍVÜL-lét (EX-istence) igazi lényege. De amint az objektum és a szubjektum, a szellem és az anyag csupán ellentétes pólusai, megnyilvánulásai az Egy Egységnek, amely azokat összefogja, éppúgy a megnyilvánult világegyetemben ott van „az”, ami a szellemet az anyaghoz, a szubjektumot az objektumhoz köti.

Ezt a valamit, amit a nyugati gondolkodás jelenleg még nem ismer, az okkultisták Fohat-nak nevezik. Ez az a „híd”, amelyen át az isteni gondolatban létező eszmék a „természet törvényei”-ként vésődnek a kozmikus anyagba. A Fohat így a kozmikus gondolatalkotás dinamikus energiája, vagy a másik oldalról nézve értelmes közvetítője, minden megnyilvánulás vezérlő ereje, az

---

„Isteni Gondolat”, amelyet a Dhyân Chohanok, a látható világ építői adnak tovább és tesznek láthatóvá. Így a szellemtől, vagy kozmikus gondolatalkotástól ered a tudatunk, és a kozmikus anyagból erednek a különféle tudathordozó eszközök, amelyben a tudat egyénivé válik és ön- vagy visszatükröződő tudatot ér el. A Fohat pedig különféle megnyilvánulásaiban az elme és az anyag közötti titokzatos láncszem, az éltető princípium, amely minden atomot életre kelt és éltet.

A következő összefoglaló majd világosabb képet nyújt az olvasónak:

(1) Az ABSZOLÚT (a Feltétel Nélküli): a vedantisták *Parabrahman-ja*, vagy az Egy Valóság, SAT, amely mind Abszolút Létezés, mind Nem-Létezés.

(2) Az első megnyilvánulás, a személytelen, a filozófiában pedig a meg nem nyilvánult Logosz, a „megnyilvánult” elődje.

(3) Szellem-anyag, ÉLET, a „Világegyetem Szelleme”, Purusha és Prakriti, vagy a *második* Logosz.

(4) Kozmikus fogalomalkotás, Mahat vagy Értelem, az egyetemes világ-lélek; az anyag kozmikus noumenonja, az értelmes működés alapja a természetben és a természet értelmes működésének alapja

Az EGY VALÓSÁG; annak *kettős* aspektusai a feltételekhez kötött világegyetemben.

A Titkos Tanítás a továbbiakban azt állítja, hogy:

2. A Világegyetem örökkévalósága összességében, mint egy határtalan sík, időszakonként „játszótere a szüntelenül megnyilvánuló és eltűnő számtalan világegyetemenek”. Ezeket „megnyilvánuló csillagoknak” és az „örökkévalóság szikráinak” nevezik. „A zarándok örökkévalósága” olyan, mint az „Önmagában Létező (Self-Existence) szemének egy-egy rebbenése”. (*Dzyan könyve*). „A világok megjelenése és eltűnése olyan, mint a tengerjárás rendszeres apálya és dagálya”.

A Titkos Tanítás e második állítása a kiáradás és visszahúzódás, az apály és dagály időszakossága örök törvényének feltétlen egyetemességét jelenti, amelyet a fizikai tudomány a természet minden területén megfigyelt és leírt. A nappal és éjszaka, az élet és halál, alvás és ébrenlét váltakozása annyira általános és kivétel nélküli tény, hogy bennük könnyű felismerni a világegyetem abszolút alapvető törvényeinek egyikét.

Ezen kívül a Titkos Tanítás azt is tanítja, hogy:

3. Minden lélek alapvetően azonos az Egyetemes Felső Lélekkel (Over-Soul), mivel ez maga is az Ismeretlen Eredet (gyökér) egy része (aspektusa). Minden léleknek –az előbbi egy-egy szikrájának – a ciklikus és karmikus törvény szerint végig kell zarándokolnia a megtestesülés (vagy a „kényszerűség”) körforgásának teljes időszakán. Más szóval, semmilyen tisztán szellemi Buddhinak (isteni Léleknek) nem lehet független (tudatos) létezése, mielőtt a szikra, amely az egyetemes hatodik princípium – vagyis a Felső Lélek (Over-Soul) – tiszta lényegéből eredt,

(a) át nem ment az adott Manvantara megnyilvánult világának minden elemi formáján és

(b) egyéniséget nem szerzett.

Erre ez a szikra eleinte a természetes ösztönzés, később pedig a maga gerjesztette és maga tervezte, a karmája által ellenőrzött erő kifejtés útján tehet szert. Így emelkedik a szikra az értelem minden fokán áthaladva a legalsóbb Manasz-tól a legfelsőig, az ásványtól és növénytől fel a legszentebb Arkangyalig (Dhyâni-Buddhá-ig). Az Ezoterikus Bölcelet alapvető tétele nem tesz lehetővé az ember számára semmilyen kiváltságot vagy különleges képességet, csakis azokat, amelyeket saját Én-je (Ego-ja) szerzett meg személyes erő kifejtés és érdem útján, az újraszületések hosszú során át.

Ezért mondják a hinduk, hogy a világegyetem Brahman és Brahmâ, ugyanis Brahman benne van a világegyetem minden atomjában, a természetben lévő hat princípium mind eredménye – sokféleképpen elkülönült megnyilvánulása – a HETEDIKNEK és az EGY-nek, az egyetlen valóságnak a világegyetemben, legyen az akár kozmikus, akár mikrokozmosz. Ezért tekinti a metafizikai antifrázis* Máya káprázatának a megnyilvánulás és forma síkján a hatodik princípium (Brahmâ-nak, Brahman hordozójának) pszichikai, szellemi és fizikai változatait. Mert, noha ez a hetedik princípium, vagyis az Egy Valóság a gyökere minden egyes atomnak, és összességében minden egyes formának, mégis a megnyilvánult, érzékelhető és időleges megjelenésében semmivel sem több, mint érzékeink múltékony káprázata.

* Antifrázis: szavak használata ellenkező értelmükben.

Ezek az alapfogalmakon nyugszik a Titkos Tanítás.

The Secret Doctrine I 13-20/ I 42-48/ I 79-85

MEGJEGYZÉS

H. P. Blavatsky azt tanácsolja, hogy a „Három alapvető tétel” tanulmányozását az első kötet első részének végén lévő összefoglaló számozott tételek kövessék. Úgy tűnik, mintha szándékában lett volna, hogy az eddig nekünk megadott Titkos Tanítás lényeges jellegzetességeit néhány rendszerezett pontban gyűjtse össze. Azonban az első számozott pontban a mű bevezető részére való visszautalással kezdi, amelyben a nyilvánvaló igazságok sokaságát állította össze, amely kétségen kívül megerősíti az ezoterikus hagyomány létezését. A továbbiakban a hatodik számozott ponthoz érve nem hajlandó pusztán összegezésre szorítkozni, hanem tekintélyes mennyiségű magyarázatot fűz hozzá azon lények hierarchiájáról, akik „a világegyetemet mozgatják és vezetik”. Még így is többször visszatér az egész rendszer alapvető törvényére, a létezés lényegbeli egységére.

ÖSSZEFOGLALÁS

Hat számozott pont

Jelen ismertetés írójának eleve számolnia kell azzal, hogy az e munkában bemutatott állítások nagy ellenkezést, sőt elutasítást fognak kiváltani. Nem mintha valaha is igényt tartott volna annak elismerésére, hogy az itt írottak minden részletükben tévedhetetlenek vagy tökéletesen hibátlanok. A műben vannak tények, amiket aligha lehet letagadni. Az viszont nagyon valószínű, hogy a szerző nem mindig a legjobb és legvilágosabb magyarázatokat adta meg. Ennek okai egyrészt a vizsgált témákban rejlő nehézségek, másrészt az angol nyelvnek (miként minden más európai nyelvnek) bizonyos gondolatok kifejezésénél tapasztalható, majdnem leküzdhetetlenül korlátolt volta. Az író azonban mindent megtett, amit ilyen nehéz körülmények között tehetett, és ennél többet nem lehet kívánni.

Most röviden foglaljuk össze és mutassuk meg, hogy az ismertetett, roppant terjedelmes témákat milyen nehéz, ha nem lehetetlen teljességükben kifejteni.

---

1. A Titkos Tanítás a korszakok felhalmozott Bölcsessége és kozmogóniája önmagában is a legbámulatosabb, legnagyobbrendű rendszer, még a *Puráná-k* burkolt exoteriájában is. Az okkult szimbolizmus misztikus ereje azonban olyan, hogy mindazok az adatok, amelyek elrendezésével, leírásával és megmagyarázásával a fejlődés folyamatának hosszú-hosszú során a beavatott látnokok és próféták számtalan nemzedéke foglalkozott, összesen csak néhány lapon vannak mértani jelekkel és szimbólumokkal feljegyezve. Ezen látnokok éles tekintete a dolgok legmélyére hatolt, és feltárta azok lelkét ott, ahol valamely átlagos avatatlan, bár képzett megfigyelő csak a forma külső működését észlelte volna. Azonban a modern tudomány nem hisz a „dolgok lelkében” és ezért az ősi kozmogónia teljes rendszerét elutasítja. Felesleges mondani, hogy a kérdéses rendszer nem egy-egy vagy néhány ember képzelődése, hogy azok a látnokok ezernyi nemzedékének folyamatos feljegyzései, akik erre vonatkozó tapasztalataikkal vizsgálták és igazolták azokat a hagyományokat, amelyeket egyik korai emberfaj a másiknak szóban adott tovább, és tanítások, amelyeket az emberiség gyermekkorán örökös magasabb és fennkölt Lények adtak. E szerint a tanítás szerint az ötödik gyökérfaj „bölcsei”-nek a legutóbbi kataklizma és a földrészek vándorlása után megmentett csoportja életét korszakokon át *tanulással és nem tanítással* töltötte. Hogyan tették azt? Erre az a válasz, hogy a nagy adeptusok egymástól független látomásaival ellenőrizték, próbálták ki és igazolták a régi hagyományokat a természet minden területén. Ezek úgy mond olyan emberek, akik a lehető legmagasabb fokra fejlesztették és tökéletesítették fizikai, mentális, pszichikai és szellemi szervezeteiket. Addig nem fogadták el egy-egy adeptus látomását, amíg azt más adeptusok – egymástól független bizonyítékokként felfogható – látomásaival és az évszázadok tapasztalataival össze nem vetették, és így helyességéről meg nem győződtek.

2. Ebben a rendszerben az alaptörvény, a központ, amiből minden létrejön, amely köré és felé minden törekszik, és amelyből minden bölcelete ered: az egy homogén isteni LÉNYEG-ALAPELV, az egy Alapvető Ok.

... néhányat, akiknek lámpája fényesebb volt,
elvezettek októl okig haladva, a természet titkos kútfejéig,
És ők azt találták: kell lennie egy első Elvnek...

„Lényeg-alapelvek” nevezik, mert a megnyilvánult világegyetem síkján „Lényeggé” lesz, káprázattá, de „alapelv” marad a kezdet- és vég-nélküli, absztrakt látható és láthatatlan TÉRBEN. Ez a mindenütt jelenlévő valóság személytelen, mert magában foglal mindent. *Személytelensége a rendszer alapvető eszméje.* Ott rejlik a világegyetem minden atomjában és maga a világegyetem.

3. A Világegyetem ezen ismeretlen Abszolút Lényeg periodikus megnyilvánulása. De ha ezt „lényegnek” (essence) nevezzük, vétünk a filozófia igazi szellemisége ellen. Mert bár ebben az esetben a főnevet az *esse* „lenni” igéből származtatjuk, AZ mégsem azonosítható semmiféle emberi ésszel felfogható *létezés*-sel. AZ legjobban sem szellemként, sem anyagként, hanem mindkettőként írható le. A valóságban Parabrahman és Mûlaprakriti egyek, a megnyilvánult pedig egyetemes felfogásában mégis kettő, még az Egy Logosz felfogásában, annak első megnyilvánulásában is, amelyhez képest AZ objektív szempontból Mûlaprakritinek, és nem Parabrahmannak látszik, a *fát-yolának* és nem a mögötte rejlő Egy Valóságnak, amely feltétlen és abszolút.

---

4. A világegyetemet minden benne lévővel együtt MÂYÂ-nak nevezik, mert minden mulandó, ami benne van, a szentjánosbogár tiszavirág-életétől kezdve a Nap életéig. A világegyetem – amennyiben az EGY örök állandóságával és ezen alapelv változatlanságával hasonlítjuk össze – mulékony, folyton változó formáival, a filozófus felfogása szerint szükségképpen nem más, mint lidércfény. És mégis, a világegyetem eléggé valóságos a benne lévő tudatos lények számára, amelyek ugyanolyan nem valóságosak, mint maga a világegyetem.

5. A világegyetemben, annak minden birodalmában minden TUDATOS, azaz saját tudattal rendelkezik az érzékelés saját síkján. Nekünk embereknek nem szabad elfelejtenünk, hogy egyszerűen azért, mert *mi* nem érzékeljük a tudat semmi jelét, mondjuk a kövekben, nincs jogunk azt mondani, hogy *azokban nincs tudat*. Nincs olyan, hogy „holt” vagy „érzéketlen” anyag, mint ahogyan nincs sem „vak” sem „nem-tudatos” törvény. Az ilyesminek nincs helye az okkult bölcsélet fogalmai között. Az utóbbi sohasem áll meg a felszínes jelenségeknél, és számára a *noumenon-i* (magukban álló) lények sokkal valóságosabbak, mint tárgyi hasonmásaik. Ebben a középkori nominalistákhoz hasonlít, akiknél az egyetemesek voltak a valóságosak, és a részlegesek csupán névleg és az ember képzeletében éltek.

6. A világegyetemet *belülről kifelé* működtetik és *vezetik*. Miként fenn, úgy alant, miként a mennyben, úgy a földön is; és az ember, a mikrokozmosz és a makrokozmosz miniatűr mása, élő tanúja ezen Egyetemes Törvénynek és működési módjának. Láthatjuk, hogy minden *külső* mozgást, ténykedést, mozdulatot – legyen az akár szándékos, akár mechanikai, testi vagy mentális –, *belső* érzelem vagy indulat, akarat vagy akarás, gondolat vagy szándék előz meg. Ahogyan normális esetben az ember külső testében semmiféle külső mozgás vagy változás nem jöhet létre az előbb említett három tevékenység egyikéből kiinduló belső impulzus indítása nélkül, ugyanígy van ez a külső vagy megnyilvánult világegyetemben is.

Az egész kozmoszt érző lények hierarchiáinak szinte végtelen sora irányítja, felügyeli és élteti. Mindegyiknek küldetése van. Ezek – akár így, akár úgy, akár Dhyán Chohanoknak, akár angyaloknak nevezzük őket – csak olyan értelemben „hírnökök”, hogy ők a karmikus és kozmikus törvények közvetítői. Tudatosságuk és intelligenciájuk szintjeiben nagyon különbözőek, és csak a költői képzelet játéka, ha valamennyiüket tiszta szellemnek nevezzük, akikben nincs olyan földi salak, „amelyet az idő megragadhatna”. E lények mindegyike vagy már *volt* ember, vagy azzá készül válni, ha nem a jelen ciklusban (manvantara – lásd a függelékben), akkor valamelyik elmúlt vagy eljövendő ciklusban. Ezek *tökéletesedett*, bár nem *kezdő* emberek, és magasabb, kevésbé anyagiasságban erkölcsileg csak annyiban különböznek a földi emberi lényektől, amennyiben mentesek a személyiség érzetétől és az érzelmek befolyásolta *emberi* természettől – két tisztán földi jellegzetességtől. Az előbbieket, vagyis a „tökéletessé váltak” megszabadultak ezen érzésektől, mert

(a) nincs többé húsból való testük, ami a lélekre mindig bénítóan ható teher, és

(b) mivel a tiszta szellemi elem nincs béklyóba verve és szabadabb, őket *mâyâ* kevésbé befolyásolja, mint a földi ember valaha is lehetne, kivéve, ha adeptus, aki a két személyiségét – a szellemit és a fizikait – teljesen elkülöníti.

Mivel a kezdeti monádoknak még sohasem volt fizikai testük, fogalmuk sem lehet a személyiségről vagy az ÉN-ségről. Minthogy „személyiségen” általában korlátozást és összefüggéseket értenek, vagy Coleridge meghatározása szerint „egyéniséget, amely önmagában létezik, azonban földi természetű”, ezért természetesen ezt a kifejezést nem lehet a nem-emberi lényekre alkalmazni. Azonban a látnokok nemzedékei hangsúlyozták azt aényt, hogy e lények, mint elkülönült egyedek

---

– akár magasabb, akár alacsonyabb rendűek –, egyikének sincs sem egyénisége, sem személyisége, vagyis abban az értelemben nincs egyénisége, amelyben az ember azt mondja: „*én vagyok én és senki más*”. Más szóval nincsenek tudatában olyan határozott különváltságnak, mint az emberek és dolgok a földön. Az egyéni jelleg a hierarchiájukat jellemzi és nem az egyedeket, és ezek a jellegzetességek csak azon szintek fokával változnak, amelyekhez azok a hierarchiák tartoznak: minél közelebb van a homogenitás és az Egy Istenség területéhez, annál tisztább és kevésbé hangsúlyozott az egyéniség az adott hierarchiában. Minden tekintetben végesek, kivéve a magasabb princípiumait, az egyetemes isteni lángot visszatükröző szikrákat, de a káprázat szféráiban olyan elkülönülés révén egyéniesültek és váltak külön, amely éppen olyan káprázat, mint ott minden egyéb. Ők „Élő Lények”, mivel az ABSZOLÚT ÉLET-ből a káprázat kozmikus képernyőjére vetített áramlatok. Olyan lények, akikben az élet nem aludhat ki, mielőtt a tudatlanság tüze nem alszik ki azokban, akik ezeket az „életeket” érzékelik. Miután a nem-teremtett sugár serkentő befolyása által jöttek létre, amely sugár az élet folyamának partjain ragyogó nagy központi Nap tükröződése, a bennük lévő belső princípium a halhatatlanság vizéhez tartozik, míg az elkülönült öltözetük épp olyan mulandó, mint az ember teste. Ezért volt igaza Youngnak, amikor azt mondta, hogy

„Az angyalok felsőbbrendű emberek...”

és nem többek. Ők se nem „szolgáló”, se nem „védelmező” angyalok, sem a „Legmagasabb Hírnökei”, még kevésbé bármilyen emberi képzelet által teremtett Isten „haragjának küldöttei”. Védelmükért esedezni éppen olyan együgyűség, mint azt hinni, hogy bármilyen vezekléssel elérjük rokonszenvüket, mert ők is éppen annyira a változhatatlan karmikus és kozmikus törvények szolgálói és teremtményei, mint az ember. Ennek oka nyilvánvaló. Mivel lényegükből hiányoznak a személyiség elemei, nem is lehetnek személyes tulajdonságaik. Ilyeneket tulajdonítanak az emberek exoterikus vallásaikban antropomorf Istenüknek, valamilyen féltékeny és gőgös Istennek, aki örülni és haragudni tud, szereti az áldozatot és hiúságában zsarnokibb, mint bármely véges, ostoba ember. Az ember, ... mivel mindezen égi hierarchiák lényeinek összetétele, elérheti azt, hogy mint ember, bizonyos értelemben magasabbra fejlődjék, mint bármely hierarchia vagy osztály, sőt ezek összetételénél is magasabbra. Azt mondják: „Az ember nem tudja a dévákat kiengesztelni és nem parancsolhat nekik”. De az ember már földi élete folyamán is lehet „egy közülünk” oly módon, hogy alsóbb személyiségét megbénítja, és így eljut annak teljes felismeréséhez, hogy a felsőbb ÉN-je és az Egy Abszolút ÉN *nem különülnek el egymástól*. Ily módon az ember azáltal, hogy a tudatlanságot eloszlató tudás gyümölcséből eszik, az Elohim vagy a Dhyánikhoz hasonlóvá válik. Ha egyszer már az ő szintjükön van, a minden hierarchiában uralkodó szolidaritás és tökéletes harmónia szelleme ki kell terjedjen rá és minden részletben megvédje.

A tudomány embereinek materializmusa a legnagyobb nehézség, amely megakadályozza őket abban, hogy az Istenben és a természet-szellemekben higgyenek. A spiritizta előtti fő akadály, amely meggátolja, hogy az előbbieken higgyen, miközben megtartja az eltávozottak „szellemei”-ben való vak hitet, az anyag valódi lényegére és természetére vonatkozó általános tudatlanság – eltekintve néhány okkultistától és kabbalistától. Azon elmélet elfogadása vagy elutasítása, hogy *a természetben minden, annak végső lényegében egységes*, az, ami főleg a körülöttünk lévő más tudatos lények – beleértve a halottak szellemeit is – létezésében való hiten vagy kételkedésen alapul. A szellem-anyag kezdet óta tartó fejlődésére és valódi lényegére vonatkozó helyes felfogás az, amire a tanulmányozónak támaszkodnia kell, hogy elméjében az okkult kozmogóniát világosabban megértse, egyúttal további tanulmányaiban az egyetlen biztos vezérfonalként vezesse.

A józan igazság, amint éppen megmutattuk, az, hogy minden úgynevezett „szellem” vagy *testétől megvált vagy jövőbeni ember*. Ahogyan valamennyien, a legmagasabb Arkangyaltól (Dhyân Chohan) le egészen az utolsó tudatos „építőig” (a szellemi lények alsóbbrendű osztálya) *emberek*, akik korszakokkal előbb, más manvantarákban, ezen vagy más bolygón éltek, ugyanúgy az alsóbb, fél-intelligens és nem-intelligens elementálok mind *jövőbeni* emberek. Maga az a tény, hogy egy szellem rendelkezik intelligenciával, bizonyíték az okkultista számára, hogy egy ilyen lénynek valamikor *embernek* kellett lennie, és tudását és értelmét az emberi ciklus folyamán szerezte meg. A világegyetemben csak egy oszthatatlan és abszolút Mindentudás és Értelem létezik. Ez rezdül át az egész határtalan kozmosz minden atomján és végtelen kis részecskéjén, és ezt nevezik az emberek, függetlenül mindentől, ami benne van, TÉR-nek. De *tükröződésének* első szétosztódása a megnyilvánult világban tisztán szellemi, és a benne létrejött lények nem rendelkeznek olyasféle tudattal, aminek bármi köze lenne a mi emberi tudatunkhoz. Nem lehet emberi tudatuk vagy értelmük, mielőtt személyesen és egyénileg ilyenre szert tettek volna. Ez talán rejtély, mindazonáltal tény, mégpedig nyilvánvaló tény az ezoterikus filozófiában.

A természet egész rendje a *magasabb élet* felé való folyamatos haladást bizonyítja. A látszólag vak erők működésének is célja van. Végtelen sok formájával a fejlődés egész folyamata ennek bizonyítéka. A változhatatlan törvények, hogy a gyenge és satnya fajok kiselejtezésével helyet csináljanak az erőseknek, és amelyek „a legalkalmasabb túlélését” biztosítják, bár közvetlen működésükben oly kegyetlenek, mégis mind a nagy cél felé törekszenek. Maga a tény, hogy átalakulások *történnék*, hogy a legalkalmasabbak *élnék túl* a létért való küzdelemben, arra utal, hogy amit „tudattalan természetnek” neveznek, valójában fél-intelligens lények (elementálok) által kezelt erők együttese, akiket viszont magasrendű bolygó szellemek (Dhyân Chohanok) vezérelnek, akik összességük alkotja a megnyilvánulatlan LOGOS megnyilvánult *igéjét*, és egyben a világegyetem ELMÉ-jét és változatlan TÖRVÉNY-ét.

The Secret Doctrine I 272-278/I 293-298/I 316-320

MEGJEGYZÉS

H. P. Blavatsky ismételten rá kíván mutatni a tanítás bizonyos fontos szempontjaira, kihangsúlyozva, amit már előbb magyarázott, és az alapok ismertetését további magyarázatokkal és idézetekkel bővíti. Ezért az összefoglalás a hat számozott ponthoz öt további ad, amelyeket „bizonyított tényekként” vezet be.

Az idézett szakaszok szövegében szögletes zárójelben [ ] megadott szavak H.P. Blavatsky magyarázatai.

ÖT BIZONYÍTOTT TÉNY

Akármi is legyen a távoli jövőben ezen írások sorsa, reméljük, hogy az alábbi tényeket már bebizonyítottuk:

1. A Titkos Tanítás nem tanít ateizmust, kivéve a *nâsztika* szanszkrit kifejezés értelmében, ami a *bálványok* elutasítását jelenti, beleértve minden antropomorf (emberszabású) istent. Ebben az értelemben minden okkultista *nâsztika*.

---

2. A Titkos Tanítás elfogadja a Logoszt vagy a világegyetem kollektív „Teremtőjét”, *Demiurgosz*-t, abban az értelemben, ahogy az építésről, mint valamely építmény „teremtőjéről” beszélünk, pedig az építész soha nem érintett egyetlen követ sem, hanem a tervet készítette el, és az egész kézi munkát a kőművesekre bízta. Esetünkben a terv a világegyetem elgondolásából származik, az építő munkát pedig értelmes hatalmak és erők seregeire bízta. Azonban a *Demiurgosz* nem személyes Istenség – vagyis valamilyen nem-tökéletes, *a mindenségen kívüli Isten* –, hanem csak a Dhyân Chohánok és más erők összessége.

3. A Dhyân Chohánok jellegükben kettősek, mivel

(a) az anyagban rejlő értelem nélküli *nyers energiából*, és

(b) azt az energiát irányító és vezérlő értelmes lélekből vagy kozmikus tudatosságból összetett lények.

Ez utóbbi *a Dhyân Chohani gondolat, ami az Egyetemes Elme gondolatképzését tükrözi vissza*. Ez a manvantarai periódusok alatt fizikai megnyilvánulások véget nem érő sorát és *erkölcsi hatásokat* hoz létre a Földön, miközben egész létezése a karmának van alárendelve. Minthogy ez a folyamat nem mindig tökéletes, és bár akármennyi bizonyíték is szolgál arra, hogy a fátyol mögött vezérlő értelem van, mégis látszanak hiányok és repedések, és sokszor nyilvánvaló hibák jönnek létre – ezért sem az együttes egész (*Demiurgosz*), sem a működő erők egyénileg nem megfelelő céljai semmilyen isteni tiszteletnek vagy imádatnak. Azonban valamennyien igényt tarthatnak az emberiség hálás tiszteletére, az embernek pedig mindig törekednie kellene az *eszmék* isteni fejlődésének segítésére azáltal, hogy a legjobb képességei szerint a *természet munkatársa legyen* a periodikus folyamat feladatában. Csupán az örökké megismerhetetlen *Kárana*, minden ok *Ok-nélküli Okának* kellene legyen szentélye és oltára szívünk szent és mindenkor járatlan földjén – láthatatlanul, érzékelhetetlenül, amelyet nem említünk, kivéve szellemi tudatunk „még halk hangjával”. Akik imádkoznak előtte, lelkük csendjében és megszentelt magányában kellene azt tenniük. Szellemüknek kellene lennie az egyetlen közvetítőnek önmaguk és az Egyetemes Szellem között, jó cselekedeteiknek az egyedüli papoknak, és bűnös szándékaiknak az egyetlen látható és tényleges áldozatnak, amelyeket a *Jelenlét*-nek hoznak.

„És amikor imádkozol, ne légy olyan, mint a képmutatók ...

menj be *belső szobádba*, és *ajtódat bezárva imádkozzál Atyádhoz, aki titkon van.*”

(Máté VI. 5,6.)

Atyánk *bennünk van* „titkon”, a 7. princípiumunk, lelkünk érzékelésének „belső szobájában”. Isten birodalma és a mennyek országa *bennünk van*, mondja Jézus, *nem rajtunk kívül*. Miért oly teljesen vakok a keresztények a bölcsesség szavainak nyilvánvaló értelme előtt, amelyet oly élvezettel ismételnék gépiesen?

4. Az anyag örök. Ez az *upadhi*, vagy a fizikai alap az egy végtelen Egyetemes Elme számára, hogy arra építse fogalom-alkotásait. Ezért állítják az ezotéria követői, hogy a természetben nincs szerzetlen vagy *holt* anyag, és a tudományban a kettő között tett megkülönböztetés éppen olyan alaptalan, mint amilyen önkényes és értelmetlen. Azonban bármit is gondolna a tudomány – és miként azt tapasztalatból tudjuk, az egzakt tudomány szeszélyes hölgy –, az okkultizmus másképpen tudja és tanítja, ahogyan azt időtlen idők óta tette, kezdve Manutól és Hermésztől egészen Paracelsusig és utódaiig.

Ennélfogva a Háromszorosan Nagy Hermész így mondta:

Óh fiam, az anyag *keletkezik*; előbb már *volt*, mivel az anyag a keletkezés hordozója. A keletkezés a meg-nem-teremtett és előrelátó Isten tevékenységi

---

módja. Miután felruházta a keletkezés (létrehozás) csírájával, megszületett a valóságos anyag, hogy a teremtő erő az *eszményi formáknak megfelelően* alakítsa azt. A meg nem fogant anyagnak nem volt alakja; az akkor jön létre, amikor működésbe hozzák.

A Világ Szüze

Erre vonatkozóan a Hermetikus Töredékek érdemes fordítója és összeállítója, néhai Dr. Anna Kingsford lábjegyzetben a következőket írja: „Dr. Ménard megjegyzi, hogy görögül ugyanaz a szó jelenti a *megszületni és létrejönni* igéket. Az elképzelés az, hogy a világ anyaga lényegében örök, de a teremtés vagy 'létrehozás' előtt passzív és mozgás nélküli állapotban van. Ilyen 'volt', mielőtt működésbe hozzák; most 'létrejön', azaz mozgó és fejlődő”. Dr. Kingsford hozzáteszi a hermetikus bölcsélet tisztán vedantikus tanát, hogy „a teremtés Isten működési periódusa [manvantara], a hermetikus elgondolás szerint *akinek* [vagy a védikus elgondolás szerint *aminek*], két módja van – a tevékenység vagy létezés, a megnyilvánult Isten (Deus explicitus), és a lét passzivitása [pralaya], a meg nem nyilvánult Isten (Deus implicitus). Mindkét létforma tökéletes és teljes, amiként az ember éber és alvó állapota is az. Fichte, a német filozófus megkülönböztette a létet (Sein), mint az Egyet, amit mi csak a létezés (Dasein) által, mint Sokfélét ismerünk. Ez a nézet teljesen hermetikus. Az 'eszményi formák', ... a neoplatonisták őstípusú vagy formaadó ideái, a dolgok örökkévaló és szubjektív fogalmai, amelyek a 'teremtést' vagy a létrehozást megelőzően megvannak az isteni elmében.”

Vagy ahogyan Paracelsus bölcséletében olvashatjuk:

„Minden az egy egyetemes teremtő törekvés eredménye... A természetben nincs semmi *holt*. Minden *szerves és élő*, és ebből következően az egész világ élő szervezet.”

Franz Hartmann: *Paracelsus*.

5. A világegyetem saját eszményi tervéből fejlődött ki, amely terv az örökkévalóságon át annak tudattalanjában volt fenntartva, amelyet a vedantisták Parabrahmannak neveznek. Ez gyakorlatilag azonos a legmagasabb nyugati bölcsélet következtetéseivel, Platón „velünk született, örök és önmagában-létező ideáival (idea innata)”, amelyek most von Hartmann-nál jelennek meg. Herbert Spencer „megismerhetetlenje” halványan hasonlít az okkultisták által hitt transzcendentális valósághoz, és sokszor csupán „a jelenségek mögötti erő” pusztá megszemélyesítésének tűnik. Végtelen és örök energia, amelyből minden ered, míg a *Philosophy of the Unconscious* (A tudattalan filozófiája) szerzője (csak ebben a tekintetben) olyan közel került a nagy Misztérium megoldásához, amennyire halandó ember csak képes. Kevesen voltak, mind az ókori, mind a középkori filozófiában, akik mertek volna ehhez a témához közelíteni, vagy még csak utalni is rá. Paracelsus következtetésként említi, elgondolásait pedig Dr. F. Hartmann kiválóan szintetizálja *Paracelsus* című művében.

A keleti alap gondolatot valamennyi keresztény kabbalista jól megértette. Az aktív erő, „a nagy lélegzet örök mozgása” minden új periódus hajnalán csak felébreszti a Kozmoszt azzal, hogy a két ellentétes erővel – a centripetális és a centrifugális erőkkel, amelyek hímneműek és nőneműek, pozitívak és negatívak, fizikaiak és szellemiek, amelyek együtt az egy *Elsődleges Erő* –, és így idézik elő, hogy ez az erő a káprázat szintjén megvalósuljon. Más szavakkal, ez a kettős mozgás viszi át a Kozmoszt az örök eszményi szintjéről a véges megnyilvánulásba, vagyis a *noumenális* szintről a *fenomenális* (jelenségi) szintre. Minden, ami *van, volt és lesz*, örökké VAN, még a számtalan

---

formában is, amelyek csupán megjelenési formájukban végesek és mulandók, de az eszményi formájukban nem azok. Ideákként léteztek az örökkévalóságban, és amikor elmúlnak, tükörképpékként fognak létezni. Az okkultizmus azt tanítja, hogy sem a természet, sem az ember nem adhat formát semminek, amelynek eszmei típusa már ne létezne a szubjektív síkon. Sőt mi több, azt is tanítja, hogy semmilyen forma vagy alak nem kerülhet az ember tudatába, vagy fejlődhet ki az ember képzeletében, amely nem létezik prototípusként, legalábbis megközelítőleg. Sem az ember, sem bármilyen állat, növény vagy kő formája nem volt soha „teremtve”, és csak ezen a mi szintünkön kezdett „keletkezni”, mondhatni, a mostani anyagiségában megjelenni, vagy a legszublimáltabb és érzéken felüli lényegből legdurvább megjelenéséig *belülről kifelé* terjedni. Ezért a mi emberi formáink asztrális vagy éteri prototípusokként léteztek az örökkévalóságban. A Szellemi Lények vagy Istenek, akiknek feladata volt, hogy azokat a anyagi létbe és a földi életbe hozzák, ezen minták szerint, a saját esszenciájukból fejlesztették ki a jövőendő Egók protoplazmikus formáit. Miután ez az emberi *upádhi*, vagyis alapminta elkészült, a természetes földi erők kezdtek ezeken a rendkívül érzékeny formákon dolgozni, amelyek a sajátjukon kívül ezen égitest minden múlt növényi és jövőbeni állati formájának elemeit is tartalmazták. Ezért az ember külső burka, mielőtt az emberi alkatot magára öltötte, áthaladt minden növényi és állati testformán.

The Secret Doctrine I 279-282/I 300-303/I 322-325

HÁROM ÚJ TÉTEL MEGJEGYZÉS

A *Titkos Tanítás* első kötetének tárgya a Kozmosz keletkezése – a „Kozmogenezis”. A második kötet (az Adyar-i hat kötetes kiadás III. kötet) az ember létrejöttével – az „Antropogenezis”-sel foglalkozik. Ez utóbbi első része, az előző kötethez hasonlóan azokon a stanzákon alapul, amelyek „ugyanazon ősi feljegyzésekből vannak kiemelve, mint a Kozmogóniára vonatkozó stanzák”. A fő témát tárgyaló további stanzákat és kommentárokat megelőzi egy bevezető rész az *Isis Unveiled (Fátyoltalan Izisz)*-ből. A kivonat, amely a korabeli tudományos és vallásos gondolkodás vezetői számára provokatív és kihívó, felkészíti az olvasót az ember történetéről szóló látszólag forradalmi eszmékre, amelyeket ez az okkult feljegyzés nyújt.

A Bowen-féle jegyzetekben H.P. Blavatsky felhívja a tanulmányozó figyelmét ezekre a bevezető megjegyzésekre, amelyek az ember fejlődésére vonatkozó három új tétellel kezdődnek.

HÁROM ÚJ TÉTEL

A modern tudomány ragaszkodik a fejlődés elméletéhez, ugyanezt teszi az emberi értelem és a *Titkos Tanítás* is, az ősi legendák és mítoszok, sőt ha a sorok között olvassuk, maga a Biblia is megerősíti ezt a gondolatot. Látjuk, amint egy virág a bimbójából, a bimbó pedig a magból bontakozik ki. De honnan van az utóbbi, a fizikai változásainak minden előre meghatározott programjával, és láthatatlan, tehát *szellemi* erőivel, amelyek fokozatosan fejlesztik ki alakját, színét és illatát? Az a kifejezés, hogy *fejlődés*, önmagáért beszél. A jelen emberi faj csírájának szükségképpen e faj őseiben előbb kellett léteznie, ugyanúgy, ahogy a magban rejtve van a következő nyár virága. Az a

---

mag viszont a virág szülőjének burkában fejlődött ki. Lehet, hogy a szülő csak *kevéssel*, de mégis különbözik a jövőbeni utódjától. A jelenkori elefánt és gyík jégkorszak előtti ősei talán a mammut, illetve a plesiosaurus. Miért ne lehettek volna az emberi faj elődei a *Vedák*, a *Voluspa*, és a *Genézis Könyve* „óriásai”? Míg valóban képtelenség azt hinni, hogy a „fajok átalakulása” egyes, inkább materialista nézetű evolucionisták szerint zajlott le, mégis természetes azt gondolni, hogy minden faj (genus) a puhatestűektől az emberig a saját eredeti és jellegzetes formájából alakult ki.

Isis Unveiled (Fátyoltalan Ízisz) I 152-3

BEVEZETŐ MEGJEGYZÉSEK

Az ebben a kötetben lévő stanzák, az utánuk következő kommentárokkal, ugyanazon ősi feljegyzésekből származnak, mint az I. kötetben lévő, és a kozmogóniáról szóló stanzák....

Ami az emberiség fejlődését illeti, a Titkos Tanítás három új tételt vesz alapul, amelyek mind a modern tudománnyal, mind az általános vallási dogmákkal közvetlen ellentmondásban vannak. A Titkos Tanítás a következőket tanítja:

- (a) hét emberi csoport egyidejűleg fejlődik bolygónk hét különböző részén;
- (b) az asztrális test a fizikai test előtt születik meg, mivel az előbbi az utóbbi modellje;
- (c) az ember megjelenése ebben a fejlődési körben az állatvilág minden emlős-faját – az emberszabásúakat is beleértve – megelőzte.

[Az ehhez a tételhez tartozó lábjegyzet rámutat az ősi hagyományok óriási mennyiségére, amelyekből megerősíthetők az Ősi Feljegyzések. A szöveg a következő:]

Nézzük a *Genézis* II. fejezetének 19. versét. Ádám kiformalása a 7. versben van leírva, a 19. versben pedig arról van szó, hogy: „... formált az Úr Isten a földből mindenféle mezei vadat, mindenféle égi madarat és odavitte az emberhez, hogy lássa, minek nevezi ő azokat”. Eszerint az ember az állatok *előtt* lett teremtve; mert az I. fejezetben említett állatok az Állatöv jegyei, míg az ember, a „hímnemű és nőnemű”, nem *ember*, hanem a szefirák serege, az ERŐK vagy Angyalok, „teremtve az Ő (Isten) képére és hasonlatosságára”. Ádám, az ember, nem abban a hasonlóságban teremtődött, a *Biblia* sem állítja ezt. Mi több, a második Ádám ezoterikusan hetesség, ami hét embert, vagy még inkább hét embercsoportot jelképez. Ami az első Ádámot, a Kadmon-t illeti, ő a *tíz* szefira szintézise. Ezekből a felső Hármás (a felső Triád), mint a jövő „Hármasság”, az őstípusok világában marad, míg a hét alsóbb szefira a megnyilvánult anyagi világot teremt; és *ez a hetesség a második Ádám*. A *Genézis* könyve és azok a misztériumok, amelyek alapján összeállították, Egyiptomból származott. A *Genézis* I. fejezetének „Isten”-e a *Logosz*, a II. fejezet „Úr Istene” pedig a Teremtő *Elohim*, az *alsó* hatalmak.

The Secret Doctrine II xvi, 1/II xx, 1/III 14.15

A TITKOS TANÍTÁS KÖVETKEZTETÉS

MEGJEGYZÉS

A Bowen-féle feljegyzésekben (lásd a 63. oldalon), H. P. Blavatsky azt ajánlja, hogy egy bevezető tanulmányi programnak tartalmaznia kell a Titkos Tanítás II. kötetének *Következtetés*-ét. A tárgyból, amire itt utal – „az fajok és alfajok eljövetele” – nyilvánvaló, hogy a *Következtetés*, amire felhívja a tanulmányozó figyelmét, az, ami a II. kötet első részének végén van. A következő szakaszokat a mű azon részéből választottuk ki, amely a CONCLUSION (Következtetés) címet viseli.

TITKOS TANÍTÁS: KÖVETKEZTETÉS

Elég részletesen bemutattuk, hogy a fejlődés általában, az események, az emberiség, és a természetben minden periódusokban halad előre. Hét fajról beszéltünk, amelyből öt már majdnem teljesítette földi pályafutását, és azt állítottuk, hogy minden gyökérfaj, alfajaival és megszámlálhatatlan család-jával és törzsével az azt megelőző és követő fajtól teljesen eltér. Ez ellen azonban az antropológia és az etnológia az egységes tapasztalataik tekintélye alapján fog tiltakozni. A természettudósok azt állítják, hogy az ember – a bőr színét és típusát, és talán az arcvonásait, valamint a koponya méreteit kivéve – minden éghajlat alatt, a világ minden részében még természetére nézve is mindig ugyanaz. Mindezt állítják, de közben fenntartják, hogy az ember ugyanattól az ismeretlen őstől származik, mint a majom. Ez az állítás az ember fejlődésének kezdetétől két lábúvá válásáig az alkat és forma végtelen változatainak feltételezése nélkül logikusan lehetetlen álláspont. A mindkét állítást fenntartó igen logikus személyek szívesen fogadják paradox nézeteiket.

Ismét csak azokhoz fordulunk, akik a mítoszoknak „a külső természet látható működésének szemléleté”-ből történő általános levezetésében kételkedve úgy gondolják, „kevésbé nehéz elhinni, hogy ezek a csodálatos történetek az istenekről és félistenekről, óriásokról és törpékről, sárkányokról és mindenféle szörnyetegekről valamennyien inkább a valóság átalakításai, mintsem a képzelet szüleményei”. Csak éppen az ilyen „átalakítások”, amelyek akár a fizikai természetben, akár jelen emberiségünk emlékében és fogalmaiban léteznek, azok, amelyeket a Titkos Tanítás tanít. A modern tudomány alig néhány száz éves tapasztalatain és egzakt megfigyelésein alapuló tisztán spekulatív feltételezései szemben állnak a Titkos Tanítás Szentélyeinek érintetlen hagyományain és feljegyzésein alapuló tanítással. És elsöpörve azt a sötétben font pókhálószerű elmélet-fátylat, amely alig néhány évezredet takar le, és amit az európaiak a „történelmüknek” neveznek, az Ősi Tudomány azt mondja: most pedig hallgassátok meg az emberiség emlékiratairól az én változatomat.

Az egyik emberi faj a másiktól születik, nő fel, fejlődik, megöregszik és meghal. Alfajaik, nemzeteik ugyanezt a szabályt követik. Az, hogy a mindent-tagadó modern tudományunk és úgynevezett filozófiánk nem vitatja, hogy az emberi család jól meghatározott típusok és fajok változataiból tevődik össze, csak azért van, mert ez a tény tagadhatatlan. Senki sem mondaná, hogy valamely angol, afrikai néger és japán vagy kínai között nincs külső különbség. Másrészt a legtöbb természettudós formálisan tagadja, hogy *kevert emberi fajok*, azaz a teljesen új fajok magvai napjainkban is keletkeznek.

Mindamellett általános állításainkat ennek ellenére sem fogadják el. Azt fogják mondani, hogy akármilyen formákon ment is át az ember a hosszú történelem előtti múltban, számára a jövőben további változások nem lesznek (kivéve bizonyos jelenlegi változatokat). Vagyis, hogy a hatodik és hetedik gyökérfajunk képzelmek.

Erre az a válasz, hogy: És önök honnan *tudják*? Az Önök tapasztalata csak néhány ezer évre (kevesebbre, mint az egész emberiség korának egy napja), és ötödik gyökérfajunk mostani kontinenseinek és szigeteinek típusaira korlátozódik. Hogyan mondhatják meg, hogy mi lesz vagy mi nem lesz? Eközben a Szent Könyvek és azok biztos állításainak jóslata a következő.

Az atlantiszi faj kezdete óta sok millió év múlt el, mégis az utolsó atlantisziakat, bár árja elemekkel keveredtek, még 11000 évvel ezelőtt is megtaláljuk. Ebből látszik az egyik faj roppant nagy átfedése az őt követő fajjal, bár jellegzetességben és külső típusban az idősebb vesztit jellegzetességeiből, és a fiatalabb faj új vonásait, sajátosságait ölti magára. Ez a kevert emberi fajok minden kialakulásánál bebizonyosodott. Nos, az okkult bölcelet azt tanítja, hogy még most, a szemünk láttára is új emberfaj és fajok kezdenek kialakulni, ez az átalakulás Amerikában fog történni, és csendben máris megkezdődött.

Az alig háromszáz évvel ezelőtti tiszta angolszász Egyesült Államokbeli amerikaiak máris külön nemzetté váltak, és különböző nemzetiségek keveredése és összeházasodása folytán már *sui generis* (sajátságos) fajjává váltak, nem csak mentálisan, hanem fizikailag is. „Minden egységes és letelepedett kevert faj további kereszteződésekkel képes vezető faj szerepébe kerülni”, mondja de Quatrefages (francia antropológus, 1810-1892): „Jelenlegi állapotában az emberiség legnagyobb részt bizonyosan így is alakult ki, hogy számos, *jelenleg meghatározatlan* faj keveredett egymással.” (*The Human Species*, 274. oldal).

Tehát az amerikaiak csupán három évszázad alatt *pro tem* (átmenetileg) „vezető fajjává” váltak, mielőtt elkülönült és minden más most létező fajtól szigorúan különböző fajjává válnának. Röviden szólva, ők a hatodik alfaj csírája és néhány további évszázad múlva határozottan ők lesznek annak a fajnak úttörői, amelynek minden új jellemzőjével követnie kell a jelenlegi európai vagy ötödik alfajt. Azután körülbelül 25000 évvel később ők indítják el az előkészületeket a hetedik alfaj kialakulására, addig, amíg világhatárak következtekben – amelyek első sorozatának egy napon majd Európát és később az egész árja fajt (ily módon mindkét Amerikára kihatva), valamint a kontinensünk szélével és szigeteivel határos legtöbb szárazföldet is el kell pusztítani – körünk színpadán megjelenik a hatodik gyökérfaj. Mikor lesz ez? Ki tudhatja, kivéve talán a Bölcsesség Nagy Mestereit, de ők e témában oly hallgatagok, mint a felettük emelkedő hófödte hegycsúcsok. Minden, amit tudunk, az, hogy majd csendben létrejön... Az ötödik majd sok száz évezred folyamán átfedi a hatodik fajt (lassabban változva, mint új utódja, amely természetben, általános fizikumában és mentalitásban még változik), éppen úgy, ahogyan a negyedik is átfedte a mi ötödik, árja gyökérfajunkat, és a harmadik is átfedte az atlantisziakat.

A hatodik nagy gyökérfajt előkészítő ezen folyamatnak a teljes hatodik és hetedik alfajon át kell tartania... Azonban az ötödik kontinens *utolsó* maradványai csak bizonyos idővel az új faj megszületése után fognak eltűnni; amikor egy másik, új lakóhely, a hatodik kontinens jelenik meg a bolygó felszínén, az új vizek között, hogy az új jövevényt befogadhassa. Az új kontinensre mindazok is kivándorolnak majd, akik eléggé szerencsések voltak, hogy megmenekültek az általános katasztrófától. Hogy ez mikor lesz az – amint már mondtuk –, nem az íróra tartozik. Csak egy biztos: ahogyan a természet nem hirtelen ugrásokkal és nekiindulásokkal halad előre, ugyanúgy az ember sem változik hirtelen gyermekből érett emberré, a végső kataklizmát is sok kisebb elsüllyedés és mind a vizek, mind a tűzhányók rombolásai fogják majd megelőzni. Az amerikai földrészen ma élő faj szíve az ujjongástól hevesen fog dobogni, amikor erről tudomást szereznek, de amikor a ha-

---

todik gyökérfaj megkezdi életét, többé már nem lesznek amerikaiak, mint ahogy valójában európaiak sem, mert akkorra *új fajjá és sok új nemzetté válnak*.

De az ötödik faj még nem fog kihalni, hanem egy ideig még túlél: az eljövendő sok százezer évben átfedi az új fajt, és azzal együtt átalakul – valamivel lassabban, mint új utódja –, amíg mentalitásában, általános fizikumában és természetében teljesen megváltozik. Az emberiség nem fejlődik ismét óriásokká, mint a lemuriak és az atlantisziak esetében, mert miközben a negyedik faj fizikai fejlődése fokozatosan lefelé, az anyagiasság legaljára vezetett, a jelenlegi faj a fejlődés ívének felszálló ágán halad; a hatodik pedig gyorsan kinövi majd az anyag, sőt még a hús kötelékeit is.

Igy *Pâtála* új világa emberiségének küldetése és karmája az lesz, hogy elültesse egy eljövendő, az általunk most ismerteknél kiválóbb és sokkal nagyszerűbb faj magvait. (Indiában Amerikát *Pâtálá*-nak, azaz antipodusnak, vagy alvilágnak nevezik.) Az emberek elfelejtették azt a tényt is, hogy az Újvilág sokkal idősebb a mi Óvilágunknál. Az anyag ciklusait majd a szellemiség ciklusai és a teljesen kifejlődött elme követik. A párhuzamos történelem és fajok törvénye szerint a jövő emberiségének többsége dicső adeptusokból fog állni.

Az emberiség a periódikus sors gyermeke, és egyetlen egysége sem menekülhet a még nem tudatosodott küldetése elől, vagy szabadulhat meg a természettel való együttműködés terhétől. Az emberiség ezért faj fajt követően végzi kijelölt ismétlődő zarándokútját. Éghajlatok fognak megváltozni, és már el is kezdték ezt a változást, egyik ún. tropikus év („plátói” év: 25900 év) a másik után bocsát ki egy-egy alfajt, csak azért, hogy a ciklus felmenő ívéen újabb, magasabb fajt nemzhessen; míg más kevésbé szerencsés csoportok sora – a természet kudarcai – egyes emberekhez hasonlóan maga után nyomot sem hagyva tűnik el az emberiség családjából.

Ilyen a természet menete a KARMIKUS TÖRVÉNY uralma alatt: a mindig jelen és mindig keletkező természeté. Mert egy, csak kevés okkultista által ismert Böles szavaival:

„A JELEN A MÚLT GYERMEKE; A JÖVŐ A JELEN SZÜLÖTTE. ÉS MÉGIS, ÓH JELEN PILLANAT! NEM TUDOD-E, HOGY SEM SZÜLŐD NINCS, SEM GYERMEKED NEM LEHET: HOGY ÖRÖKKÉ CSAK ÖNMAGAD SZÜLÖTTE VAGY? MIELŐTT ELKEZDENÉD KIMONDANI 'ÉN VAGYOK AZ ELMÚLT PILLANAT UTÓDA, A MÚLT GYERMEKE,' TE LETTÉL MAGA AZ A MÚLT. MIELŐTT KIEJTENÉD AZ UTOLSÓ SZÓTAGOT, ÍME! MÁR NEM TE VAGY A JELEN, HANEM VALÓJÁBAN A JÖVŐ LETT A JELEN. ÍGY A MÚLT, A JELEN ÉS A JÖVŐ, AZ ÖRÖKKÉ-ÉLŐ HÁRMASSÁG AZ EGYBEN – AZ ABSZOLÚT MAHÂMÁJÁ-JA VAN.”

SD II 437-446/II 455-465/III 434-444

FÁTYOLTALAN ÍZISZ TÍZ PONTOS ÖSSZEFOGLALÁS

MEGJEGYZÉS

Úgy tűnhet, hogy miközben H. P. Blavatsky első nagy művét kiadásra készítette elő, állandóan szem előtt tartotta, hogy a korabeli művelt olvasónak megmutassa, amit mondani készül, valójában „nem újdonság, ami a világ figyelmére pályázik”. A Fátyoltalan Ízisz minden fejezetét régi és korabeli forrásokból válogatott kivonatokkal vezet be, amelyek azt jelzik, hogy sem a bemutatott állásfoglalások, sem az általa adott információ nem előzmények nélküli. Az utolsó fejezet több ilyen idézettel kezdődik, amiből egyet itt mutatunk be. A fejezet elején a keleti bölcsélet fő jellemzőit próbálja meg összefoglalni, ahogyan azt az Ízisz két kötetében bemutatta. Azonban, mint

---

már korábban említettük, abban az időszakban H.P. Blavatsky a rendelkezésére álló nagy mennyiségű anyaggal kísérletezett, és kereste a módját, hogyan adhatná azt tovább a világnak. Ezért nincs világos megkülönböztetés az alapvető elvek és a másodrendű részletek és illusztrációk között. A számozott pontokban való összefoglalás ezen első kísérlete és a Titkos Tanítás későbbi megállapításai közötti eltérés feltűnő bizonyítéka saját fejlődésének, mint tanulóknak és mint tanítóknak.

FÁTYOLTALAN ÍZISZ: Tíz pontos összefoglalás

„Az élet problémája az *ember*. A mágia, vagyis inkább a bölcsesség az ember belső lénye lehetőségeinek kifejlesztett ismerete. Ezek az erők isteni kiáradások (emanációk), mint ahogyan az intuíció az eredetük felismerése és a beavatás a bevezetés abba a tudásba... Az ösztönnel kezdünk, a befejezés pedig a MINDENTUDÁS”.

A. Wilder

Részünkről szegényes ítélőképességről tanúskodna, azt feltételezni, hogy e műben eddig bárki más is követett volna bennünket, mint a metafizikus vagy valamiféle misztikus. Ha ez másképp lenne, bizonyosan azt tanácsolnánk neki, hogy ne fáradjon e fejezet elolvasásával; mivel bár semmit sem mondunk, ami nem pontosan igaz, biztos, hogy az olvasó még a legkevésbé csodálatos elbeszélést is teljesen tévesnek tartaná, bármennyire igazolt legyen is az.

Hogy megértsük az ezek után leírt számos jelenségben működő természeti törvény alapelveit, az olvasónak észben kell tartania a keleti filozófia általunk egymás után megmagyarázott alapvető tételeit. Ismételjük meg egész röviden:

1. Csoda nincs. Minden, ami történik, az örök, megváltoztathatatlan, mindig működő törvény következménye. A látszólagos csoda nem más, mint olyan erők működése, amelyek ellentétesek azzal, amit Dr. W. B. Carpenter F.R.S. – sokat tanult, mégis keveset tudó ember – „a természet jól ellenőrzött törvényei”-nek nevez. Miként társadalmi osztályából sokan, Dr. Carpenter figyelmen kívül hagyja azt a tényt, hogy lehetnek olyan, valamikor „ismert” törvények, amelyeket a tudomány jelenleg nem ismer.

2. A természet hármas: van a látható, tárgyiasult természet; van a láthatatlan, belső, energiát adó természet, a másik pontos mintaképe és éltető princípiuma; és e kettő fölött a *szellem*, minden erő forrása, az egyedüli örök és elpusztíthatatlan. Az alsó kettő állandóan változik; a felső harmadik nem.

3. Az ember ugyancsak hármas: van tárgyiasult, fizikai teste, éltető asztrális teste (vagy lelke), a valódi ember; és e kettőt beborítja és megvilágosítja a harmadik – a független, a halhatatlan szellem. Amikor a valódi embernek sikerül az utóbbival egyesülni, halhatatlan lényé válik.

4. A mágia, mint tudomány a fenti elveknek és annak a módnak az ismerete, ahogyan a szellem mindentudását és mindenhatóságát és a természeti erők irányítását az egyén még testi élete folyamán elsajátítani képes. A mágia, mint tudomány, ezen tudás gyakorlati alkalmazása.

5. A titkos tudomány helytelenül alkalmazva boszorkányság, jótékony célra használva igazi mágia, vagyis BÖLCSESSÉG.

6. A médiumitás az adeptusság ellentéte; a médium idegen befolyások passzív eszköze, az adeptus aktívan irányítja önmagát és minden alsóbbrendű erőt.

---

7. Minden, ami valaha volt, van vagy lesz, megtalálható az asztrális fényben, vagyis a nem látható világegyetem feljegyzéseiben. A beavatott adeptus saját szellemi látását használva mindent megtudhat, ami valaha ismert volt vagy megismerhető.

8. Az emberi fajok úgy különböznek egymástól szellemi adottságokban, mint a bőr színében, természetben vagy bármilyen más külső jellegzetességben. Egyes népeknél a természetes látnokság az elterjedt, másoknál a médiumitás. Egyesek a boszorkányság és varázslás rabjaivá válnak és gyakorlásának titkos szabályait nemzedékről nemzedékre adják tovább, a pszichés jelenségek többé-kevésbé messzeható eredményeivel együtt.

9. A mágikus készség egyik mozzanata a belső ember (az asztrális forma) tudatos és önkéntes visszahúzódása a külső emberből (a fizikai testből). Néhány médiumnál is megtörténik a visszahúzódás, ez azonban öntudatlan és akaratlan. Utóbbi esetben ez alatt a test kataléptikus állapotban van. Azonban az adeptusnál az asztrális forma távolléte észre sem vehető, mert a fizikai érzékszervek éber állapotban vannak és az egyén csak mintha mélyen elgondolkozna, el lenne mélyedve.

10. A MÁGIA sarokköve a mágnesség és elektromosság, valamint tulajdonságaik, összefüggéseik és hatásuk elmélyült gyakorlati ismerete. Különösen fontos a jártasság az állati és emberi világra való hatásukban. Mint a mágnesvasércnek, úgy sok más ásványnak is vannak különleges okkult tulajdonságai, amit minden gyakorló mágusnak ismernie *kell*, és ami az úgynevezett egzakt tudomány előtt teljesen ismeretlen. A növényeknek is csodálatos mértékben vannak hasonló misztikus tulajdonságaik, és a fűvek, álmok, varázslatok titkai csupán elvesztek az európai tudomány számára, és mondani sem kell, számára ismeretlenek, kivéve néhány jellegzetes példát, mint az ópiumot és a hasist. De még ennek a néhány dolognak az emberi rendszerre gyakorolt pszichikai hatását is csak mint egy időleges mentális zavar bizonyítékát tekintik. Thesszália és Epirusz asszonyai, a szabaziuszi (dionüzoszi) szertartások főpapnői szentélyeik hanyatlásával nem vitték magukkal titkaikat. A mai napig megőrizték azokat, és akik a szóma természetének tudatában vannak, azok más növények tulajdonságait is ismerik.

Néhány szóban összegezve, a MÁGIA szellemi BÖLCSESSÉG. A természet és az anyag szövetségese, tanulója és szolgája a mágusnak. Egy közös éltető princípium (elv) hat át minden dologra, és ez a tökéletessé vált emberi akarattal irányítható. Az adeptus természetfeletti mértékben képes serkenteni a növényekben és az állatokban a természeti erők mozgását. Az ilyen kísérletek nem akadályozzák a természetet, hanem élénkítik azt, mivel adottak a felfokozott éltető tevékenység feltételei.

Az adeptus irányíthatja más, nem adeptus személyek fizikai és asztrális testének érzékeléseit és megváltoztathatja azok állapotát. Választása szerint befolyásolhatja és felhasználhatja az elemek szellemeit. Viszont nem vonhatja irányítása alá semmilyen élő vagy holt emberi lény halhatatlan szellemét, mivel minden ilyen szellem egyben az Isteni Lényeg szikrája és nem vethető semmilyen idegen uralom alá.

Isis Unveiled (Fátyoltalan Ízisz) II 587-590

A Függelék

A Titkos Tanítás és tanulmányozása.

H.P.B. a múlt héten különösen érdekesen beszélt *A Titkos Tanítás*-ról. Jó lesz, ha megpróbálok rendet teremteni és biztonságosan papírra vetni, amíg frissen az emlékezetemben van. Amint ő maga mondta el, lehet, hogy harminc-negyven év múlva valaki számára hasznos lehet.

Először is tehát, *a Titkos Tanítás* csupán igen kicsiny töredéke az ezoterikus tannak, amit az Okkult Testvériség magasabb tagjai ismernek. Csak annyi van benne – mondta –, amennyit a világ a következő évszázadban be tud fogadni. Ebből felmerült egy kérdés, amit a következőképpen magyarázott meg:

A „világ” a személyes természetében élő embert jelenti. Ez a „világ” a *Titkos Tanítás* két kötetében meg fogja találni mindazt, amit legmagasabb fokú értelmével megérthet, de nem többet. Azonban ezzel nem azt akarta mondani, hogy a tanítvány, aki nem „a világban” él, ne találhatna sokkal többet a könyvben, mint amennyit „a világ” talál. Minden forma, még a legkezdetlegesebb is, rejtve magában hordja „teremtőjének” arcképét. Ugyanígy valamely szerző műve is, akármilyen homályos, tartalmazza a szerző tudásának rejtett képét. Ebből a mondásából arra következtetek, hogy a *Titkos Tanítás*-nak mindent magában kell foglalnia, amit H.P.B. tud, és még sokkal többet is, hiszen nagy része olyan emberektől származik, akiknek tudása sokkal, de sokkal nagyobb az övéénél. Ráadásul félreérthetetlenül utal arra, hogy másvalaki esetleg találhat benne olyan tudást is, amivel ő maga nem rendelkezik. Izgalmas gondolat, hogy talán még én is lelhetek H.P.B. szavaiban olyan ismeretet, amiről ő maga nem tud. Sokáig foglalkozott ezzel a gondolattal. X később ezt mondta: „Úgy látszik, H.P.B. kezdi elveszíteni a fonalat”, ami alatt, azt hiszem azt értette, a saját tudásába vetett bizalmát. De Y és Z, meg én is talán jobban értjük, mit akart mondani. Kétségtelenül azt mondja, hogy ne horgonyozzunk le sem nála, mint végső tekintélynél, sem senki másnál, hanem teljesen saját bővülő érzékeléseinkre bízunk magunkat.

[Későbbi jegyzet a fentiekhez: Igazam volt. Egyenesen megkérdeztem, és ő mosolygott és bölintott. Megéri, hogy az ember elnyerje az ő jóváhagyó mosolyát! – (Aláírás) Robert Bowen.]

Végül sikerült rávennünk H.P.B.-t, hogy mutassa meg a helyes utat a *Titkos Tanítás* tanulmányozásához. Hadd írjam le, amíg jól emlékszem rá.

Ha – mondta – a *Titkos Tanítás*-t úgy olvassuk, oldalról oldalra, mint bármely könyvet, abból csak zavar keletkezhet. Az első dolog az, ha még évekre telik is, hogy némileg felfogjuk az *Előszó*-ban megadott „Három alapvető elvet”. Kövessük ezeket nyomon az *Isméltés*-ben – az I. kötet (I.rész) *Összefoglalás*-ában lévő számozott tételeket. Azután vegyük az *Előzetes jegyzetek*-et és a *Következtetés*-t a II. kötetből.

H.P.B. nagyon határozottan nyilatkozik a fajok és alfajok eljövételével kapcsolatos tanítás fontosságáról (ami a *Következtetés*-ben olvasható). A szokásosnál nyíltabban mondta ki, hogy voltaképpen nincs olyasmi, mint a fajok leendő „eljövetele”. „Nincs sem JÖVÉS, sem MENÉS, hanem csak örök KELETKEZÉS” – mondja. A negyedik gyökérfaj még mindig él. És él a harmadik és a második és az első is – vagyis megnyilvánulásaik jelen vannak a mi mostani anyagi síkunkon. Azt hiszem, értem, mit akar mondani, de képtelen vagyok szavakban kifejezni. Ugyanígy itt van a hatodik alfaj, a hatodik és a hetedik gyökérfaj, sőt még a jövő KÖRÖK emberei is. Elvégre ez érthető. A tanítványok, a Testvérek és az Adeptusok nem lehetnek a mindennapi ötödik alfaj emberei, mert a faj a fejlődés egyik állapota (szakasza).

A tekintetben azonban nem hagy semmi kétséget, hogy ami az emberiség tömegeit illeti, (időben és térben) évszázadok választanak el még a hatodik alfajtól is. Úgy láttam, hogy H.P.B. különös aggályossággal hangsúlyozta ezt a pontot. Homályosan utalt azokra a „veszélyekre és káprázatokra”, amelyek abból a gondolatból származhatnak, hogy az új faj már hajnalodik a világon. Szerinte egy-egy alfaj időtartama az emberiség nagy részére a sziderikus (plátói) évvel esik egybe (a

---

Föld tengelye által az égen leírt kör – körülbelül 25900 év). Ez pedig ugyancsak későbbre teszi még az új faj megjelenését.

Az elmúlt három hét alatt figyelemre méltó összejevetelünk volt, ahol a *Titkos Tanítás*-t tanulmányoztuk. Rendbe kell szednem és leírnom a jegyzeteimet, mielőtt elveszíteném azokat.

Nagyon sokat beszélt az „ALAPVETŐ PRINCÍPIUMRÓL”. Azt mondja: Ha valaki azt képzelem, hogy kielégítő képet kap a világegyetem felépítéséről a *Titkos Tanítás*-ból, annak tanulmányozása csak megzavarja. A *Titkos Tanítás* nem azért íródott, hogy ilyen végső véleményt mondjon ki a létezésről, hanem hogy AZ IGAZSÁG FELÉ VEZESSEN. Ezt az utóbbi kitélt sokszor megismételte.

Hiábavaló, sőt annál is rosszabb, ha elmegyünk olyanokhoz, akiket haladott tanulmányozóknak képzelünk – mondta – és arra kérjük őket, hogy „fordítsák le” nekünk a *Titkos Tanítás*-t. Nem tudják megtenni. Ha meg is kísérlük, nem adhatnak többet száraz exoterikus értelmezésnél, ami távolról sem hasonlít az IGAZSÁG-ra. Ha ezt a fordítást fogadjuk el, akkor rögeszmék mellett horgonyozzuk le magunkat, holott az IGAZSÁG túl van minden általunk megfogalmazható vagy kifejezhető elképzelésen. Az exoterikus értelmezésekkel minden rendben van, és ő nem is ítéli el azokat, ameddig csak kezdők számára szóló útmutatásokként használják, és a kezdők nem is fogadják el ennél többnek. Persze sokan, akik a Teozófiai Társulatban vannak, vagy még később fognak csatlakozni, potenciálisan képtelenek túllépni a közönséges exoterikus fogalmakon. Vannak és lesznek azonban mások is, és számukra H.P.B. kijelöli a *Titkos Tanítás* megközelítésének következő és helyes útját.

Gyertek úgy a *Titkos Tanítás*-hoz – mondja –, hogy nem reméletek tőle a létezés végső igazságát, és semmi más gondolatotok ne legyen, csak az, hogy milyen messzire vezethet el az igazság FELÉ. Lássátok a tanulmányban az elme gyakorlásának és fejlesztésének módját, amelyet sohasem befolyásol más tanulmány. Tartsátok be a következő szabályokat:

Akármit tanulmányozunk is a *Titkos Tanítás*-ban, a fogalomképzés alapjaként tartsuk észben a következő gondolatokat:

(a) MINDEN LÉTEZÉS ALAPVETŐ EGYSÉGE. Ez az egység nagyon különbözik az egység hétköznapi fogalmától – mint amikor azt mondjuk, hogy valamely nemzet vagy hadsereg egységes, vagy hogy ezt a bolygót azzal a bolygóval mágneses erővonalak kötik össze, vagy más efféle. A tanítás nem erről szól. A létezés EGY, nem pedig egymáshoz kapcsolódó dolgok összessége. Alapjában véve EGYETLEN Létező van. Ennek a LÉTEZŐNEK két megjelenése van, egy pozitív és egy negatív. A pozitív a szellem, vagy a TUDATOSSÁG. A negatív a SZUBSZTANCIA, a tudatosság tárgya. Ez a Létező első megnyilvánulásában az Abszolútum, a Végső Valóság. Mivel abszolút, semmi nincs rajta kívül. Ő a TELJES-LÉTEZŐ. Oszthatatlan, különben nem volna abszolút. Ha egy részét el lehetne különíteni, a megmaradó rész nem volna abszolút, különben rögtön felmerülne az ÖSSZEHASONLÍTÁS kérdése közte és az elkülönített rész között. Az összehasonlítás nem fér össze a kizárólagossággal. Világos tehát, hogy ennek az alapvető EGYETLEN LÉTEZÉS-nek vagy Abszolút Létező-nek kell lennie a Valóságnak minden meglévő formában.

Azt mondtam, hogy nekem ez ugyan világos, de nem hiszem, hogy minden alosztály fel tudná fogni. „A teozófia” – mondotta erre – „azok számára van, akik tudnak gondolkodni, vagy akik rá tudják kényszeríteni magukat a gondolkodásra, nem a lusta észjárásúak számára”.

Az atom, az ember, az Isten – mondotta – mindegyik külön-külön és együtt is, végső elemzésben Abszolút Létezés, ez az ő IGAZI EGYÉNISÉGEIK. Ezt a gondolatot kell mindig ott tar-

---

tanunk elménk hátterében, hogy alapja legyen minden elképzelésnek, ami a *Titkos Tanítás* tanulmányozásából keletkezik. Abban a pillanatban, amikor elejtjük (és ez igen könnyen megtörténhet, ha az ember az ezoterikus bölcselet sok bonyolult aspektusával foglalkozik), felülkerekedik a KÜLÖNÁLLÁS gondolata, és a tanulmány értékét veszíti.

(b) A második megragadandó alapelv az, hogy HOLT ANYAG NINCS. Még a legutolsó atom is él. Nem is lehet másképpen, hiszen minden atom maga is Abszolút Létezés. Ezért nincs olyasmi, mint az éter „terei” vagy ákâsha, vagy nevezzük, ahogyan akarjuk, ahol az angyalok és az elementálok fickándoznak, mint pisztrángok a vízben. Ez hétköznapi elképzelés. A helyes elképzelés az, hogy az anyag bármely szinten lévő atomja maga is egy-egy ÉLET.

(c) A harmadik alapvető és szem előtt tartandó elv az, hogy az ember a MIKROKOZMOSZ. Mivel pedig az, a mennyek összes hierarchiái benne léteznek. A valóságban azonban nincs sem makrokozmosz, sem mikrokozmosz, csak EGY LÉTEZÉS van. A nagy és kicsiny csak akkor nagy és kicsiny, ha egy korlátozott tudat szemléli.

(d) A negyedik és utolsó alapvető elv az, amelyet a Nagy Hermetikus Axióma fejez ki. Ez voltaképpen összegezi és szintetizálja az összes többi.

Miként belül, úgy kívül;
Miként a nagy, úgy a kicsi;
Miként fenn, úgy alant;
Csupán csak EGY ÉLET és TÖRVÉNY van;
És aki működteti az EGY.
Semmi sem belső, semmi sem külső;
Semmi sem nagy, semmi sem kicsi;
Semmi sem magas, semmi sem alacsony
Az isteni rendben.

Mindegy, hogy mit tanulmányozunk a *Titkos Tanításban*, ezekkel az alapvető elvekkkel kell összhangba hoznunk, ezekhez kell viszonyítanunk.

Megemlítettem, hogy az efféle mentális gyakorlat bizonyára roppant fárasztó. H.P.B. mosolygott és igenlően bólintott. Az ember ne legyen bolond – mondta – és ne kergesse magát a bolondok házába azzal, hogy mindjárt az elején túl sokat akar elérni. Az ember agya az éber tudat eszköze és minden kialakított tudatos mentális kép az agy atomjainak változását és megsemmisülését jelenti. A mindennapi szellemi tevékenység az agyban jól kitaposott ösvényeken halad, és nem kényszerít hirtelen alkalmazkodásra és anyagának pusztítására. Ez az újfajta szellemi erőfeszítés azonban nagyon mást kíván – „új agybeli utak” kiépítését, az agy apró sejtjeinek más rendbe állítását. Ha ezt meggondolatlanul erőszakoljuk, komoly fizikai károsodást okozhatunk az agyunknak.

A gondolkodásnak ez a módja – mondta – az, amit Indiában dzsnâna jógának neveznek. Amint az ember előre halad ebben a jógában, azt veszi észre, hogy elképzelések merülnek fel, amelyeket, bár tudatosak, nem tud kifejezni, sem pedig bármiféle mentális képpé alakítani. Idővel ezek a elképzelések mentális képekké alakulnak. Akkor pedig nagyon kell vigyázni és nem szabad engedni, hogy félrevezessen az az elképzelés, hogy ez az újonnan megtalált és csodálatos kép szükségszerűen a valóságot ábrázolja. Nem ábrázolja. Ha az ember tovább dolgozik, azt látja, hogy az egykor csodált kép homályos és nem kielégítő lesz és végül egészen eltűnik, vagy az ember elveti magától. Ez megint veszedelmes pont, mert az ember egy időre az ürességben mar-

---

ad, nincs semmi fogalom, ami támogathatná, és az ember kísértésbe esik, hogy jobb híján az elvetett képet elevenítse fel, abba kapaszkodjék. Az igazi tanulmányozó azonban nyugodtan tovább dolgozik, és hamarosan ismét forma nélküli fények jönnek, amelyekből idővel az előzőnél nagyobb és szebb képek keletkeznek. A tanuló viszont addigra már tudni fogja, hogy soha semmiféle kép nem ábrázolhatja az IGAZSÁGOT. Ez az utolsó csodálatos kép is elhomályosul és elenyészik, csakúgy, mint a többi. És ez így megy tovább, amíg végül az ember felülemelkedik az elméjén és az elme képein és belépve a FORMA-NÉLKÜLI világba, amelynek azonban minden forma leszűkített visszatükröződése, abban él.

A *Titkos Tanítás* igazi tanulmányozója a dzsnâna jögi, és a nyugati tanulmányozó számára a jógának ez az útja az igazi út. A *Titkos Tanítás* pedig azért íródott, hogy ezen az ösvényen útmutatókkal lássa el.

[Későbbi megjegyzés: Felolvastam H.P.B.-nek tanítása ezen megfogalmazását és kérdeztem, jól értettem-e őt. Buta tökfilkónak nevezett, ha azt képzelem, hogy szavakkal bármit is helyesen ki lehet fejezni. De mosolygott és bólintott, és azt mondta, hogy igazán jobban megértettem, mint valaha bárki más, sőt jobban, mint ő maga meg tudta érteni.]

Nem is tudom, miért írom le mindezt. Át kellene adni a világnak, de én túl öreg vagyok hozzá. Olyan gyermeknek érzem magam H.P.B. mellett, pedig életkorban húsz évvel vagyok idősebb nála.

H.P.B. nagyon megváltozott, amióta két évvel ezelőtt találkoztunk. Csodálatos, hogyan tartja magát súlyos betegségében. Ha az ember semmit sem tudna és semmit sem hinne, H.P.B. meggyőzné, hogy ő olyasvalaki, aki messzire van a teste és az elméje fölött. Úgy érzem, különösen ezen utolsó összejövetelek alatt, amióta testileg annyira elesetté vált, hogy egy másik és magasabb világból kapjuk a tanításokat. Mintha éreznénk és TUDNÁNK, amit mond, nem pedig testi füleinkkel hallanánk azt. X tegnap este körülbelül ugyanezt mondta.

1891. április 19.

Robert Bowen, sk.
a királyi haditengerészet parancsnoka

B FÜGGELÉK

Szanszkrit szavak szótára

H.P. Blavatsky *Teozófiai glosszáriuma* alapján készült feljegyzések.

<i>Âkâsha</i>	Az egész teret átható finom szellemi esszencia.
<i>Dhyân Chohanok</i>	A Kozmosz felügyeletével megbízott isteni Intelligenciák (= Arkangyalok).
<i>Dzyan</i>	Bölcsesség, isteni tudás.
<i>Kârapa</i>	Ok.
<i>Karma</i>	Cselekvés; az ok és okozat törvénye.
<i>Mahat</i>	Egyetemes Intelligencia és Tudat.
<i>Manas</i>	Elme; az emberben reinkarnálódó princípium, a magasabb Ego.
<i>Manvantara</i>	A megnyilvánulás vagy kozmikus tevékenység periódusa.
<i>Mâyâ</i>	Illúzió; az észlelhető létezést lehetővé tevő kozmikus erő.

<i>Mūlaprakriti</i>	Differenciálatlan szubsztancia; az anyag gyökere.
<i>Násztika</i>	Ateista, vagy inkább olyan ember, aki semmilyen istent vagy bálványt nem imád.
<i>Parabrahman</i>	A Brahmanon túl; a személytelen, névtelen, egyetemes princípium; az Ab-
szólút.	
<i>Prakriti</i>	Általában a természet, az őseredeti szubsztancia.
<i>Pralaya</i>	A manvantarák, vagy tevékenységi periódusok közötti nyugalom periódusa.
<i>Purusha</i>	Szellem.
<i>Sat</i>	Az egy örökké jelenlévő Valóság; az isteni Esszencia vagy <i>Lét</i> .
<i>Upádhi</i>	Valami nála kevésbé anyagi alapja vagy eszköze.

*